

SÖKAREN

NR 6

1986 ÅRGÅNG 23

PRIS 18:00 INKL MOMS

Uri Geller — en återblick

Uri Geller i Medborgarhuset, Stockholm 12 november 1978. Tankar lästes, klockor startades, metallföremål böjdes.

Gåtan Uri Geller

I början och mitten av 70-talet uppträdde israelen Uri Geller på scener och i TV i många länder, böjde metallföremål med sin vilja, fick obrukbara klockor att börja gå igen och visade upp telepati. Han testades också av vetenskapsmän. En del människor menade att Geller-fenomenen var äkta, andra ansåg att det måste röra sig om trick. Några uppsköt sitt omdöme.

Under åttiotalet har det, såvitt bekant, varit tyst om Uri Geller. Men hans namn tas ibland upp i diskussioner om paranormala fenomen; skeptiker talar om bluffmakaren Uri Geller, som avslöjats, andra hänvisar till vetenskapliga studier, som anses visa att Geller troligen är äkta och under alla förhållande inte kan avfärdas som en avslöjad bedragare.

Uri Geller föddes i Tel Aviv, Israel, den 20 december 1946. Enligt vad han själv berättar upptäckte han som barn att han hade paranormala förmågor. Han kunde exempelvis med tanken flytta visarna på ett armbandsur, och han hade telepatisk förmåga.

Han började på scenen visa upp vad han kunde göra. Det blev succé. 1971 upptäcktes han i Israel av den amerikanske läkaren och parapsykologen Andrija Puharich, vilken följande år tog honom till Amerika i tron att den unge israelen kunde åstadkomma vad parapsykologerna länge hade sökt efter: *upprepbara fenomen*.

Geller beskrevs, när han blev känd, som en intelligent och charmerande men enkel grabb, mest intresserad av snabba bilar och flickor. Han ville inte i första hand vara en vetenskaplig försöksperson, utan ville bli berömd och tjäna massor med pengar. Detta innebär att han aldrig blev värdefull för de parapsykologiska forskarna. De enda riktigt ingående experimenten som gjordes med honom var på Stanford Research Institute, SRI, i Kalifornien.

Martin Ebon skriver i förordet till bo-

ken "The Amazing Uri Geller": "Andrija Puharich har medicinsk utbildning, har utövat läkaryrket, och han har upfunnit hjälpmedel för hörselskadade. Han är en tredimensionell mänsklig varelse, en man med flera ex-fruar, älskarinnor och talrika barn.--- Som kontrast är Uri Geller enkelt tvådimensionell. Hans 'drive' och egocentricitet är av samma slag som hos en rockstjärna.--- Vad han än pratar om, rör det sig omkring honom själv och hans förmågor".

Medan inte många vetenskapliga undersökningar har utförts av Gellers förmågor, så har en lång rad *iakttagelser* gjorts. Ett typexempel kan vara följande som berättas i "The Amazing Uri Geller" av journalisten Donald Singleton vid "Daily News" i New York: "Uri Geller och jag sitter bredvid varandra (i ett flygplan). Han frågar om jag har någon nyckel på mig. Det har jag inte, eftersom jag lämnat min stora nyckelknippa hemma. Han frågar om jag har något annat metallföremål. Det har jag, nämligen en nagelklippare. Geller tar nagelklipparen i handen och granskar den. Han slår upp den lilla nagelfilen på verktyget och säger åt mig att hålla filen mellan fingrarna. Han stryker lätt över den med ett finger. Efter några sekunder böjer sig filen uppåt. Efter ytterligare några sekunder bryts den och går av."

Geller har många gånger uppträtt i TV. Något klart bevis för att han fuskat har inte visats upp. Men illusionisten Randi säger sig ha observerat fusk på film. Även andra personer uppger att de med egna ögon sett Geller fuska. I "The Amazing Uri Geller" berättar Charles Reynolds att han och Randi såg Geller böja en gaffel med händerna, medan folk riktade sin uppmärksamhet åt annat håll. De båda männen såg också hur Geller i smyg böjde en nyckel mot ett bord, medan han lutade sig framåt över bordet.

Bilden av Uri Geller är alltså heterogen, motsägelsefull. Några beskriver honom som äkta, andra som en fuskmakare. Kanske är han båda delarna. F d astronauten dr Edgar D. Mitchell, som genom sitt Institute of Noetic Sciences delvis bekostade undersökningarna av Gellers för-

måga vid SRI och som deltog i en del av experimenten, säger att Geller nog visar upp en blandning av äkta och falska fenomen. Han tar ibland till trick, bland annat under scenframträdanden, när folk betalar för att se honom.

Ett problem med rapporter i tidningar och böcker om Uri Gellers prestationer är att man inte vet om skribenten ger alla viktiga fakta. Ibland utesluts betydelsefulla detaljer, eftersom skribenten inte tänker på att de kan vara avgörande för en bedömning av Geller. Paul Uccusich berättar i "The Amazing Uri Geller": "Uri börjar med ett andra experiment. 'Tänk på någon enkel figur, teckna ned den på ett papper och försök sända bilden till mig telepatiskt!' En av reporterna accepterar utmaningen, koncentrerar sig kort, och tjugo sekunder senare ritar Uri ett hus på ett papper. Reportern avslöjar vad han har ritat — det är faktiskt ett hus av samma typ som Uri har på sitt papper.' Fantastiskt! Men är det ett trick? Kanske har Geller 'läst' på pennans rörelser vad reportern ritat? Redogörelsen ger inget besked om detta varit möjligt. Men när Randi en gång var närvarande vid en demonstration som Uri Geller gjorde, misstänkte han att Uri använde sig av 'pennlåsningstricket'. När Randi höll pennan så att Uri inte kunde se dess rörelser, misslyckades Uri. Varför? Blev han medveten om att Randi — som han inte kände igen — inte trodde på honom, och blev han därav hämmad i sitt arbete, eller hade han verkligen använt sig av 'pennlåsning'?"

Uccusich berättar om ett annat fall: En TV-show börjar med ett telepatiexperiment. Några reportrar sitter i ett rum cirka 100 meter från inspelningsstudion. De kan följa inspelningen på en monitor, men Geller kan inte se dem. De som befinner sig i studion, har förbindelse med reportrarnas rum endast genom telefon. En kvinnlig journalist gör en teckning, som ingen annan ser; den placeras inuti tre förseglade kuvert, som läggs i varandra. Hon koncentrerar sig, försöker att telepatiskt sända teckningen till Geller. Efter fem minuter avbryter Geller sin koncentration och säger att han uttryckligen bett om en

Geller böjer en sked i Medborgarhuset medan ett barn helt lätt håller i dess ena ände.

enkel teckning, men det som han förnimer är något ganska komplicerat. Det kan vara ett träd, säger han, enkelt vid stammen, men komplicerat upptill bland grenarna. Han ritar med några streck ett träd med grenar och löv. Den kvinnliga journalisten hämtas från rummet. Inför TV-kameran öppnar hon sina tre kuvert, som ligger inuti varandra, och visar upp det hon ritat. Det är ett träd, likadant som det Uri har ritat! Kan detta vara ett trick? Finns det någon viktig detalj i redogörelsen som saknas och som kan ge lösningen? Eller var fenomenet precis så äkta som det verkar i Paul Uccusichs beskrivning?

Targ och Puthoff

1972 gjorde två forskare vid Stanford Research Institute, SRI, i Menlo Park, Kalifornien laboratorieexperiment med Uri Geller. De hoppades kunna skaka det vetenskapliga etablissemanget med nya upptäckter, men det visade sig att Uri Geller inte kunde åstadkomma fenomen på beställning. Det upprepbara experimentet uppnåddes inte. Men resultaten av de regelrätta försök som gjordes var ändå så goda att forskarna, Russell Targ och Harold Puthoff, blev övertygade om fenomenens äkthet och publicerade en vetenskaplig rapport den 18 oktober 1974 i "Nature", en av världens mest ansedda naturvetenskapliga tidskrifter.

Geller har förklarat — i en intervju i tidskriften "Psychic", som återges i "The Amazing Uri Geller" — att på SRI skulle han försöka åstadkomma paranormala fenomen under förhållanden som han inte var van vid. Han fick till exempel inte röra vid de föremål som han skulle påverka med tanken. Därför kunde han aldrig inför kameran böja något på SRI.

Han berättar för "Psychic" bland annat att han aldrig någonsin lyckats böja något föremål, när han varit ensam. Han måste ha människor omkring sig. "Kanske tar jag på något sätt energi från dem", menar han. "Inför stora församlingar, låt oss säga mer än tre hundra personer, kan jag demonstrera nästan hela min förmåga. Ingen säger då åt mig vad jag skall göra, så som man gör under laboratorieexperiment. Jag sätter bara igång och gör vad jag vill göra, eftersom jag vet att folk har kommit dit för att få se någonting, och det är positivt för mig. Dessutom brukar hälften av publiken vara kvinnor, och det är viktigt för mig, eftersom jag tycker om att ha dem i närheten; de är alltid bra på något sätt, de är sällan negativa."

Forskarna på SRI fann ingen möjlighet att på ett vetenskapligt sätt testa det kanske mest uppenbarande hos Geller, hans förmåga att som det tycks med tank-

ens makt böja metallföremål. Under strikt kontroll inträffade ingen paranormal böjning. Dock meddelade forskarna att de *iakttagit* sådana fenomen under informella förhållanden, d v s utan riktig vetenskaplig kontroll.

I redogörelsen i "Nature" redovisades undersökningar av klärvoajans. Targ och Puthoff hade gjort omsorgsfullt uttänkta experiment och vidtagit alla tänkbara åtgärder för att omöjliggöra fusk från Gellers sida. De ansåg att resultaten av försöken tydde på existensen av ett eller flera sätt att varsebli vid sidan av de kända, normala perceptionsvägarna.

Vad som testades var bland annat det som Geller så många gånger, mer eller mindre framgångsrikt, visat upp under sina shower, förmågan att efterlikna teckningar som andra gjort, utan att han själv kunnat se teckningarna.

Till en början testade man Gellers förmåga att återge enkla konturteckningar som hade placerats i ogenomskinliga, förseglade kuvert, som han inte fick tillåtelse att vidröra. Dessa tester klarade Geller bra, men eftersom varje teckning var känd av åtminstone en experimentator i rummet, var det omöjligt att avgöra om det var fråga om direkt förnimmelse av teckningen eller någon process, paranormal eller ej, där experimentatorerna på något sätt var involverade.

Därefter gjordes mer utstuderade försök under vilka alla normala informationskanaler, tydliga eller subliminala, ansågs eliminerade. Geller var under dessa experiment skild från de teckningar han skulle återge, och även skild från alla som hade någon kännedom om dem. Han befann sig under försöken i ett slutet rum, väl isolerat från yttervärlden genom dubbla stälväggar; det var elektriskt avskärmat, och Geller hade ingen förbindelse, varken ögon- eller ljudkontakt, med experimentatorerna och de teckningar han skulle återge. Den teckning som skulle tjänstgöra som "målbild", bestämdes och utfördes av en experimentator, medan Geller var inne i det slutna rummet. Geller visste inte vem som gjorde mål bilden; inte heller visste han på vilket sätt bilden bestämdes. De föremål som tecknades valdes enligt olika metoder; en av dem var att slumpvis öppna en ordbok och sedan rita det första ord man påträffade som det kunde göras en teckning av. Vid andra tillfällen gjordes mål bilden i ordning av någon person utanför experimentgruppen, medan Geller befann sig i det slutna rummet; bilden var då ökad för både Geller och experimentatorerna. Även dator användes för att välja ut mål bilderna. Man varierade också några gånger experimenten så att den person som tecknade mål bilden befann sig inne i det slutna rummet, medan Geller var utanför.

I första delen av dessa experiment gjordes under sju dagar 13 olika teckningar, som Geller skulle återge med papper och penna. Sedan Geller gjort en teckning — för vilket han behövde från några få minuter till en halvtimme — lämnade han över den till en experimentator, innan han fått se mål bilden. I de 13 delexperimenten avstod Geller i tre fall från att försöka återge teckningen. I övrigt åstadkom han teckningar som ägde större eller mindre likhet med mål bilden, så som visas i flera reproduktioner i "Nature". Likheterna är i flera fall häpnadsväckande. Två oberoende bedömare skulle efteråt para ihop rätt mål bild med rätt Gellerteckning. Båda två lyckades göra detta utan något fel. Likheterna mellan mål bild och Gellerteckning var alltså påfallande.

Man gjorde också försök där Geller gissade på tärningar i en låda av stål. Varken experimentatorerna eller Geller visste vilken sida av tärningen som var uppåtvänd. Lådan skakades om ordentligt, och den rätta "lösningen" blev uppenbar först sedan lådan öppnats. Experimentet utfördes tio gånger, varvid Geller skrev ned sin lösning på ett papper. Två gånger avstod han från att gissa. Åtta gånger gissade han rätt — tre 2:or, en 4:a, två 5:or och två 6:or — ingen gång fel. Utsikten att lyckas med detta av en slump är ungefär en på 10⁶.

SRI

I svenska massmedia skrev eller uttalade sig en del personer nedsättande om Stanford Research Institute, där Targ och Puthoff var verksamma. Det sades bl a att SRI inte hade något med det berömda Stanforduniversitetet att göra, att SRI forskade mot penningersättning, att Uri Geller själv hade bekostat undersökningarna av sin förmåga, att undersökningarna var undermåliga o s v.

Följande upplysningar gavs till Sökaren av PR-avdelningen vid SRI 1974:

Stanford Research Institute i Menlo Park, Kalifornien, är ett institut som utför kontraktsforskning inom många olika vetenskapsområden på uppdrag av klienter inom affärsvärlden, industrin och administrationen i Förenta staterna och 65 andra länder. SRI grundades 1946 och har omkring 2.800 anställda. Längre var institutet knutet till Stanforduniversitetet, men 1970 blev det självständigt.

SRI International, som är det nuvarande namnet, drivs inte med vinstsyfte. Det är en "nonprofit corporation". Gellerexperimenten bekostades inte av Geller själv, utan delvis av förre astronauten dr Edgar Mitchell, som var den som satte Geller i förbindelse med SRI.

målbild

svarsteckning

Sidorna 4-7: Exempel på målbilder och teckningar av dessa som Geller gjorde i det avskärmade rummet på SRI. (Ur "Psykets räckvidd" av Targ och Puthoff och "The Geller Papers".)

Russell Targ framhåller att experimenten utfördes på forskarnas villkor, inte på Gellers. De gjordes så fuskssäkra som möjligt. Om experimentatorerna i efterhand drog slutsatsen att försökspersonen möjligen kunnat uppnå sina resultat i ett visst experiment genom trick, uteslöts det experimentet, fastän ingenting tydde på att trick förekommit.

När så var möjligt, gjordes försöken på dubbel-blind-basis, d v s varken experimentatorerna eller försökspersonen visste det riktiga svaret i förväg.

En del av arbetet filmades.

Utöver de experiment med teckningar och tärningar som redovisas i rapporten i "Nature" gjordes bland annat följande experiment.

Tio likadana filmförvaringsburkar av aluminium placerades i slumpvis ordning på ett bord av en assistent, som i övrigt inte hade något med dessa experiment att göra. Assistenten lade ett föremål i en av burkarna. Därefter satte han locket på samtliga burkar och lämnade rummet. Så kom experimentatorerna och Uri Geller in i rummet. Ingen av dem visste nu vilken burk som innehöll föremålet. Geller rörde en hand över burkarna eller tittade endast på dem. Han sorterade så bort dem som han var övertygad om var tomma, och en experimentator flyttade därefter undan dessa. När endast två eller tre var kvar, pekade Geller ut den burk som han trodde innehöll föremålet. Försöket gjordes tolv gånger, samtliga med lyckat resultat. Sannolikheten för att lyckas av en slump är ungefär en på trillionen. Två gånger avstod Geller från att gissa. — Det var olika föremål som användes i experimentet. Geller hade ingen svårighet att identifiera burken med vatten, med små magnet och med kullager av stål. När han avstod från att gissa var föremålen en bit socker och ett metallkullager, inlindat i papper.

Lurade Geller forskarna?

I en ledare skrev tidskriften "Nature", som publicerade Puthoffs och Targs redogörelse, att rapporten måste vålla en hel del uppståndelse i den vetenskapliga världen på grund av slutsatsen att det finns människor som kan läsa tankar och se dolda ting. För en del personer — reflekterades i ledaren — bekräftar resultaten vad de tidigare trodde, andra kommer att avvisa alltsammans som varande utanför vetenskapens lagar och därför med nödvändighet oacceptabelt, men några få, som ännu inte tagit ställning men som kanske är fler än man inser, är beredda att underkasta varje välgjord undersökning av det paranormala en kritisk

granskning.

"Nature" menade att SRI-forskarnas redogörelse inte var ett gott arbete, men trots bristerna ansågs uppsatsen, som skrivits av två kvalificerade forskare, värd en kritisk uppmärksamhet, som kanske kunde stimulera till diskussion och forskning.

Tre rådgivare som "Nature" anlidade, ansåg att uppsatsen i dess ursprungliga form var svag, både med tanke på försökens uppläggning och den skriftliga presentationen. Beskrivningen av hur försöken utförts var otillfredsställande. Forskarna hade inte tagit tillräcklig hänsyn till etablerade metoder inom den experimentella psykologin; de hade använt en naiv och onödigt kontroversiell metod för slumpmässigt val av målbilder — att öppna en ordbok på måfå; säkerhetsanordningarna mot fusk var vagt beskrivna. Rådgivarna tyckte att undersökningarna mest var att betrakta som en serie inledande studier än som färdiga experiment.

En av rådgivarna avrådde från publicering, en tillstyrkte och en ställde sig tveksam. Deras kritik, som ovan kort refererats, gällde uppsatsen i dess ursprungliga form; rapporten infördes sedan något förändrad i tidskriften. "Nature" bestämde sig alltså för att publicera. Det sades i ledaren att den kanske viktigaste frågan var huruvida vetenskapen ännu har utvecklat kompetens för att ta itu med påståenden om paranormala ting. Det gällde därför nu, ansåg man, att höja kvaliteten på forskningen så att betydande framsteg på området kunde göras.

Hanlon

Inte oväntat dök flera skeptiker upp med offentlig kritik av Targs och Puthoffs arbete. I tidningen "New Scientist" 17 oktober 1974 fick en vetenskaplig skribent, den brittiske fysikern dr Joseph Hanlon, i en 16 sidor lång artikel utveckla sina tvivel på SRI-forskarnas undersökningar.

Dr Hanlon hade en tid uppriktigt studerat parapsykologin i tron att forskarna inom det området kanske kunde komma att göra intressanta vetenskapliga genombrott. Han var först imponerad av Geller, men blev snart desillusionerad. Den bild han fick av Geller var bilden av en fuskmakare.

Hanlon gjorde i "New Scientist" bland annat gällande att Geller kunde ha använt en miniatyrradiomottagare, dold på kroppen, och på det sättet fått informationer om de "målbilder" som han skulle återge. Till sin hjälp skulle han då ha haft en annan bedragare, som befunnit sig i forskarnas närhet. Och en sådan person kunde Han-

lon också peka ut: Uris vän och ständige följeslagare Shipi Strang.

Men skulle verkligen Uri Geller ha kunnat åstadkomma ett så sofistikerat fusk? Hanlon påpekar att en av Uris vänner, dr Andrija Puharich, är expert på medicinsk elektronisk apparatur och uppfinnare med 56 patent. Han har bland annat konstruerat en sinnrik radiomottagare som är så liten att den kan gömmas i en tand! Den är inte hörbar för utomstående, eftersom den stimulerar nerverna direkt. Detta ger upphov till misstanken att någon apparat, konstruerad av Puharich, kom till användning vid experimenten på SRI. Hanlon påstår inte direkt att det var så, men det är den förklaring han tror på. Han anser det mer sannolikt att Geller fuskat än att han är i besittning av äkta psi-förmåga.

Har nu radiokommunikation verkligen använts? Hanlon vet ingenting om var Strang befann sig vid de olika experimenttillfällena. Men av forskarrapporten framgår att han inte kan ha varit närvarande överallt, där målbilderna (som Geller skulle återge) tecknades. I ett lyckat experiment satt den som tecknade målbilden inne i det visuellt, akustiskt och elektriskt isolerade rummet, och där var naturligtvis inte Shipi Strang närvarande. Vid ett annat lyckat experiment befann sig tecknaren i ett rum på 475 meters avstånd, och man kan knappast tänka sig att Shipi Strang begett sig dit för att titta — om han varit allestädes närvarande, måste det ju ha väckt misstankar.

Shipi Strang kan inte varje gång ha varit i tillfälle att se målbilden. Men Hanlon skriver att det ibland kan ha gått till så att experimentatorerna på Gellers uppmaning högt beskrivit bilden (Geller ansågs ju inget kunna höra, där han satt i det isolerade rummet) varvid en hemlig radio tagit upp informationer och sänt dem till Geller. Men om man läser forskarnas rapport, finner man följande upplysning: "Målbilden diskuterades aldrig av experimentatorerna, sedan den hade tecknats ned och bragts i närheten av det isolerade rummet."

Vid flera lyckade experiment befann sig Geller inne i det avskärmade rummet. Men Hanlon är inte övertygad om att forskarna hade lyckats med den elektriska avskärmningen, utan påstår, med stöd av en expert, att visst skulle det gå att få radiokontakt med Geller inne i det rummet.

Joseph Hanlon har själv studerat Geller på nära håll vid ett par tillfällen. En gång böjde Uri en nyckel. "Jag kan inte påstå", skriver Hanlon, "att jag såg Uri böja min nyckel med icke-paranormala medel. Men jag kan erbjuda en förklaring som jag finner mer plausibel än hittills okända mentala krafter." Hanlon hävdar att "nycklar

målbild

svarsteckning

är förvånande lätta att böja, särskilt för en person som i likhet med Geller har starka händer. Men få av oss försöker någonsin göra det, och vi antar att det är svårt."

Hanlon har sett den film som gjorts om arbetet med Geller på SRI. Han beskriver bl a ett lyckat test, där Geller återgav teckningar som han inte sett. Femton enkla teckningar gjordes och förseglades i kuvert, vilka i sin tur inneslöt i förseglade ytterkuvert. Kuverten lästes in i kassaskåp och valdes ut på måfå för varje experiment. En forskare öppnade sedan ett kuvert utanför experimentrummet, tittade på bilden, förseglade återigen kuvertet och gick in i experimentrummet. Medan han tänkte på bilden, tecknade Uri den. Varje teckning syntes mycket lik förebilden, säger Hanlon — men, anser han, den låg kanske närmare en verbal beskrivning av bilden än bilden själv.

Geller visas också på filmen påverka instrument på paranormal väg.

Men Hanlon säger att alla verkligt dramatiska händelser som filmen berättar om, skedde utanför kameran och att filmen tycks visa de svagaste exemplen av varje testtyp.

Hanlon tecknar en bild av ärliga men tämligen okritiska forskare. Men de är inte alldeles okritiska. Hanlon omtalar att Targ sagt sig vara övertygad om att Geller skulle fuska, om han gavs tillfälle till det. Något säkert tecken på fusk från Gellers sida kan Hanlon inte visa upp. Men han nämner att åtminstone fem observatörer säger sig ha iakttagit fusk vid olika framträdanden av Geller. Hans slutsats är: Forskarna Targ och Puthoff var ingen match för illusionisten Geller. Han lurade dem!

Dr Puthoffs svar

Dr Hanlons resonemang rönt stor uppmärksamhet. Många tyckte att han lät övertygande. Men en kritisk läsare kunde se att det på väsentliga punkter rörde sig om rena spekulationer. Om Hanlon besvarat sig med att kolla vissa saker med forskarna, hade stora delar av hans utläggning inte behövt göras.

Vi tillskrev SRI-forskarna och bad dem svara på några frågor rörande Hanlons kritik. Svar kom från dr Harold Puthoff. Frågorna och svaren återges i det följande, i något redigerat skick.

Dr Joseph Hanlon skriver att den tärning ni använde i experiment där Uri Geller skulle gissa på läget av tärning, dold i låda, kan ha varit en specialtärning som sände ut radiosignaler om vilken av dess sidor som var vänd uppåt. Är detta möjligt?

— Vi hade före våra experiment konsulterat illusionister, så vi var väl medvetna

om att en sådan möjlighet fanns. Därför använde vi en egen, genomskinlig tärning, så att vi kunde vara säkra på att den inte innehöll någon elektronisk apparat. Tärningen var märkt med ett SRI-kodnummer och kontrollerades före och efter varje experiment. Uri Geller fick inte röra vid den.

Kan Geller ha haft, dold på sin kropp, en miniatyrradiomottagare — konstruerad av dr Puharich — vilken överförde upplysningar till honom, när han befann sig inne i det slutna rummet?

— Vi var medvetna om en sådan möjlighet. Därför utförde vi våra experiment så att om en dold radiomottagare fanns, skulle den inte vara till någon nytta. Alla tänkbare medhjälpare till Geller hölls borta från den plats där målbilden utfördes — dessutom rädde tystnad där. En mottagare på Uris kropp skulle alltså inte ha varit till någon hjälp.

Undersöktes Uri Gellers person med tanke på dolda elektroniska hjälpmedel?

— Ja, vi kontrollerade detta med magnetometrar, samt visuellt. Men med tanke på de sofistikerade moderna elektroniska apparater som finns, insåg vi att det skulle vara svårt att hitta en dold miniatyrrustning, så det var viktigare att vi alltid utförde experimenten så att eventuella elektroniska hjälpmedel inte skulle vara till någon nytta.

Dr Hanlon skriver att en ständigt närvarande Shipi Strang kan ha varit Gellers medbrottsling. Var Strang närvarande vid experimenten? Assisterade han er i några av undersökningarna?

— I de flesta av våra experiment med Geller var varken Shipi Strang eller någon annan potentiell medbrottsling närvarande. I de få experiment där han var närvarande, fick han, som en försiktighetsåtgärd, vara i Gellers närhet. Vi sökte på alla sätt skydda oss mot eventuell dold kommunikation mellan Geller och någon person som befann sig i närheten av målbilden (som Geller skulle återge) under det experimenten pågick.

Diskuterade ni målbilderna högt så att en radio kunde ha överfört upplysningar till Uri Geller — utan Shipi Strangs närvaro?

— Nej, det var tyst medan experimenten pågick.

Ni kunde inte bekräfta Gellers påstådda förmåga att med tanken böja metallföremål. Varför inte? Tror ni att det är fråga om verkliga fenomen eller trick?

— Dessa fenomen uppträdde inte under sträng vetenskaplig kontroll, d v s metallbilden böjde sig inte, så vi saknar grund för ett omdöme.

Dr Hanlon skriver att det rädde "cirkusatmosfär" under alla era experiment med Geller. Hur kommenterar ni det?

— Hanlons spekulation att det rädde en

cirkusatmosfär under experimenten överensstämmer inte med fakta. Filmerna visar motsatsen.

Anser ni att Hanlons kritik är relevant på någon punkt?

— Hanlon gör kommentarer rörande våra vetenskapliga experiment, vilka han saknar egen kännedom om. Hans artikel i "New Scientist" är ytterst relevant som ett socialt dokument, i det den utgör ett bra exempel på hur en människa psykologiskt kan reagera på data som det är svårt för henne att assimilera i den nu socialt accepterade synen på verkligheten.

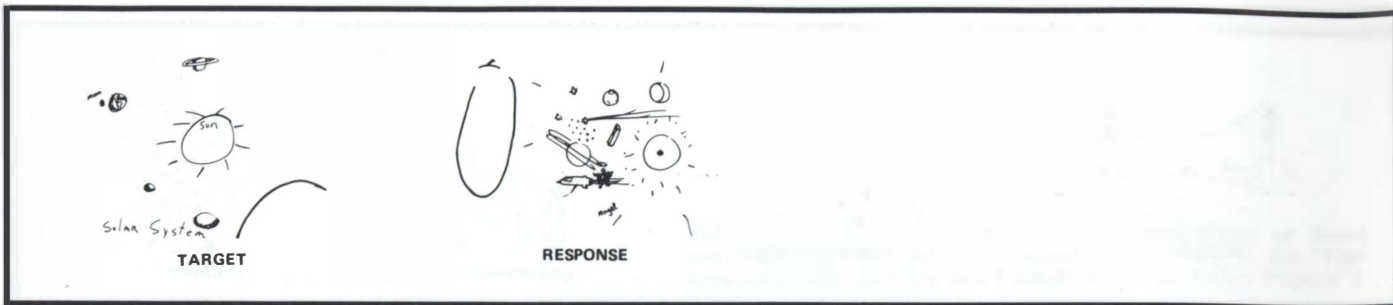
Har ni svarat era kritiker offentligt?

— Vi är inte intresserade av att underblåsa en kontrovers, så våra svar till kritiker har i allmänhet begränsats till att ge upplysningar om faktiska förhållanden, där det funnits en legitim önskan till klarläggande. Den 7 november 1974 hade vi en replik till dr Hanlon inför i "New Scientist".

Randi

James Randi är en välkänd amerikansk illusionist. 1975 utkom han med en bok, "The Magic of Uri Geller", där han använder sin kunnighet som yrkesman för att visa att Uri Geller uteslutande begagnar sig av trick. Hans kritik av Gellerundersökningarna vid Stanford Research Institute utgörs av en rad spekulationer om deras utförande. Randis grundantagande, som nästan allt vilar på, är att Gellers vän Shipi Strang hela tiden varit närvarande och Geller behjälplig med fusk. Samarbetet mellan de båda bedragarna har enligt Randi skett med hjälp av elektronisk utrustning och i övrigt med viftningar och andra tecken under den röra som han, liksom Hanlon, påstår rädde under försöken. Förre astronauten dr Edgar Mitchell, som var närvarande, säger att "Gellers alla nycklar uppfylldes av forskarna". Randi tar fasta på det uttalandet och spekulerar bland annat i att Uri ibland under ESP-experimenten fick tillåtelse att lämna det isolerade rummet — t ex för toalettbesök — och då kunnat få tecken från Shipi.

Randi avslöjar sällan hur Geller enligt hans mening bär sig åt — han bara förklarar att det rör sig om trick. Följande gjorde Uri på tidningen "Times" redaktion — med Randi närvarande i en journalists skepticism. Geller bad en man välja en siffra mellan 1 och 10. Sju, sa mannen. Och, minsann, Uri visade upp en sju som han i förväg klottrat ned på sitt block! Hade alltså Uri vetat vilken siffra mannen skulle nämna, eller hade han fått honom att välja just den siffra han ville? Ingetdera, påstår Randi. Det rörde sig om ett trick. Men hur det i så fall gjordes, ger

Randi ingen förklaring till. Läsaren får själv fundera. Hade Uri ett förråd av siffror i blocket och lyckades ta fram den rätta, eller skrev han i smyg en sju, sedan han fått reda på vilken siffra mannen valt?

Det är så att när Randi redogör för trick — egna eller Gellers — så beskriver han *illusionen*, alltså vad som synes ske, inte vad som verkligen sker. Men ett av Gellers "trick" på "Times" redaktion avslöjas. När israelen böjde en nyckel, gick det så till, säger Randi, att han helt enkelt höll den mot bordsskivan och tryckte till. Detta observerade både Randi och en annan närvarande illusionist, vilken uppträdde som fotograf.

Randi visar upp en rad indicier för att Geller har varit och fortfarande är en illusionist, dvs att han använder trollkarlsknep vid sina framträdanden.

Boken innehåller inget avslöjande. Där finns t ex ingen bild som tydligt visar fusk — trots att Geller många gånger uppträtt framför närgångna TV-kameror. Uri berättar i sin självbiografi "My story" att Danmarks TV anlätade en illusionist för att försöka avslöja honom. Denne instruerade producenten att alltid ha en kamera riktad mot hans händer — men inget fusk kom till synes. Illusionisten, Leo Leslie, blev i stället övertygad om att Geller var äkta och skrev en bok om honom.

Randi har låtit översätta en artikel från en israelisk veckotidning, där det finns citat från personer som känner eller känt Geller väl och som bl a påstår att han vid uppträdanden haft en medhjälpare i salongen, vilken signalerat till honom. Någon författare till artikeln anges inte, men där finns uttalanden som tillskrivs Uris far, hans andra hustru och väninnan Hannah Strang, som alla säger att Uri *har* en verklig övernaturlig kraft men att han också använder trick. I artikeln avslöjar också några namngivna vänner till Uri att de varit hans medhjälpare vid illusionistföreställningar. Uri medger i självbiografien att han använde en del trick under tiden i Israel — lurad därtill av sin mana-ger.

Så här kunde det gå till: någon skriver på en tavla, som Geller inte ser, namnet på en färg, t ex blå. Gellers medhjälpare ger ett överenskommet tecken, t ex rynkar på näsan, och Geller ser detta, även om han har en bindel för ögonen, och svarar rätt.

Randi har med trick kunnat upprepa åtskilligt av vad Geller gör. Han förbluffade t ex parapsykologen Ted Bastin och några vänner till denne genom att bryta en sked på precis samma sätt som de tidigare sett Geller göra. Bastins fru höll den i båda ändarna mellan tumme och pekfinger. Randi strök lätt över den — och

inom tio sekunder hade skeden gått av! Man kan gissa att illusionisten i smyg behandlat den med något ämne som gjort den spröd eller också i förväg böjt den in till bristningsgränsen. Han "tvättade" skeden med några droppar vatten före försöket!

Många har grundat sin uppfattning av Uri Geller på de undersökningar som gjordes 1972 och 1973 vid det högt ansedda Stanford Research Institute i Kalifornien, där — för att citera Randi — "mer än 2.500 topprankade vetenskapsmän är verksamma". Men, säger James Randi, de proven var värdelösa. De var för slappt utformade, och forskarna var inte observanta på trick, utan blev lurade.

På SRI kunde Geller bl a riktigt ange vilken sida som var vänd uppåt på en spel-tärning i en tillsluten låda av stål, vilken skakats så att ingen visste tärningens läge. Försöket gjordes 10 gånger, och Geller gissade rätt 8 gånger — 2 gånger avstod han. Forskarna, Puthoff och Targ, säger i sin rapport att Geller inte fick vidröra lådan, sedan den skakats, men Randi tror dem inte, utan skriver att Geller förmodligen kunnat kika in i lådan genom att lyfta på locket! Randi stöder sig på det förhållandet att en av forskarna, Targ, är mycket närstynt (han har starka glasögon).

Bättre är Randi i kritiken av experiment där Geller kunde gissa vilken av tio likadana burkar som inte var tom. (Dessa experiment togs inte med i den slutliga rapporten, som publicerades i "Nature".) Randi har visat att han med trick kan göra samma sak. I boken avslöjar han inte hur det går till, men antyder att man skall observera vissa små egenskaper hos den burk som innehåller något. — Man kan gissa att den burken, som är litet tyngre än de andra, står stadigare på ett bord — och det gäller då att få litet vibration på bordet med hjälp av en hand eller fot och så iaktta skakningsskillnader hos burkarna. Att Randi kan göra tricket bevisar ju inte att Geller fuskat med dessa prov — men det tycks finnas en *möjlighet* att han gjort det. Enligt Randi har Geller också helt misslyckats med detta inslag vid ett offentligt framträdande, när Randi hade anlätits som rådgivare så att provet anordnades på sådant sätt att Geller inte kunde klara det (genom att det lades en skakningsdämpande duk på bordet?).

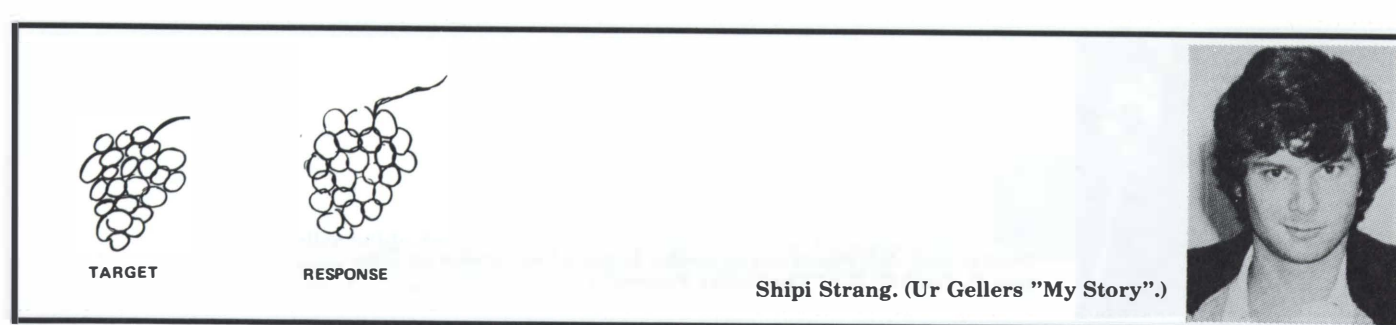
Det positiva resultatet av ESP-proven med gissning på teckningar kan Randi inte säkert förklara. Han saknar tillräckliga upplysningar om omständigheterna. Under de flesta av dessa prov befann sig Geller inne i ett väl isolerat rum — det hade dubbla stålväggar och var elektriskt avskärmat; inte heller ljud eller ljus kunde tränga in där. Randi tror inte att rummet verkligen var helt elektriskt avskärmat,

men han har inte fått tillåtelse att kontrollera detta på platsen — hans framställning därom har mötts med tystnad. Det fanns bl a en ljudlinje, som användes för meddelanden inifrån rummet, och denna kan, säger Randi, också ha använts för radiosignaler i motsatt riktning, om inte skydd mot detta säkerställdes.

Vid ett av de lyckade proven med teckningar befann sig den person som valde och ritade målbilden, vilken Geller skulle försöka uppfatta, *inne* i "buren", medan Geller höll till alldeles *utanför*. Naturligtvis fanns då ingen tänkbar medhjälpare till Geller med i buren — ingen kunde sända någon signal till honom. Ändå lyckades han mycket väl återge målbilden, som var en teckning av solsystemet, och även Randi erkänner att "tricket fungerade bra". Det är hans enda kommentar till det experimentet. Man frågar: vilket trick? Det kan Randi inte svara på. Han vet inte. Han är endast säker på att det måste röra sig om ett trick. Randis idé att Geller samarbetat med den (enligt forskarna vid ett fåtal tillfällen men enligt Randi *ständigt*) närvarande Shipi Strang med hjälp av bl a elektronisk apparatur är ju inte tillämplig här, eftersom målbilden tecknades av en person inne i buren. *Både* Geller och (ev.) Strang befann sig utanför.

Enligt forskarna fick Geller alltid lämna ifrån sig sin teckning, innan målbilden visades för honom. Men Randi tror att Geller i den allmänna röra som han anser rädde under försöken mycket väl kan ha kommit åt att komplettera en del teckningar, sedan han kommit ut ur det isolerade rummet och sett målbilden. Edgar Mitchell har sagt — enligt Randi: "Jag var där praktiskt taget hela tiden. Jag är medarbetare i allt detta arbete . . . Uppriktigt sagt, Russ och Hal hade ett problem — de var så angelägna att ha Geller där att de uppfyllde alla hans nycker, och om han hotade att ge sig iväg, gav de efter och gjorde vad han önskade. De förlorade naturligtvis kontrollen över situationen, och den blev bara värre och värre och värre . . ."

James Randi påpekar också att det skall ha funnits en liten defekt i isoleringen av rummet och att det talades öppet om den saken. När man en gång drog in en kabel för EEG-test, gjordes ett hål i stålväggen. Kring kabeln tätade man sedan med gasväv. (Rummet byggdes ursprungligen för andra ändamål än ESP-prov.) Randi skriver att efter Gellers mycket fina träff med druvklasen fann man spår av gasväv på golvet. Han har per brev frågat SRI om hålet i väggen, men har inte fått något svar. Randis hypotes är att Shipi Strang genom hålet kunnat stoppa in en exakt teckning av målbilden/druvklasen! Randi tror inte att hålet kommit till användning

Shipi Strang. (Ur Gellers "My Story".)

vid något mer tillfälle. Men, säger han, druvklasen är alldeles för bra. Där måste finnas en exceptionell förklaring.

Under tre experiment ritade en dator en enkel teckning/målbild. Datorrummet låg 54 meter från den plats där Geller befann sig. Randi säger att det rädde kaos i datorrummet och att Shipi Strang mycket väl kan ha varit där och kikad och sedan fått över ett meddelande till sin vän Uri. Mot detta antagande står forskarnas uppgift att Strang hölls bort från den plats där målbilden tillkom.

Om filmen som gjordes under Stanford-experimenten säger Randi, som lyckats skaffa sig en kopia av dess senare häft, att arrangemangen var skrottretande. Han förstår inte hur SRI-forskarna kunde undgå att upptäcka Gellers enkla trick. Ett exempel: Uri fick en kompassnål att röra sig, medan han förde sina händer fram och tillbaka över den. Forskarna försäkrade att Uris händer noga hade undersökts före experimentet: man hade förvisat sig om att där inte fanns någon dold magnet. Men Randi iakttog att kompassnålen rörde sig endast när Uris huvud var i närheten av kompassen och då i takt med huvudrörelserna. Han förklarar att Uri naturligtvis hade en magnet i munnen!

Stanford-filmen visar också försök med paranormal skedböjning. Geller koncentrerar sig för allt vad han är värd, men ingenting händer. Fast ibland släpper kameran honom ur sikte en stund för att ta in något annat motiv, eller vid byte av film — och vips sker något! När Geller åter kommer i bild, ser man en böjd sked. Det "underbara" har alltså skett utanför kameran — när ingen tittat på. Randi skratrar så han ramlar av stolen.

(Stanford-forskarna har, som nämnts, meddelat att de *vid strängt kontrollerade försök* inte kunnat konstatera någon metallböjning.)

Fallet Geller är ingalunda klart och entydigt. Det finns bl a *psykologiska* aspekter på det, som Randi missar.

Anmärkningsvärt är att Geller i ett avseende skiljer sig från "andra" illusionister. Medan de andra alltid lyckas bra under sina framträdanden, eftersom de har knep som de väl behärskar, har Geller svårigheter på scenen. Deras shower går snabbt och är underhållande. Gellers föreställningar löper ofta trögt och är tråkiga — dåliga ur underhållningssynpunkt: många misslyckanden, ofta lång tids väntan innan något händer. Randi säger att detta bara är ett *spel* av Geller. Men så tråkigt långdragna som Gellers framträdanden ofta är och så många misslyckade försök som förekommer, så förefaller det från psykologisk synpunkt föga

sannolikt att detta är *uttänkt* — det gör mera intryck av verkliga ansträngningar att klara uppgifterna.

Man kan formulera en fråga så här: Varför skulle en illusionist Geller, som är så duktig att han kan lura en rad vetenskapsmän, samtidigt vara så dålig (som han ofta är) att han har stora svårigheter med enkla estradknep? Randi säger sig beundra honom, men samtidigt småler han åt Gellers "enkla uppvisningar", då dåliga att han, Randi, naturligtvis skulle göra de där tricken på helt annat sätt. Bilden av Uri Geller stämmer inte med illusionisthypotesen. Men den stämmer med tanken att Geller verkligen är en psyki-ker, ty sådana är ojämna i sina prestationer.

Här ett litet avsnitt ur Randis bok, där han berättar om en uppvisning för några vetenskapsmän:

"Senare, på dr Wilkins kontor en trappa upp, bad jag en medlem av kommittén att välja vilket som helst ord från vilken som helst sida i en bok som han själv fick ta ut från kontorets bokhyllor. Han öppnade boken, sedan jag gick över till rummets andra sida och ställt mig med ryggen mot väggen. Sedan han bestämt sig för ett ord, lade han igen boken och behöll ordet i minnet. Jag tog en bit papper från skrivbordet och, i allas åsyn, skrev jag ned ett ord. Det var "intended" — exakt det ord som han endast hade *tittat* på! Ingenting hade skrivits ned, förseglats i kuvert eller något sådant. Han hade valt ut boken bland hundratals böcker i hyllorna, och jag hade träffat mannen för första gången en timme tidigare."

På ett ställe i sin bok skriver Randi att han inte gör anspråk på att vara en ärlig person. Det är åtminstone sant. Ty detta "experiment" har inte gått till så som det beskrivs — det förstår var och en. Det finns ett betydelsefullt fel i referatet. Randi beskriver händelsen så som den illusion han skapade, inte så som det verkligen skedde. Ingen människa kan med normala medel få reda på och skriva ned ett ord som en person på andra sidan rummet *endast tittat* på i en bok. Men tricket är naturligtvis detta: Randi låtsas skriva ned ett ord, sedan "försökspersonen" sagt att han bestämt sig för ett ord men tills vidare behåller det i minnet. När därpå försökspersonen avslöjar sitt ord, *då* skriver Randi i smyg ned det och byter ut den meningslösa lappen mot den ny-skrivna med det rätta ordet. När alla tittar på den person som yppar sitt ord, då får Randi tillfälle till sitt lilla trick. Det som skrivits, sedan illusionisten verkligen fått reda på ordet, lyckas han lura publiken tro är vad han först skrev.

Ett liknande trick lyckades Randi med i

ett TV-program, där han lurade den kände kolumnisten A. Spragett, som trodde på Uri Geller. Denne hade tagit med sig ett förseglat kuvert med en teckning i. Randi skulle göra samma teckning, innan han sett vad som fanns i kuvertet. Han ritade, och la fram sitt papper, upp och ned. Så tog Spragett upp sin teckning och visade den för publiken och för TV-kamerorna. *Just då* (får vi anta) ritade Randi i smyg, när ingen såg på honom, utan alla tittade på Spragett, medan denne viftade med sin teckning — även TV-kamerorna riktades mot Spragett, naturligtvis. Den teckning som Randi gjort, *sedan han fått se vad Spragett ritat*, lyckades han snabbt visa upp i stället för den första, meningslösa teckningen, vilken smogs undan.

För att förhindra Randis triumf skulle Spragett förstås ha lagt fram sitt kuvert på bordet vid sidan av Randis upp och nedvända papper, som (felaktigt) troddes innehålla samma teckning som Spragett gjort, och bett någon utomstående *samtidigt* ta upp och jämföra båda två. Då hade triumfen blivit Spragetts i stället och illusionisten fått erfara nederlagets nesa.

Gellers självbiografi

1975 utkom boken "My story" där Uri Geller berättar om sig själv. Den bild av honom som där träder läsaren till mötes, skiljer sig naturligtvis mycket från illusionisten Randis Geller-porträtt. Hos Randi är Gellers väg kantad av okritiska, godtrogna människor, "gelleriterna", bl a vetenskapsmän, som han lurar med ibland skickliga trick och ibland med de allra enklaste knep — och på avstånd observerar en intelligent elit, med bl a Randi själv i spetsen, hela det beklämmande skådespelet. I "My story" tecknas i stället ett självporträtt av en ärlig och uppriktig ung man, som rakt på sak berättar om alla märkliga ting som sker genom honom. Och hans väg kantas av människor som genom egna, klara erfarenheter av "Gellereffekten" blir övertygade, bl a ett antal objektiva och samvetsgranna vetenskapsmän — och i periferin finns de fördomsfulla, okunniga människorna, t ex illusionisterna och tidningen "Times" redaktion, som lägger dumma hinder i hans väg.

Hos Randi genomskådar illusionisterna Geller — i hans egen bok möter vi ett par trollkarlar som tror på honom. En av dem säger: "Vilken illusionist som helst, värd namnet, kan utföra samma saker som Uri, men det är då fråga om trick. Uri måste vara äkta."

En metallurg, dr Chilton, har undersökt sex metallföremål som Geller böjt, och

Skedar som deformades av Geller hemma hos forskaren Thomas P. Coohill. (Ur "The Geller Papers".)

han redovisar att han inte funnit några som helst tecken på behandling med kemikalier eller hetta — inte heller upptäckte han något annat som kunde ge besked om hur föremålen blivit böjda. Brotten var helt normala.

Med tanke på spekulationen att Geller kan ha haft någon elektronisk apparat i sina tänder — framförd av dr Hanlon — hänvisar Geller till ett uttalande av en tandläkare i New York, John K. Lind, som undersökte honom 1974: "Jag kan intyga att vid klinisk och radiografisk undersökning av Uri Gellers mun, tänder och käkar har inte några främmande föremål påträffats, såsom transistorer, metallföremål eller dylikt."

Targ och Puthoff svarar Randi

Som svar på en del av Randis kritik har SRI-forskarna sänt ut några blad med korrigeringar av oriktiga uppgifter hos Randi. I 24 punkter tar de upp och tillbakavisar kritiken.

En viktig del av Randis resonemang är antagandet att Gellers vän Shipi Strang var närvarande och kunde hjälpa till med trick. Puthoff och Targ genmåler till detta att varken Shipi Strang eller någon annan tänkbar medarbetare till Geller hade tillåtelse att vistas inom "the target area", dvs det område där "mål bilden", som Geller skulle gissa på, fanns. Ingen potentiell medarbetare till Geller kunde på förhand eller under experimenten känna till målbilden. Illusionister, som forskarna rådfrågat, hade rätt dem till denna försiktighet.

Randi påstår att SRI-forskarna inte hade konsulterat en trollkonstnär förrän efter försöken. De båda forskarna genmåler att den ene av dem, Targ, själv är en erfaren amatörillusionist sedan 20 år samt att man dessutom hela tiden rådfrågade en illusionist som specialiserat sig på att avslöja falska poltergeistfall. (Denne vill vara anonym.)

Det gjordes vid SRI experiment med en kompassnål, som Geller fick att röra sig. Randi förklarar i sin bok att Geller naturligtvis hade en magnet i munnen. Forskarna replikerar att de ju i filmen förklarar att de vid tillbakablick anser detta experiment otillfredsställande. De hade nämligen funnit att de effekter som Geller åstadkom, kunde frambringas med hjälp av ett litet metallstycke, så litet att det inte kunde upptäckas med magnetometer. Därför ansåg de att detta experiment inte var tillräckligt säkert, även om de inte hade något bevis för att Geller fuskade.

Randi spekulerar i att Geller under några försök fått lämna det isolerade rummet — t ex för naturbehov — och då passat på att fuska, med hjälp av sin närvarande vän Shipi, som kunnat ge tecken. Forskarna svarar att Geller aldrig fick tillåtelse att lämna sin plats under försöken.

Randi påstår att det rådde oordning under experimenten. Han åberopar ett uttalande av Edgar Mitchell, som sagt att forskarna tillmötesgick alla Gellers nycker. Forskarna svarar att Mitchell inte befann sig på SRI under något av de experiment som har rapporterats i artikeln i "Nature", utan endast under tidiga förberedande försök, när man arbetade med att få fram tillfredsställande experimentanordningar.

Beträffande Randis spekulering att Geller kunde kika in i en låda med en tärning, som skakats — varpå Geller gissade på tärningens läge — svarar forskarna att film och videotape visar att Geller inte öppnade locket och kikade in i lådan. De upplyser också att illusionister, som studerat filmen och videotapen, inte kunnat upptäcka något trick.

En journalist på "Times" har påstått att Gellers tio gissningar på tärningen i lådan (där han hade rätt åtta gånger) var en del av en längre experimentserie med hundratals försök; forskarna valde för publicering ut ett lyckat set. Puthoff och Targ genmåler att de tio gissningarna var samtliga som gjordes av denna typ av experiment.

Harold Puthoff och Russell Targ slutar med att säga att de noga har studerat James Randis bok och funnit att i vartenda fall, där Randi spekulerat i brister i försöksanordningarna, är spekulatioerna felaktiga. Detta fakum, menar de, utgör ytterligare ett stöd för existensen av fenomenen som observerats.

Randi omvänder vetenskapsman

Paul Langdon berättar i "The Amazing Uri Geller" hur Randi omvände en Gellerentusiast. Läkaren Andrew Weil, med examen från Harvard Medical School, var fullt övertygad om att Geller var äkta. Så visade Randi några trick för dr Weil och avslöjade sedan hur han gått till väga. Randi böjde till synes en spik mitt framför ögonen på Weil — och sedan utförde han tricket långsamt och tydligt, och då insåg Weil att han varit naiv. Randi hade använt två spikar; den ena, som var böjd i förväg, dolde han ända till slutet av tricket, då han lät den ersätta den raka spiken.

I två nummer av tidskriften "Psychology Today", juni och juli 1974, berättade

Weil att han "aldrig någonsin tidigare varit med om att ändra sig från fullständig övertygelse till fullständigt tvivel på så kort tid". Inte heller, sa han, "har jag någonsin tidigare så i grunden tvekat på mina sinnesintryck". Weil insåg att man i hög grad ser det man förväntar sig att se, men man ser inte det oväntade.

Paul Langdon är dock inte helt imponerad av Weils omvändelse. Det är en sak, menar han, att lyckas med ett trick inför en storögd dr Weil och en helt annan att göra om Gellers prestationer under samma förutsättningar som denne arbetar: vid ett restaurangbord, i ett flygplan, i en bil, inför tio, tjugo, hundra eller tusen människor och framför TV-kameror.

Flera forskare: Uri Geller är äkta!

Sedan Uri Geller blev världskänd 1972 har han studerats av flera vetenskapsmän. Boken "The Geller Papers", redigerad av Charles Panati, innehåller uppsatser av vetenskapsmän, illusionister och andra fackmän, som alla anser att fenomen av Geller-typ måste tas på allvar. Många av vetenskapsmännen har riskerat sitt anseende genom att ägna sig åt Gellerstudier och tillkännage att de inte kan finna någon logisk förklaring till fenomenen. Fyra illusionister medverkar i boken; trots sin kännedom om alla slags trollkarlstrick har de observerat sådant som de inte kunnat förklara.

Flera av de uppsatser som är införda i boken har sänts till ansedda vetenskapliga tidskrifter, men endast Puthoffs och Targs redogörelse för experiment med Geller vid Stanford Research Institute, SRI, har publicerats, nämligen i "Nature" 18 oktober, 1972.

Fjorton av uppsatserna i "The Geller Papers" har skrivits av naturvetenskapsmän, matematiker och ingenjörer, tre av parapsykologer, fyra av illusionister, en av en fotograf och en av en tandläkare, vilken bl a röntgenfotograferade Gellers tänder utan att finna spår av främmande föremål, som kunnat användas som sofistikerade hjälpmedel; Geller hade utmärkta tänder, endast tre små hål, och det hade aldrig borrats i dem.

Bland det mest anmärkningsvärda i "The Geller Papers" torde vara Eldon Byrds uppsats, som beskriver hur Uri Geller deformerade en tråd av den ovanliga metallegeringen nitinol, vilken består av ca 55 procent nickel och 45 procent titan. Nitinol har ett "minne" så att om ett föremål därav deformeras, återtar det alltid efter upphettning raskt den form det fick vid framställningen. Geller lyckades

paranormalt böja raka nitinoltrådar genom att lätt stryka över dem — och efter upphettning återtog de inte sin ursprungliga, raka form. Alla försök att få trådarna permanent raka igen misslyckades. Gellers behandling förefaller ha sutat ut deras minne.

Dr Wilbur Franklin vid Kent State University studerade med hjälp av ett elektronmikroskop med mycket stor förstörelseförmåga brottytorna på föremål som paranormalt böjts av Geller. Han fann bl a att en platinaring hade två brott så nära varandra att man med blotta ögat bara kunde upptäcka ett enda; men de två brotten var av helt olika typ, vilket var mycket överraskande. Dr Franklin anser att detta visar att brotten måste ha uppkommit genom paranormal påverkan, ty det skulle vara ytterligt svårt att med normala medel på ett laboratorium få två olika slags brott så nära varandra.

Dr Thelma Moss vid UCLA har med kirlianfotografering visat att mental energi synes utgå från Uri Gellers fingrar, när han försöker påverka ett föremål. Dr Moss har också i sitt laboratorium haft besök av flera personer, bl a barn, som visat sig kunna böja metallföremål genom att stryka över dem.

Hos ingenjören Ronald Hawke vid Lawrence Livermore Laboratory skulle Geller försöka förändra eller utplåna det magnetiska mönstret på fyra datakort. Det går inte att påverka kortens programmering genom att gnida dem. Men när två av korten sattes i datorn, sedan Geller behandlat dem, stöttes de omedelbart bort, vilket innebar att programmeringen inte längre var meningsfull. En senare undersökning visade att det magnetiska mönstret hade förändrats.

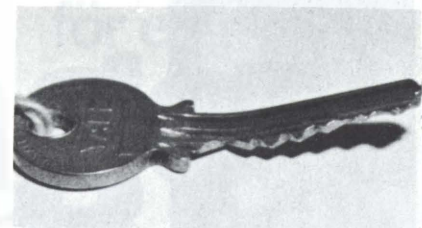
Hos biofysikern dr Thomas P. Coohill vid Western Kentucky University lyckades Uri Geller återge enkla teckningar, som han aldrig sett, böja metallföremål och påverka en kompassnål. Fastän dr Coohills experiment inte anordnades med sådan noggrannhet att de är bevisande, blev han själv övertygad om att Geller är äkta och ingen illusionist. Ett starkt intryck gjorde det att han såg en sked böjas i sin egen hand. Och två dagar efter Gellers besök började en sockersked att böja sig, vilket den fortsatte med i femton minuter.

Parapsykologen William Cox gjorde experiment med Geller utan att denne hade vetskap om att Cox är kunnig illusionist. De informella försöken, som gjordes i Gellers lägenhet i New York, gav goda möjligheter till fusk. Men Geller begagnade sig inte av de chanserna. Cox hade med sig några nyinköpta nycklar, en spegel och en klocka som han med en alumi-

niumremsa i urverket gjort tillfälligt obrukbar (men som Geller ändå fick igång). En av nycklarna var gjord av tjockt stål. Det fordrades 18 kilos tryck för att böja den. Cox placerade den på glasskivan av ett bord med ett av sina fingrar på nyckelhuvudet; med sin andra hand höll han en spegel under bordet så att han kunde se nyckeln underifrån. Geller strök lätt över nyckelns mitt. Efter ungefär en minut hade den böjt sig uppåt i cirka 12 graders vinkel. Cox höll hela tiden ett finger på nyckeln och kände inte att Geller utövade något tryck på den. Cox blev övertygad om att det inte var några illusionistkonster som han såg.

De två professionella illusionisterna Arthur Zorka och Abb Dickson blev övertygade om att Geller inte använde trick, sedan de utifrån sina kunskaper som magiker gjort noga kontrollerade experiment med tanke på att omöjliga trick. Testrummet hade inga fönster eller speglar, endast en dörr, vilken låstes; och endast Geller och de båda illusionisterna var närvarande. "Jag blev verkligen förbluffad av vad som hände", skriver Zorka i ett uttalande. Bland annat exploderade i Gellers hand ett nylonförstärkt handtag på en gaffel, tillhörig Zorka, och bitar flög omkring i rummet. Geller hade inte varit beredd på dessa tester och hade inte kunnat göra några förberedelser. Inte förrän efteråt visste Geller att Zorka och Dickson var illusionister. Om han vetat detta under experimenten, hade det kanske varit omöjligt för honom att få några resultat, eftersom han har svårt att arbeta inför illusionister, då dessa i allmänhet har en negativ inställning till honom så att den rätta, förtroendefulla atmosfären saknas. Bland det som Zorka och Dickson inte kunde förklara var att Geller kunde återge en teckning som Zorka endast hade tänkt på och inte ritat på papper. I sin uppsats, som är en officiell rapport till det amerikanska illusionistsällskapet, skriver Zorka och Dickson att det är deras gemensamma uppfattning att fastän de som illusionister kan upprepa vart och ett av Gellers testresultat genom att använda trick som de har kännedom om, finns det enligt vad de känner till inte några trick som kan ha använts för att åstadkomma iaktagna effekter under sådana förhållanden som rådde under försöken.

Illusionisten Leo Leslie i Köpenhamn, specialist på att avslöja bedrägliga medier, anlätades som rådgivare av den danska televisionen, när Geller skulle uppträda i ett program. Han gav instruktioner att ingen ur Gellers sällskap fick vara med i studioloalen och att en kamera alltid skulle vara riktad mot Gellers händer. Ändå syntes Geller visa upp tele-

Geller böjde denna nyckel utan att röra vid den. Böjningen filmades på nära håll av TV-kamera och iaktogs av många åskådare. (Ur "The Geller Papers".)

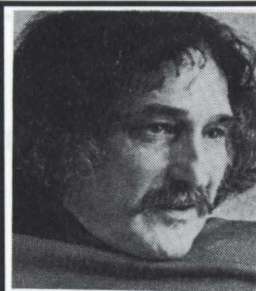
pati och psykokinesi. Efter TV-programmet fick Leslie möjlighet att göra några egna experiment med Geller, vilken kunde återge en teckning som Leslie gjort i hemlighet. Och en nyckel som Geller försökte böja, började krökas först när Leslie tagit den i sin hand. Ingen av Gellers vänner var närvarande i rummet under dessa försök. Leslie förklarade att såvitt han kunde förstå användes inga kända illusionisttrick. En psykolog, som stod i närheten av Geller och iakttog varje hans rörelse, berättade att Geller ritade en blomma redan innan Leslie hade satt pennan på papperet för att rita det föremål som han hade valt (en blomma) och som sedan Geller skulle försöka återge.

Hos en fotograf, Lawrence Fried, president för American Society of Media Photographers, försökte Geller åstadkomma "tankefoton" på exponerad film, medan objektivet var påsatt och fasttejp vid kameran. Hela tiden fotograferades Geller av Fried med en annan kamera, och två av Frieds assistenter var närvarande i rummet och iakttog oavbrutet Geller. Dessutom var en reporter från "New York Post" där. Geller höll kameran riktad mot sitt eget ansikte och knäppte på avtryckaren. Av flera försök lyckades ett: det blev på filmen en bild av Geller själv, precis så som den skulle ha blivit, ifall exponering skett. När teipen togs bort från objektivet var det inget som tydde på att den hade rubbats. Fried tog hand om filmrullen och stoppade den i en ficka.

De engelska professorerna John Hasted, fysiker, och John Taylor, matematiker, är med bland bokens författare. De blev övertygade om att Gellers fenomen är äkta. Bland annat har de experimenterat med barn och ungdomar som kunnat göra samma saker som Geller. Hasted konstaterade bl a "dematerialisation" av ett litet föremål, och under Taylors experiment flög små föremål genom rummet. (Sedan har Taylor ändrat uppfattning. Han tror numer inte att det finns äkta Geller-fenomen.)

Den kanadensiske forskaren dr A.R.G. Owen skriver i sin uppsats att han la märke till att Geller vid ett TV-framträdande bland flera nycklar valde två av ovanligt utseende (som f ö tillhörde dr Owen) och böjde en av dem inför kamerorna. Ifall Geller varit en illusionist och velat omärkligt byta nycklarna mot sådana som han haft preparerade i förväg och gömda exempelvis i en ärm, då skulle han ha valt nycklar av vanlig typ. "Fenomenen var", skriver dr Owen, "paranormala och fullständigt äkta."

Dr E. Alan Price vid sydafrikanska parapsykologiska institutet uppmanade i massmedia folk med egna upplevelser av

Andrija Puharich

"Geller-effekten" att rapportera till honom. Många hörde av sig och berättade att de själva, eller deras barn, kunnat upprepa Gellers fenomen eller iakttagit sådana i sin närhet. Efter viss utsortering återstod 137 rapporter som bedömdes som trovärdiga. Flera av rapportörerna var personer med ansvarsfulla poster i samhället.

Utmaningar

Randi, som är underhållare, inte vetenskapsman, har nått ut väl i massmedia med sin utmaning att den som kan visa upp något paranormalt fenomen under sträng vetenskaplig kontroll skall få en summa pengar. Parapsykologer har gått ut med liknande utmaningar till Randi, men eftersom de inte är showmänniskor eller skådespelare, har de inte nått ut på samma sätt. Targ och Puthoff uppmanade exempelvis Randi att vid SRI göra samma saker som Geller gjort där, under samma kontroll. Randi antog aldrig den utmaningen. Dr Jule Eisenbud har uppmanat Randi att göra samma saker som hans förspöktsperson Ted Serios, nämligen att åstadkomma tydliga bilder på oexponerad film, under samma kontroll som Serios gjort detta.

Dr Eisenbud skrev till tidskriften "Popular Photography", sedan Randi där påstått att han kunde göra samma saker som Serios:

"Härmed förklarar jag att om, inför en kompetent jury av vetenskapsmän, fotografer och illusionister, någon person, som väljs ut av dessa, med normala medel kan upprepa, under likartade förhållanden, de fenomen som frambragts av Ted Serios, så skall jag

- 1) avbryta allt arbete med Ted Serios,
- 2) köpa upp och offentligt bränna alla tillgängliga exemplar av min bok "The World of Ted Serios",
- 3) införa en helsidesannons i tidskriften "Popular Photography" för att där avbildas iförd narmössa och
- 4) tillbringa fritiden under resten av mitt liv med att gå från dörr till dörr och sälja prenumerationer på tidskriften "Popular Photography". Ingen tidsbegränsning stipuleras."

Eisenbuds brev publicerades i "Popular Photography" i november 1967. Efter en brevväxling mellan Randi och Eisenbud rann det hela ut i sanden. (Om detta berättar Paul Langdon i "The Amazing Uri Geller". Han hänvisar till en redogörelse i tidskriften "Fate", augusti 1974.)

Det finns helt naturligt gränser för vilka bedrägerier illusionister kan lyckas med, även om deras skicklighet att luras ibland

är helt förbluffande. Man kan undra om inte några av dem också använder ESP. Enligt uppgift i "The Amazing Uri Geller" (s. 147) har den kände illusionisten Kreskin medgett att tio procent av vad han gör på scenen faktiskt är äkta ESP. Det kan vara ett uttalande som avser att skapa ett skimmer av verklig mystik kring honom, men säkert är inte detta.

Besvärligt med illusionisternas kritik av Geller och parapsykologisk forskning är att de sällan nämner hur de anser att en bluffmakare gått till väga. De nöjer sig i allmänhet med att påstå att Geller, och andra, fuskar, men de undviker att nämna hur, eftersom en trollkonstnär aldrig avslöjar hur trollkonster går till.

Paul Langdon skriver i "The Amazing Uri Geller" att Gellers framträdanden innebär en utmaning till illusionisterna. Kan de upprepa vad Geller gör, med samma lätthet och till synes utan ansträngning, inför olika slags publik och under flera olika förhållanden? Det kommer an på illusionisterna själva att besvara den frågan.

Vi vet ännu inte svaret.

En bok om Uri

Att någorlunda tillfredsställande redogöra för innehållet i dr Andrija Puharichs bok "Uri" är svårt. Boken handlar om Uri Geller förstås, men om mycket mer än hans parapsykologiska bedrifter — och om långt mer svårtrödda saker. Puharichs Uri-bok handlar lika mycket om honom själv: han är den mänskliga medelpunkten för händelserna, tillsammans med Uri Geller — och "händelserna", det är att överlägsna varelser från andra dimensioner av rum och tid etablerar kontakt med dem. Dessa meddelar sig främst via bandspelare, som då och då sätter igång och pratar fram budskap från datorer, programmerade av levande varelser någon gång i en avlägsen framtid! Det är intelligenserna bakom robotarna, hemmahörande på planeten Hoova, sexton tusen gånger större än jorden, som ger Geller hans paranormala krafter.

Inom några få år — räknat från 1972 — kommer datorerna att landa på jorden i sina flygande tefat för att förnya sitt energiförråd — men osynliga, av hänsyn till människorna. Uri Gellers uppvisande av paranormala krafter tjänar till att förbereda människorna på datorernas ankomst.

Budskapen från rymdintelligenserna saknar intellektuell och etisk dimension, de är motsägelsefulla, ändrar sig. Geller säger själv vid flera tillfällen i boken att han fruktar att det är en kultur av clowner

som de kommit i beröring med, varelser som bara gäcker dem.

Men Andrija Puharich, amerikansk läkare, neurolog, parapsykologisk forskare och författare, uppfinnare, tror uppenbarligen på budskapen, som kommer genom de självstartande bandspelarna. Han upplever en dialog mellan mänskligheten, representerad av honom själv och Uri Geller, och själlösa datamaskiner, programmerade i en tid som ännu inte inträffat enligt våra begrepp! Men några bevis har han inte. Kassetterna med datorernas röster har alltid upplösts i intet, sedan de tjänstgjort!

Vad är det som hänt kring Andrija Puharich och Uri Geller? Historien som berättas är helt otrolig. Det enklaste sättet att lösa problemet är förstås att säga att allt är påhittat, lögn och dikt och att Puharich och Geller är två storskojare som skrattar åt de godtrogna människor som tror på dem. Men den lösningen är kanske för enkel. En vettig fråga är om de båda männen råkat ut för starka paranormala fenomen — med illusoriska effekter — delvis av Jürgenson-Thorlin-typ, fast otroligt starkare, och kritiskt accepterat att de haft kontakt med andra dimensioner, medan alltsammans är paranormala fysiska effekter med sin rot i det mänskliga psyket.

Slutkommentar

För min del tycker jag att skeptikernas resonemang inte är övertygande. Det verkar finnas mer känsla än förnuft där. Orsaken till detta kan vara att psi-fenomenen för dem är något emotionellt oacceptabelt, eftersom de anses strida mot den gängse och väl etablerade naturvetenskapliga verklighetsuppfattningen. Aversion mot psi gör att skeptikerna inte kan se kallt och nyktert på parapsykologin.

SM

Litteratur:

Martin Ebon (red.): *The Amazing Uri Geller* (A Signet Book, New American Library, 1975).

Uri Geller: *My story* (Praeger Publishers, New York, 1975).

Charles Panati (red.): *The Geller Papers*. Scientific observations on the paranormal powers of Uri Geller (Houghton Mifflin Company, Boston, 1976).

Andrija Puharich: *Uri*. The original and authorized biography of Uri Geller — the man who baffles the scientists. (W.H. Allen, 1974).

The Amazing Randi: *The Magic of Uri Geller* (Ballantine Books, New York, 1975).

Energivågen

för en ny tid
informations tidskrift

VÄRDEFULL INFORMATION!

Om du bor utanför Stockholmsområdet och vill hänga med i vad som händer inom New Age-området, hälsa, ny litteratur, olika terapier, så.....

Om du värdesätter din tid och vill få mer tid över för kreativa saker, så.....

PRENUMERERA

på ENERGIVÅGEN! Du får den hemsänd, rykande aktuell, med massor av kurser, föredrag och olika terapier att välja mellan. Du får all värdefull information du kan behöva för att växa. Du betalar bara 60:—/år för 5 nummer. Enklast prenumererar du genom att sätta in 60:— på pg 35 16 37 - 4 Energica, ange ditt namn och adress samt "Pren" på Energivågen.

Vill du bli smalare? Vill du bli friskare?

"Jag har gått ner 15 kilo på tre månader!"
"Med denna metod kuvar jag en svår och till synes obotlig sjukdom!"

Metoden heter Kreativ Visualisering och bygger på att förändra vårt sätt att tänka genom att använda bekräftelser (affirmationer) och visualiseringsövningar (genom att använda vår fantasi). Boken Kreativ Visualisering är på 168 sid. och kostar 95:— Dessutom får du utan extra kostnad häftet "TÄNK DIG SMAL" (värd 30:—), som bygger på boken ovan. Följer du de enkla anvisningarna kommer du garanterat att minska i vikt!

ARBETSBOK i Kreativ Visualisering, 144 sidor i A 4 format. Spiralbunden. Gör alla övningar lätta och roliga att genomföra. En arbetsbok för LIVET! Pris 149:—

KURS i Kreativ Visualisering den 30 - 31 aug. och 25 - 26 okt. 86. För dig som vill komma igång snabbt! Kursen hålls i Stockholm, 2 dagar Kursavg. 500:—. Ring eller skriv efter program.

Detta häfte får du gratis när du beställer boken KREATIV VISUALISERING av Shakti Gawain. (värd 30:—).

HemmaFödd

av Per Frisk. Berättelsen om hur lilla Ville föddes hemma. Rikt illustrerad med bilder (28 st) adressreg. och litteraturfört. För dig som vill ha en annorlunda upplevelse!

40 sid. Haft. Pris: 45:—

Du slipper portokostnaden om du betalar in i förskott på Pg 35 16 37 - 4, Energica. Ange tydligt vad du beställer samt texta namn och adress. Du kan också ringa in din beställning på telefon 08 - 30 30 72 (tel.svarare).

Sänd kupongen (eller avskrift) till: Energica, Box 45096, 104 30 Stockholm

- ☐ ex av KREATIV VISUALISERING samt "Tänk dig smal" 95:—
☐ ex av Arbetsboken, 149:— ☐ ex av HemmaFödd, 45:—
☐ Program för kurs. Porto och exp 18:— tillkommer.

Namn.....

Adress.....

Postadress.....

TEXTA TYDLIGT S6

Parapsykologin är ingen ovetenskap!

Genmäle till Sven Ove Hansson
från Göran Brusewitz och Jens Tellefsen

Ordföranden i Föreningen Vetenskap och Folkbildning, Sven Ove Hansson, har i tidskriften Forskning och Framsteg nr 4, 1985 en artikel med rubriken "Sju sätt att avslöja ovetenskap", där han tar upp parapsykologin som ett av sina exempel på falsk vetenskap. I mars i år sände vi till FoF en längre insändare med kritiska synpunkter på Hanssons framställning. Tidskriften refuserade vårt inlägg med motiveringen att det kom alldeles för sent. Vi har förståelse för det beslutet och väljer att i stället publicera följande genmäle i Sökaren.

Sven Ove Hansson har ett särskilt sätt att skriva om "pseudovetenskap", vilket framgår av de artiklar i ämnet som han fått publicerade i olika media. Hans teknik är att subjektivt plocka ut uppgifter som han gillar ur ett stort material och påstå att dessa belyser ett helt forskningsområde, exempelvis parapsykologin, varpå han på några rader avfärdar området som "pseudovetenskap". Preciserade referenser saknas, varför det är omöjligt för läsaren att kontrollera om påståendena är rimliga. Därvid gör Hansson precis det som han gärna beskyller parapsykologer för: Han gör ett tendentiöst, orepresentativt urval efter sina egna preferenser.

Om parapsykologisk forskning skriver Hansson i FoF: "Alla hittills publicerade försök där man påstår sig ha påvisat ett sjätte sinne har kunnat förklaras antingen som bedrägeri eller genom att försökspersonerna har varseblivit något som väglett dem utan att de själva varit medvetna om det." Hansson påstår alltså att det gjorts en kritisk genomgång av alla publicerade parapsykologiska rapporter med positivt resultat och att den

granskningen visat på naturliga förklaringar i samtliga fall! Det torde röra sig om flera tusen vetenskapliga artiklar och cirka tusen böcker, som under de senaste hundra åren publicerats på en rad olika språk.¹⁾ Någon kritisk genomgång av hela detta material — och med det negativa resultat som Hansson påstår — har aldrig blivit offentliggjord. Hanssons påstående är alltså grundlöst. Men sådana svepande uttalanden är typiska för hans skrivsätt. Det allvarliga är att läsare som inte känner till det ämne som behandlas lätt kan tro att Hansson verkligen bygger på allmänt erkända fakta.

Hansson har i FoF en hel del synpunkter på upprepbarhet inom parapsykologin. Han skriver: "Ett viktigt exempel på experiment som inte har tålt att upprepas är försök där man påstår sig ha påvisat parapsykologiska fenomen som tankeläsning och fjärrskådning. Det är en vanlig missuppfattning att sådana fenomen skulle vara väl bevisade i vetenskapliga försök. I själva verket har det hittills inte framträtt en enda person som i välkontrollerade och upprepbara försök har kunnat uppvisa en paranormal förmåga. Ett flertal parapsykologer har visserligen rapporterat att vissa personer har varit framgångsrika i deras laboratorier med tex kortgissning. Men när samma personer har testats i omsorgsfullt upplagda försök hos psykologer som arbetar på ett traditionellt sätt har de inte kunnat gissa kort med bättre resultat än vad slumpen ger."

Den bild Hansson ger är alltså att parapsykologer har provat en persons paranormala förmåga och därvid erhållit positivt signifikanta resultat, men när därefter psykologer som ar-

betar på traditionellt sätt, gjort om samma försök, så har de fått slumpresultat. Vad Hansson menar med "traditionellt sätt" är oklart. Förmodligen menar han att parapsykologer använder icke-traditionella, dvs icke-vetenskapliga, metoder. Men så är det inte. Parapsykologer är välutbildade och ofta välmeriterade vetenskapsmän inom olika områden, såsom psykologin, fysiken och medicinen, och de har genom sin utbildning en traditionell syn på vad vetenskap är. Om deras metoder blir föremål för relevant kritik, strävar de efter att förbättra dem, precis så som sker inom andra vetenskaper.

Bristen på i strikt mening upprepbara experiment inom parapsykologin har blivit föremål för kritik, men denna brist behöver inte bero på att psi-fenomenen²⁾ bara uppträder när icke-traditionella vetenskapliga metoder används. Svårigheten att få upprepbara experiment kan bero på fenomenens egenskaper.

I parapsykologiska tidskrifter har upprepbarhetsproblemet ingående diskuterats. Det har bl a konstaterats att psi-fenomenen är av annan, mer spontan typ än många fenomen inom naturvetenskapen och att de därför inte är upprepbara i strikt mekanistisk mening. Liksom kvantmekanikens fenomen³⁾ förefaller de att i hög grad vara icke-deterministiska och icke-kausala.⁴⁾ Några andra områden inom naturvetenskapen som uppvisar en hög grad av slumpmässighet är meteorologin, genetiken och biologin. Sådana fenomen som väderleken, norrskenet och klotblixarna har starka stokastiska drag,⁵⁾ liksom de mänskliga fenomen som hör till nationalekonomin.

Upprepbarhet inom psi-forsk-

ningen är ett svårt problem som ännu inte tillfredsställande har lösts.⁶⁾ För att med säkerhet få ett fenomen att uppträda måste man veta vilka förutsättningar som är nödvändiga och tillräckliga. När man vet det, då har man fått en god kontroll över fenomenet. Upprepbarhet är ett mål inom vetenskaplig forskning och inte något som man nödvändigtvis uppnår under grundforskningen. Parapsykologin är fortfarande en ung vetenskap. Man kan inte kräva att psi-forskarna redan skall ha fått så god kontroll över de fenomen de studerar att de kan upprepa samma experiment med samma resultat, när helst experimentet görs och med vilka försökspersoner och försöksledare som helst.

Hansson påstår att det inte framträtt någon enda person som i välkontrollerade och upprepbara försök har kunnat uppvisa en paranormal förmåga. Han har inga referenser till detta påstående. Faktum är att man lyckats nå en viss upprepbarhet. Man har till en viss procent lyckats med kontrollerade, upprepbara experiment, även om försöken till upprepningar av dessa experiment inte haft hundraprocentig framgång. Som exempel på försökspersoner som fått positiva resultat med olika försöksledare kan nämnas Ingo Swann, Pavel Stepanek, Bill Delmore och Lalsingh Harribance.

Man har konstaterat att vissa forskare ofta tycks lyckas, medan andra sällan eller aldrig får några positiva resultat, trots att de alla använder väletablerade forskningsmetoder. Det tycks alltså finnas en sk försöksledareffekt. Den är välkänd inom andra beteendevetenskaper också. Vad den beror på är en öppen fråga. Det skulle kunna röra sig om självbedrägeri hos de forskare som får positiva resultat, eller om medvetna manipulationer med data. Mer troligt är dock att det finns andra orsaker. Relationen mellan försöksledare och försöksperson torde ha stor betydelse. Det är välkänt från andra relationer i vårt samhälle, såsom lärare-elev, läkare-patient, terapeut-patient, att det är viktigt hur sådan kontakt etableras och upprätthålls. Lyckade resultat beror ofta på detta. Det finns inget som säger att detta inte också gäller försök med paranormala fenomen. Det kan mycket väl vara så att försökspersoner har svårt att lyckas med en skeptisk försöksledare eller om en skeptisk observatör är närvarande.

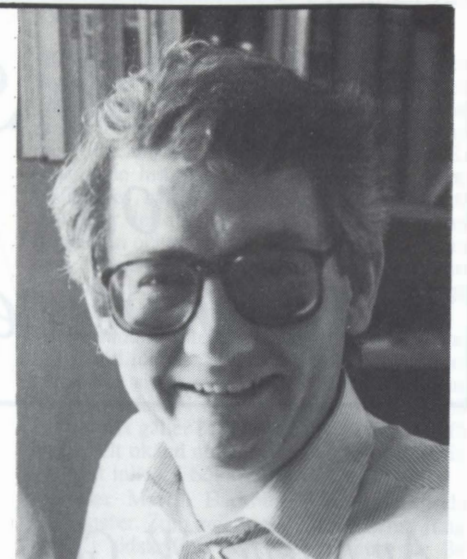
Upprepbara experiment är inte lätta att åstadkomma ens inom de exakta vetenskaperna. Fysik tex är idag inte bara den absoluta och upprepbara klassiska mekaniken, utan också den einsteinska relativistiska

mekaniken och den osäkra och mer eller mindre sannolika kvantmekaniken. Inom fysiken och astrofysiken studerar man idag ofta fenomen som i strikt bemärkelse inte är upprepbara. Men ändå rör det sig om god vetenskap. Hanssons krav på upprepbarhet inom parapsykologin är därför vilseledande. Inom tex beteendeforskningen och samhällsforskningen ser man på upprepbarhet på ett annat, mer nyanserat sätt, liksom inom psykologin och psykiatrin.

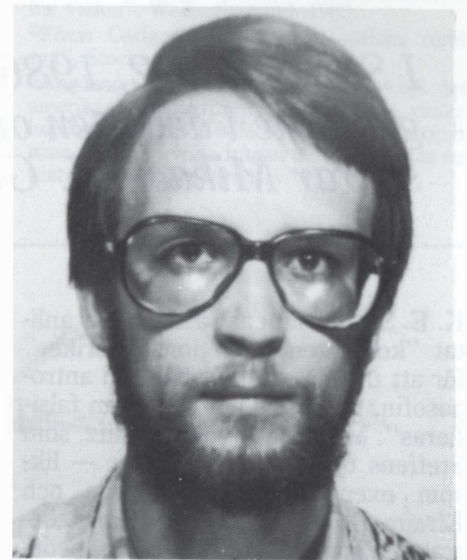
Hansson anser att en parapsykologisk försöksledare måste vara kunnig i trollerikonster — för att inte bli lurad av trick. "Endast om resultaten kan upprepas i experiment med kontroll mot trollerimetoder bör man fästa avseende vid dem. Sådana resultat väntar vi som sagt fortfarande på", skriver Hansson, och han menar att exempelvis Uri Geller lyckades lura forskare därför att dessa saknade kunskap om illusionistkonster. Men det finns faktiskt illusionister som studerat Geller och dragit slutsatsen att hans fenomen är äkta.⁷⁾ Och det har inte skett någon stor, kritisk genomgång av alla vetenskapliga experiment med Geller med resultatet att forskarna blivit lurade. Hanssons påstående saknar grund.

I de klassiska kortgissningsexperimenten med sk zenerkort för att testa ESP tittar en person (sändaren) på ett kort i taget, och en annan person (mottagaren) som befinner sig i ett annat rum eller ett annat hus, får försöka gissa eller "ta emot" vad det är för symbol som sänds. Alla möjligheter att få signaler, "sensory cues", via de vanliga sinnena utesluts. Inga trollerikonster kan förklara positiva resultat av sådana experiment, vilka är väldokumenterade i den parapsykologiska litteraturen. Den välkända ganzfeldtekniken, som utvecklats på Maimonides Hospital i New York av några av USAs främsta psi-forskare, bl a Ullman, Krippner och Honorton, är än mer fri från sådana invändningar.

- 1) En förteckning över viktiga rapporter om parapsykologiska experiment finns i Sökaren nr 6, 1984, ss. 13-14.
- 2) Psi-fenomen är en gemensam beteckning på parapsykologiska fenomen.
- 3) Tex tunnelfenomenet, spontan ljusemission och det radioaktiva sönderfallet.
- 4) Man kan tex inte på förhand fastställa när ett radioaktivt ämne kommer att sönderfalla. Sönderfallet kan registreras och fastställas i efterhand. Det sker enligt slumpen inom vissa tidsramar. Sönderfallet upprepas, dvs är upprepbart. Det är bara med hjälp av statistik vi har fått fram olika sönderfallshastigheter.

Jens Tellefsen

Göran Brusewitz

- 5) Stokastisk = styrs av slumpen.
- 6) Se artikel av Göran Brusewitz i Sökaren nr 1, 1986, ss 10-13!
- 7) William Cox, forskare vid Institute for Parapsychology, Durham USA, och illusionist; Arthur Zorka och Abb Dickson, illusionister och medlemmar i Society of American Magicians; samt Leo Leslie, dansk illusionist, menar att Uri Geller är äkta. Källa: bl a boken The Geller Papers (red. Charles Panati; Houghton Mifflin Company, Boston 1976).

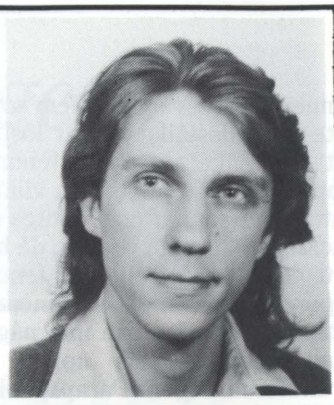
Några böcker som på ett vederhäftigt sätt redogör för parapsykologisk forskning: Handbook of Parapsychology (red. Wolman; Van Nostrand 1977).

Advances in Parapsychological Research, vol. 1-4 (red. Krippner; vol. 1-3 Plenum Press, 1977, 1978 och 1982, vol. 4 McFarland & Co. 1984).

The basic experiments in parapsychology (red. Rao; McFarland & Co. 1984).

Anm. Göran Brusewitz är socionom och f d ordförande i Föreningen för psykobiophysik. Jens Tellefsen är professor i fysik vid KTH.

Kritik av Steiner med tron som motivering

Av Mikael W. Gejel

I Sökaren nr 2, 1986 återkom K. E. Steffens med ett genmäle i debatten om teosofin och antroposofin. Nu svarar Mikael W. Gejel.

K. E. Steffens menar att han har anlitat "kompetenta religionshistoriker" för att utröna sanningshalten i antroposofin, för att se om den "kan falsifieras". Men Klaus von Stieglitz, som Steffens ofta åberopar, måste — liksom exempelvis Tor Andrae och Efraim Briem — trots lärdomen betraktas som en ovederhäftig bedömare av antroposofin, eftersom han inte kan distansera sig från sin egen trosuppfattning.

Gemensamt för de tre nämnda religionshistorikerna är att de bekänner sig till den lutherska kristendomen. Deras skrifter om antroposofin (och teosofin) innehåller starkt subjektiva omdömen, som bottnar i deras kristna tro.¹⁾ Inom all konventionell kristendom anser man sig de facto ha monopol på sanningen. Med denna totalitära och orealistiska inställning blir man naturligtvis lätt provocerad när andra livsåskådningar förs fram. Detta gäller även många kristna religionshistoriker, i synnerhet om man går tillbaka 30-60 år i tiden. En annan gemensam nämnare för de tre ovan omtalade forskarnas verk är just att de skrevs för mellan 30 och 60 år sedan. När man i modernare verk om antroposofin tar ställning är man betydligt positivare. Med all rätt, eftersom nyare forskning inom en rad olika områden sannolikt visar att Steiner i mycket hade rätt. Både våra vetenskapliga metodvägar och vårt vetande går framåt.

Som stöd för sina påståenden om

Steiner som Maitreya och om Steiners syn på Kristi återkomst hänvisar Steffens till Klaus von Stieglitz, som han på ett häpnadsväckande aningslöst sätt förklarar använda "sina källor på ett utsökt och förståndigt sätt". Nu förhåller det sig så att syftet med von Stieglitz' bok, som är utgiven på Luther Verlag av en tysk evangelisk forskningsstiftelse, är att försöka visa att den lutherska kristendomen är sannare än den antroposofiska kristendomen. Vartenda kapitel genomsyras av den hållningen. Von Stieglitz har i sitt trosnit t o m förvanskat historiska fakta för att nå sitt syfte.²⁾ När både motiv och metoder är så affektbetonade torde det stå klart för var och en att detta inte är "kritisk" och "kompetent" religionshistoria. Boken är en luthersk stridskrift, vars författare definitivt inte har för avsikt att ge en objektiv bild av Steiners kristologi. En objektiv, vetenskaplig framställning kan inte ta ställning till frågan vilken form av kristendom som är "sann". Steffens uppmanar mig att skärpa mitt kritiska sinne, men när han inte förmår genomskåda så grundläggande sammanhang kan jag bara dra slutsatsen att det är han som är i behov av att skärpa sitt kritiska tänkande.

Det finns en rad forskare som ställt sig positiva till antroposofin. Bland religionshistoriker och teologer kan nämnas Emil Bock, Friedrich Rittelmeyer och A P Shepherd. Mircea Eliade, en av världens ledande reli-

gionshistoriker, har tagit intryck av antroposofin.³⁾ Steffens har mycket att lära av den seriösa och omsorgsfulla forskningsmetod som Tore Ahlbäck vid Donnerska Institutet i Åbo använder sig av vid sina religionshistoriska studier i antroposofi (Ahlbäck föreläser om bl a teosofi och antroposofi).

Den amerikanske filosofiprofessorn Robert A McDermott har utgivit en antologi med texter av Steiner.⁴⁾ I introduktionen uttalar sig McDermott mycket erkännande om antroposofin.

Helt nyligen har en lättillgänglig och välskriven engelsk bok om Rudolf Steiner utkommit.⁵⁾ Den är skriven av Colin Wilson, som i sitt författarskap utmärkt sig för balanserade omdömen. Wilson ställer sig positiv till antroposofin, även om han har reservationer. Fördelen med hans bok är att den visar hur varje enskild människa kan ha nytta av Steiners meditationstekniker.

I Frans Carlgrens nyutkomna bok "Den antroposofiska rörelsen" finns en hel del data som otvetydigt visar att antroposofins olika praktiska uppslag verkat berikande och lett forskningen framåt.⁶⁾

Av lättförståeliga skäl har många kristna av den konventionella typen uppfattat professor Morton Smiths fynd av det hemliga Markusevangeliet som hotande. Den kritik som riktats mot Morton Smith kommer också i stort från människor som har

upprörts över den originella bild av Jesus som finns implicit i evangeliefragmentet. Ty när fragmentet beskriver hur Jesus under natten lär Lazarus "Gudsrikets hemligheter", så betyder ju detta att vissa delar av Jesu lära var hemliga. Till följd av de starka känsloreaktionerna på Smiths upptäckt har framstående kännare av gnosticism och urkristendom som professor Elaine Pagels och professor Jacob Neusner, trots att det borde vara överflödigt att påpeka det, sett sig nödsakade att intyga att Smiths trovärdighet är oklanderlig. Faktum kvarstår: vi har en nyfunnen urkund som beskriver Lazarus' initiation.

Steffens menar att den religionshistoriska metodik jag "presterat i Sökaren nr 10, 1980 inte kommer att finna stöd hos någon kompetent forskare", eftersom jag tar Carlos Castaneda på allvar (sic!). Påståendet saknar inte bara täckning, det är också märkligt oövertänkt. Dessutom kan jag inte se vad detta har med frågan om antroposofins verklighetsgrund att göra. Men eftersom Steffens nu valt att byta ämne, så får jag väl svara honom. För det första: i nämnda artikel uttalade jag mig aldrig i frågan om Castaneda beskriver verkliga händelser, romaniserade händelser, allegorier eller något annat. För det andra: om jag tar Castaneda på allvar, så är jag i så fall i gott sällskap, *inte minst av en rad kompetenta forskare*. Ty det är visserligen riktigt att Castaneda är livligt omdebatterad, men av *sakkunniga* antropologiska forskare har han vunnit erkännande. Jag kan nämna professor Michael Harner, professor Jose Cuellar och professor Hans Peter Duerr.

Här är inte rätta platsen att närmare gå in på Castaneda.⁷⁾ Men jag vill i korthet påminna om vad jag skrev i Sökaren nr 2, 1985. Jag kritiserade där Steffens' sätt att lägga fram saker som klarlagda och bevisade, när det vid en närmare undersökning visar sig att sakerna är bevisade endast för honom själv. Steffens fortsätter dock i samma spår, och påstår att Castaneda blivit "avslöjad" av Richard deMille. Det är tydligt att deMilles kritik av Castaneda övertygat Steffens. Men experterna (Harner, Cuellar, Duerr, m fl) blev alltså inte övertygade. Castaneda blev aldrig "avslöjad" av deMille. DeMille hade förutom Castaneda inte läst en enda vetenskaplig bok om shamanism då han icke desto mindre gav ut en bok, "Castaneda's Journey" (Santa Barbara 1976), där han ansåg sig kompetent att bedöma vad som var äkta indiansk shamanism eller inte i Castanedas böcker. Eftersom underlaget av källmaterial är obefintligt så skulle deMilles bok ha blivit underkänd i vilken religionshistorisk eller

antropologisk grundkurs som helst. Trots sina uppenbara och pinsamma brister ska det dock inte förnekas att *en del* av deMilles kritik *kan* vara giltig.

Overhuvudtaget är det frapperande hur Steffens tenderar att acceptera kritik som riktas mot någon andlig rörelse/lärare. Så får kritikerna av Idries Shah, Carlos Castaneda och Rudolf Steiner gälla för att vara de som har rätt. Aldrig frågar Steffens efter kritikernas bakgrund och motiv. Och ändå är både deMilles och von Stieglitz' kritik så tydligt ohållbar; deMille brister i sakkunskap och von Stieglitz vill hävda fördelarna med sin lutherska tro.

Att så urskillningslöst godtaga kritik är inte att vara "kritisk och nykter", som Steffens menar. I själva verket är det klart *okritiskt*. Nog är det riktigt att kritiskt pröva varje esoterisk lära, men man måste också vara beredd att underkasta lärans kritiker samma prövning.

Eva Jagrell

Det finns ett ord
FÖRTRÖSTAN
bofinken sjöng om det idag
och snigeln andades ordet
på sin väg över gatan

FÖRTRÖSTAN
var fanns den
i dagar
veckor . . .

ett ord
det bubblar i mitt medvetande
vill spränga pannbenet i glädje

FÖRTRÖSTAN
med aningen av en betydelse
med löfte om en ny trygghet
inbyggd i själva skapelsen

Ur "Omfamnad" (Litteraturtjänst 1984).

Noter

¹⁾Klaus von Stieglitz "Die Christosophie Rudolf Steiners", Witten-Ruhr 1955, Efraim Briem "Moderna religionssurrogat", 1928, Tor Andrae "Modern mystik", Stockholm 1930. Andraes lilla häfte är särskilt tankeväckande. Eftersom de lutherska trosdogmerna inte gärna godkänner några alternativa andliga uppfattningar är det att vänta att Andrae avvisar antroposofin och teosofin. Men vad får denne annars balanserade och mångkunnige forskare att brista ut i så hänfulla och rent besinningslösa angrepp som han gör i denna bok?

²⁾Ingenstans i Steiners böcker och föredrag finns stöd för von Stieglitz' påstående att Steiner ansåg sig vara Maitreya Buddha eller att Steiner förlade Kristi återkomst till år 1909. Att när det gäller Maitreya hänvisa till ett häfte av en helt okänd antroposof är under all kritik. (Se mitt inlägg i Sökaren nr 8, 1985!)

³⁾Se t ex Martin Barkhoff "Altmexikanische Gespenster. Zum geistigen Umfeld Ernst Jüngers", i tidskriften Das Goetheanum nr 36, 1982!

⁴⁾Robert A McDermott (red) "The Essential Steiner", San Francisco 1984.

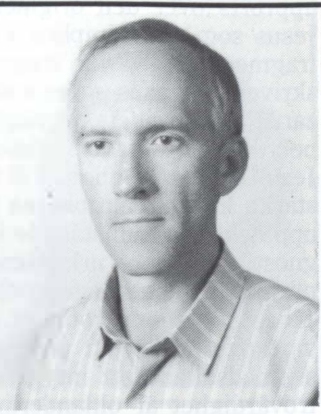
⁵⁾Colin Wilson "Rudolf Steiner. The Man and his Vision", Wellingborough 1985.

⁶⁾Frans Carlgren "Den antroposofiska rörelsen", Stockholm 1985.

⁷⁾Angående Castaneda hänvisar jag till den amerikanska tidskriften Iron Mountain, vinternumret 1985, och Gimle — tidskrift för shamanism — nr 9, i vilka frågan om Castanedas autenticitet närmare utreds.

Steffens hänvisningar prövade

Debattinlägg av Gunnar Larson

I sin artikel "Antroposofin — andevenskap eller diktning?" i nr 10, 1984 skrev K. E. Steffens: "De allra flesta av Blavatskys 'fenomen' kan förklaras genom hennes oärlighet och behov av att fuska tillsammans med den godtrogenhet och suggestibilitet som ofta finns hos religiöst anlagda människor." Han angav fem böcker som är kritiska till Blavatsky och teosofin. Under en offentlig debatt i somras räknade han upp flera saker som stöd för att madame Blavatsky hade "en högst tvivelaktig karaktär".¹⁾ I brev bad jag sedan Steffens att lämna preciserade hänvisningar. Alla argument har nu studerats som han har fört fram till stöd för de uppgifter om HPB:s karaktär vilka spelar en grundläggande roll i debatten.

Hodgsonrapporten

I Sökaren nr 10, 1984 utgick Steffens från Hodgsonrapporten som tillkom i en kommitté inom Society for Psychical Research i London år 1884. Som Steffens riktigt korrigerade mig under debatten i Oslo har SPR inte dragit tillbaka rapporten, men väl frånsagt sig allt ansvar för den, och den

"Fallet Helena Petrovna Blavatsky (eller HPB, 1831-1891) är det mest berömda och — från varje ståndpunkt — det mest instruktiva i den psykiska forskningens annaler. Det är det enda kända exemplet på att en ockultist blev undersökt av en kommitté av erkända parapsykologer, den kommitté som 1884 utsågs av styrelsen inom Sällskapet för Psykisk Forskning i London, vars medlemmar av Madame Blavatsky bjöds på fenomen som de medgav att de inte kunde förklara i normala termer på ett tillfredsställande sätt."

Walter A. Carrithers, Jr
(alias Waterman)

har starkt ifrågasatts flera gånger, inte minst genom Adlai Watermans "Dödsruna över Hodgsonrapporten". Den skickade jag till Steffens ett par veckor före vår debatt i Oslo. Han svarade att det var omöjligt att avgöra någonting utan att själv ha tillgång till Hodgsons rapport. Men i Sökaren nr 2, 1986 hänvisar Steffens istället till en recension av "dödsrunan" utförd av dr Thouless i Journal of the SPR i september 1968. Den följdes emellertid av ett genmäle av Waterman i samma tidskrift i december 1968. Det inleds så här: "Dr Thouless uttrycker sin tro att Hodgsons sak — mot den paranormala karaktären hos fenomen i samband med madame Blavatsky — 'i grund och botten var riktig'. Tveklöst kan väl få, som litar på hans recension, avvika från denna åsikt, och det skulle faktiskt vara en oundviklig slutsats om allt som dr Thouless säger i sin recension vore sant. Tyvärr är mycket som sägs osant. Felaktigheterna och missgreppen i denna recension sträcker sig från det triviala till det allvarliga."

Sedan utvecklar Waterman en argumentering på 8 sidor mot dr Thouless. I juni 1970 kom i Journal of the SPR ett kort svar. Dr Thouless skrev då i stort sett bara att han inte ville diskutera Hodgsonrapporten mera. Men den borde förtjäna att försvaras i SPR. Debatten mellan dr Thouless och Waterman gällde den sak som är mest känd i SPR:s historia och som SPR-medlemmar anser har skadat sällskapets anseende. (Thouless avled förra året, 16 år senare.) Tilläggas kan att Watermans inlägg hade förkortats i Journal of SPR och att det enligt Leslie Price, som är aktiv inom både SPR och Teosofiska Samfundet, "inte representerade den fulla styrkan i Watermans argument".²⁾

Debatten i Journal of the SPR under åren 1968-1970 måste anses ha stärkt intrycket att Watermans bok gör skäl för sin titel, "Dödsruna över

Hodgsonrapporten".

Steffens skriver i sin förra artikel att Leslie Price "uttryckligt slagit fast att madame Blavatsky själv frambragt vissa delar av det material som går under namnet mahatmabreven. Ja, Price säger till och med att Blavatsky själv medgett detta". Det är korrekt, men inte rättvisande mot Price.³⁾

Campbells bok

Steffens meddelade i Sökaren nr 5-6, 1985 att Bruce F. Campbell "har skrivit en ypperlig, nykter och sympatisk bok om teosofins historia", och till mig har Steffens skrivit att han "har tillit till Campbells bok", som han förmodar "täcker" Watermans kritik av Hodgsonrapporten.⁴⁾ Miss Joy Mills, ledare för Krotona School of Theosophy i Kalifornien, har följande att säga beträffande Bruce F. Campbell: "Han kom till vårt samfund, och även till Pasadenagruppen. Han utförde en hel del forskning. Vi öppnade biblioteket för honom. Men sedan drar han sina egna slutsatser och vidhåller idén om att mahatmabreven var förfälskade av HPB. Men detta har klart och precist visats vara felaktigt. Hon kunde inte ha förfälskat dessa brev. Om man verkligen studerar breven på djupet så finns det fall där brev mottogs utan hennes kännedom om det och utan hennes medverkan. Hon befann sig på en annan del av jorden, så hur skulle hon ha kunnat förfälska dem? En annan sak är brevens inboende värden, och det är något som naturligtvis står sig. Campbells bok ger intryck av att vi har godkänt den. Det är fullkomligt fel. Han skickade sitt manuskript till oss. Vi sände honom flera sidor med dementier, påpekade felaktigheter, påpekade misstag i hans förklaringar, och detta förbisåg han fullständigt. Vi kände att Bruce Campbell missbrukade det förtroende vi givit honom, och åtskilliga av hans

uttalanden är helt enkelt hans egna personliga åsikter, som inte har något stöd. I en del fall förvrängde han till och med fakta för sina egna syften, och vi var mycket noga med att påpeka detta för honom. Men han bortsåg från det."⁵⁾

Walter Carrithers uppger i ett flygblad att både Marion Mead och Bruce Campbell plagierade från tidigare verk (samtidigt som de anser HPB skyldig till sådana brott). Han påstår att han identifierat tjuvgodset och anger exempel och totalsiffror.⁶⁾

Albert Einstein

För Steffens är det "utomordentligt osannolikt" att Albert Einstein skulle ha funnit något av värde för sitt arbete genom Blavatskys huvudverk, "Den Hemliga Läran", och han skriver att "bevisbördan här åligger Larson". I Ojai Valley News av den 28 sept. 1983 skrev en Jack Brown om ett besök som han hade gjort i sällskap med en professor Howard Rothman hos Einstein 1935. Rothman hade blivit inbjuden av Einstein. Artikeln är ganska lång, försedd med foto på författaren, och uppges vara baserad på dennes nu 50-åriga minnesanteckningar. Einstein skall ha sagt följande till honom om "The Secret Doctrine", som alltså till Browns stora förvåning låg på Einsteins skrivbord: "Det är en mycket märklig bok, och jag har till och med tillsagt professor Heisenberg, min fysikervän, att han också skall skaffa sig ett exemplar och ha det liggande på sitt skrivbord. Jag uppmanade honom att dyka ner i det när han är handikappad med något problem."

I övrigt

Båda de hänvisningar som Steffens sänt mig för uttalanden i böcker av H. S. Olcott resp. A. P. Sinnett är felaktiga.⁷⁾

Steffens förkastar min uppgift i Sökaren nr 8, 1985 om överensstämmelse i viss mening mellan Den Hemliga Läran och antropologi/geologi. I inledningen till Hemliga Läran lär stå att mycket skall fattas allegoriskt och att annat kan vara felaktigt. Här kan emellertid hänvisas till "The Monkey Puzzle" av Gribbin & Chersas, en bok om molekylärbiologi, DNA etc., och som lär ge ett visst stöd för den teosofiska läran att apsläktets ursprung är människan och inte tvärtom. Steffens avvisar även ett samband av betydelse mellan Leadbeaters klärvoajans i "Occult Chemistry" och modern kärnfysik. Vad jag anför om detta stödde sig på en hänvisning till dr Stephen Phillips rapport "Extra-sensory Perception of Quarks" som finns

i en senare biografi över C W Leadbeater.⁸⁾ Biografien är kritisk och blev återopad av Steffens när vi samtalade i Oslo.

Slutsats

Jag har beaktat allt som i sak har framförts som stöd för de uppfattningar om Blavatsky vilka är grundläggande i den här debatten, karaktären av hennes person och hennes roll beträffande "mästarbrev", men jag har inte märkt något objektivt stöd för dem.⁹⁾

¹⁾Oslo Folkets Hus den 12 augusti 1985.

²⁾Brev från Price av den 19/1 -86.

³⁾I sitt föredrag "Madame Blavatsky unveiled? — A new discussion of the most famous investigation of The Society for Psychical Research", arrangerat av SPR och tryckt av Theosophical History Centre, London, citerar han ett medgivande av Blavatsky att hon någon gång "använt Mästarens namn när jag trodde att min auktoritet skulle gälla för intet, och när jag uppriktigt trodde att jag handlade i överensstämmelse med Mästarens avsikter". Price tillägger: "Om HPB ibland betedde sig så här, hur kan det förklaras? Det gör henne inte till bedragare."

⁴⁾Brev av den 5/8 -85.

⁵⁾Bandinspelad intervju, Hallingdal folkehögskola, 7 aug. 1985. Hennes adress: 22 Krotona Hill, Ojai, 93023 Calif., USA.

⁶⁾"A Word of Warning", flygblad till "recensenter, köpare och läsare av Marion Meades & Bruce Campbells böcker om Blavatsky och teosofin. The Blavatsky Foundation, PO Box 1543, Fresno, Cal. 93716, USA.

⁷⁾I Oslo sade Steffens: "Meades bok hänvisar till Olcott, som ju ganska klart säger i Old Diary Leaves, att 'madame Blavatsky ibland skrek och bar sig åt och sade att det existerade inga mahatmor — att hon hade fört oss alla bakom ljuset'. Det är ju klart att detta är ett ganska viktigt uttalande. Olcott var ju tillsammans med Blavatsky stiftare av Teosofiska Samfundet i New York 1875." I brev till mig uppgav sedan Steffens att "det är i Old Diary Leaves, bd. 2, sid. 135 som Olcott uttalar sig om Blavatskys utbrott". Man läser där: "Hennes intima vänner

trodde på henne trots hennes ofta feberaktiga temperamentsutbrott när hon kunde förklara sig redo att ropa från hustaken att det inte fanns några mahatmor, inga psykiska krafter, och att hon helt enkelt hade vilselett oss ända från början. Tala om eldprov och trosprövningar! Jag tvivlar på att några nybörjare, aspiranter eller lärjungar någonsin behövt genomgå vildare sådana än vi."

Det gällde alltså närmast ett "hypotetiskt utrop". Blavatsky försökte "skrämmas" med att hon skulle ropa detta. Olcott menade bara att vissa människors hållning inte skulle ha varit beroende av Blavatskys beteende.

Steffens menar att madame Blavatskys tal om existensen av "adepter" är löjligt, och att det i själva verket var hon själv som stod bakom "mästarbreven" (Sökaren nr 10, 1984). Den person som bland teosofer framstår som den mest aktive korrespondenten med "mästarna" var Sinnett. ("The Mahatma Letters to A. P. Sinnett", ett 90-tal brev förvarade på British Museum, publicerade 1925, 500 s.) I Oslodebatten sade Steffens: "Vi kan fastslå att Sinnett i ett självbiografiskt arbete som utgavs efter hans död erkände och medgav att mahatmorna eller dessa adepter och dessa mästare överhuvudtaget inte existerade som fysiska personer." Och Steffens skrev till mig: "Sinnett uppger att mästarna inte är faktiska personligheter i 'The Early Days of Theosophy in Europe', sid. 27." (Brev från Steffens av den 28 oktober 1985.) När man tittar efter finner man att Sinnett på äldre dar hade en annan uppfattning om "korrespondensens sanna karaktär" såtillvida som han menade att mästarbreven skrivits på diktmän från Mästarna K. H. och M. av någon "kompetent amanuens — till största delen Blavatsky", att hon därvid skulle ha gjort "dåliga förbättringar" i innehållet, och när man har vänt på bladet påstår Sinnett att han kommunicerade mycket bättre med Mästarna "när Blavatsky för länge sedan hade lämnat detta livet".

Att en del "mahatmabrev" skulle ha skrivits ut av "chelor", "lärjungar", även distribuerats av sådana, är uppgifter som förekommer även i breven.

⁸⁾Gregory Tillett, "The Elder Brother", 1982, s. 270.

⁹⁾En utförligare framställning som bl a innehåller material som inte har anförts i Sökaren och där lektor Steffens har sista ordet sändes fritt till dem som så önskar. Kontakta Gunnar Larson, Slätterv. 9 A, 2 tr., 222 38 Lund. Tel. 046-12 26 03.

Studera teosofi — förstå Livet

är tema för en sommarvecka 30 juni — 5 juli på Gillersklacks fritidsanläggning, 5 km norr om Kopparberg. Öppen för alla i mån av plats.

Hedersgäst är Dr Stephan A. Hoeller, ledare för The Gnostic Society i Los Angeles. Hans specialintresse är C. G. Jung och gnosticismen. Föredrag, meditation och gruppsamtal. Självkostnadspris.

För närmare upplysningar kontakta Ing-Britt Wiklund, Kalle Posts väg 48, 702 29 Örebro, tel. 019-24 55 49.

Teosofiska Samfundet (Adyar).

Vad Vedanta betyder för mig

Av Christopher Isherwood

För att kunna beskriva vad Vedanta betyder för mig bör jag nog först tala om vad jag hade för åsikter om "religion" innan jag lärde känna Vedanta. För den skull måste jag först beskriva en del dumma fördomar som jag hade, ja, en del av dem var inte utan ett visst berättigande och delas f.ö. av tusentals något så när intelligenta män och kvinnor i dagens samhälle.

Med "religion" menade jag den kristna religionen eller, mer konkret, Church of England, i vilken jag blev upptagen som barn. Jag blev uppmuntrad att se ned på andra kristna sekter. Katolikerna var traditionellt "o-engelska", inblandade i lömsk internationell politik, och sekterna var vulgära och tillhörde de lägre samhällsklasserna. Beträffande hinduer, buddhister och muslimer, så var de endast pittoreska hedningar som ropade ut klagolåtar från minareter, snurrade bönehjul och kastade sig själva under "juggernauts". Man kunde inte alls kalla dem religiösa. Sådan var den inställning jag ärvde i egenskap av medlem av en protestantisk högre klass, en godsägarfamilj. Denna familj bodde på en liten ö, vilken vid den tiden var centrum för ett enormt kolonialimperium.

Barndop får till följd missnöjda kristna med ett inbyggt agg mot kyrkan. Varför, frågas det, skall man bli upptagen i kyrkan innan man är gammal nog att ha en egen vilja? Kyrkans svar är att erbjuda en konfirmationsceremoni, som ger den unga individen möjlighet att villigt acceptera sin redan pålagda kristendom. I mitt fall var tyvärr konfirmationen inte, som i många andra fall, helt och hållet frivillig. I den skola där jag gick, fanns det en outtalad överenskomelse att vi skulle konfirmeras, och en hel del moralisk påtryckning utövades för att vi skulle samtycka. Man kunde förstås neka — min bästa vän gjorde det — men därtill fordrades mycket mod och självständighet, som jag saknade. Så jag gav efter.

Snart efter min konfirmation upptäckte jag att jag — som det sägs — hade förlorat tron, eller, mer exakt,

jag upptäckte att jag aldrig haft någon. Vid denna tid var jag tjugo år; jag förklarade att jag var ateist och jag förblev i den övertygelsen de följande femton åren. Jag sade både privat och offentligt att jag hatade religionen; den var ond, vidskeplig och ett reaktionärt nonsens, och jag medgav gärna att den verkligen var ett "folkets opium". Dessa uttalanden togs emot helt naturligt av mina vänner, som med ett par undantag hade samma mening. Det var därför sällan nödvändigt att jag diskuterade ämnet i detalj. Men om jag gjort det, skulle jag troligen ha argumenterat mer eller mindre på följande sätt.

För det första hatade jag kristendomen emedan den var dualistisk. Gud högt i himlen regerade över oss, syndfulla undersåtar på jorden, med en förskräcklig rättvisa. Han var god. Vi var onda. Vi var så usla att vi, när han sänt sin Son för att bo bland oss, genast hade korsfäst denne. För detta illdåd, vilket begåtts för omkring 2.000 år sedan, måste vi be om förlåtelse generation efter generation. Om vi var uppriktigt ledsna och bad tillräckligt, kunde vi kvalificera oss för himlen i stället för att sändas till helvetet, där vi egentligen hörde hemma.

Vem skulle inte revoltera mot en sådan Gud? Vem skulle inte fördöma hans tyranni? Vem skulle inte protestera mot orättvisan i de prov han utsatte oss för — ett kort jordeliv då vi skulle förtjäna frälsning eller bli fördömda? Vem skulle inte tycka illa om hans Son, som kommit till oss som något slags provokatör med hycklande mildhet så att vi skulle frestas att förråda honom? Detta var de frågor jag ställdes inför, och mitt svar var att endast slavar kunde acceptera en sådan religion. Om helvetet existerade (vilket jag förnekade) skulle jag vara stolt över att bli fördömd. Där kunde man vänta sig att möta alla ärliga män och kvinnor som någonsin levat.

Dessutom tycktes kristendomen bestå enbart av en rad "Du skall icke". Allt det du kanske önskade göra, var förbjudet som synd. Min fa-

milj har puritansk bakgrund, och det finns tillräckligt av puritanism inom mig för att jag, var gång jag hör ordet "synd", skall uppleva en inre konflikt. Jag reagerade så starkt mot dessa "du skall icke" att jag ansåg att varje synd var ett uttryck för trots och således nästan en dygd. Så skulle jag t ex kunnat röka opium av princip, d v s om jag kommit över något.

När jag betraktade de kristna i min omgivning (jag kände knappast några goda, och ingen intimt) betraktade jag dem illvilligt som en samling tråkiga, grälsjuka hycklare, okunnighets och reaktionens missionärer, som motsatte sig alla sociala reformer för den händelse dessa skulle skada deras kyrkas status och privilegier. All personlig frihet var också tabu för att människorna inte själva skulle upptäcka att dessa "du skall icke" var onödiga. Jag tyckte illa om deras styva söndagskläder och allvarliga söndagsansikten, deras sjukliga ödmjukhet, avsaknad av humor, deras tonfall då de talade om Gud, deras själviska böner om regn, hälsa och nationell seger i krig. Jag förmodade — helt grundlöst — att alla kristna i hemlighet längtade efter att få hänge sig åt förbjudna nöjen och att de hindrades därtill av feghet, fulhet eller impotens. Jag var förtjust i historier om präster som blivit förförda och om nunnor och munkar med hemliga kärleksaffärer. Mitt förakt för dem var gränslöst. Jag förklarade att jag själv inte behövde någon religion för att förbli moralisk enligt mina egna normer. Jag försökte uppträda hyfsat, inte till följd av de tio budorden eller av rädsla för helvetet, utan emedan jag frivilligt följde mitt eget samvetes råd.

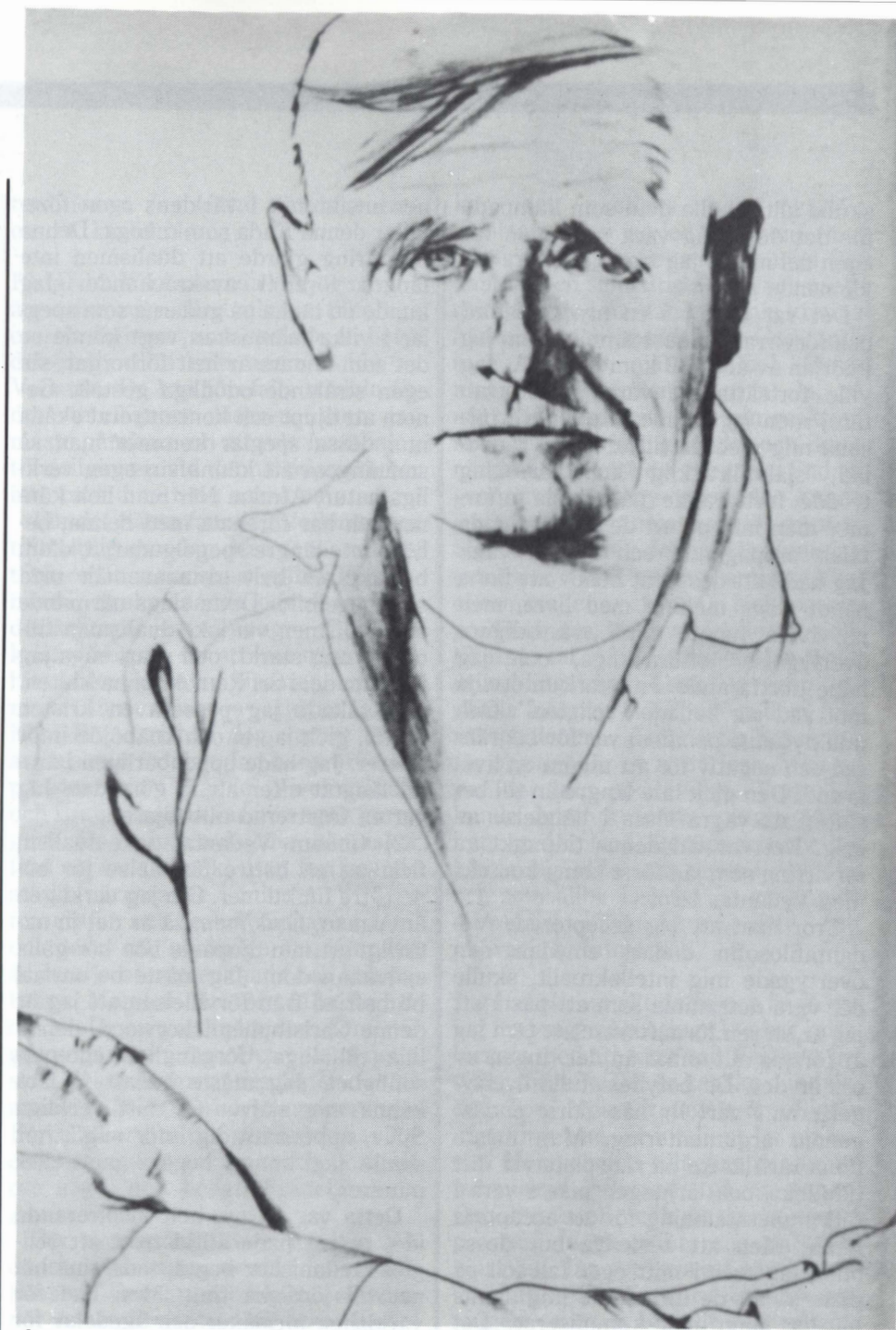
En psykiater kunde troligen ha talat om för mig till vilken grad dessa överdrivna reaktioner berodde på ett faderskomplex eller på vissa barn-domserfarenheter, som orsakade en skräck för auktoritet. Detta har emellertid ingen betydelse för detta ämne. Mina fördomar var inte enbart neurotiska, utan de stod i direkt relation till fakta. Fortfarande anser jag att det

finns sidor hos den organiserade religionen som är dåliga. Vad jag försöker förklara är att mina åsikter under den tiden av mitt liv var förvrängda och saknade underlag.

Trots att jag kallade mig själv ateist, hade jag en religion eller ett substitut för religion — kanske jag bör säga två substitut. Mina åsikter var nämligen till en viss grad motsägelsefulla. Det första var tro på Konsten. Jag hade vid denna tidpunkt upptäckt att jag hade en viss talang för att skriva. Jag trodde att jag skulle göra mitt bästa för att tjäna denna gåva, ägna mitt liv åt den och ta avstånd från alla inflytanden och alla intressen som hotade den. Jag beundrade litteraturens alla stormän och påminde mig om hur de i sin strävan att ge form åt sin inspiration inte fruktat fattigdom, sjukdom, allmänhetens åtlöje eller ens fängelse och död. De var mina helgon och jag en ödmjuk novis som med stor iver försökte gå i deras fotspår.

Detta artisternas monastiska ideal är något fint, d v s om man kan realisera det. Tyvärr är det få artister som gör det. Jag gjorde det inte. Nej, min attityd till mitt yrke var ovanligt arrogant och oärlig. Eftersom jag hade en särskild gåva för att uttrycka mig, ansåg jag mig vara en utkorad människa, högt över den vulgära massan, ja i sanning benådad. Jag talade mycket om att tjäna min begåvning, men vad jag verkligen menade var att andra människor skulle betjäna den. Ifall de — om det också var indirekt — kunde hjälpa mig att författa mina historier, ja, då skulle de anse sig hedrade! Jag talade också om nödvändigheten av att acceptera all erfarenhet som gav mig nöje, och detta "accepterande" var ett alibi för egensinnighet och frosseri av alla slag. Fattigdom och allmänt fördömande däremot accepterade jag mycket ovilligt. Ja, jag tyckte mig vara värd mina förmögna, mindre begåvade vänners stöd, och jag var mycket upprörd om mina böcker fick dåliga recensioner. Så fort jag fick litet framgång, var min fåfänga helt enkelt omåttlig. Vid trettio års ålder hade jag blivit en ganska hårdkokt knekt inom tidens litterära, lättsinniga liv. Samtidigt var jag ofta utled på mig själv och beklämd. Jag undrade om detta verkligen var höjden av mänsklig ambition — att producera bok efter bok — endast för att vara författare och se sitt namn i tryck — till dess man dog.

Dessutom hade jag en annan tro, tron på Sociala Reformers. Denna övertygelse stod i motsatt förhållande till den andra, då den ju omfattade varje människas lika rättigheter, un-

Christopher Isherwood

der det att jag som konstnär var angelägen om mina egna rättigheter som individ och helt emot att mitt arbete bedömdes av något slags litterär kommitté. Sociala reformer är ett fint ideal åt vilket man kan ägna sitt liv, men om jag verkligen gjort det, hade jag tvingats överge mitt eget livsmönster och ägna mig åt politik, journalistik och propaganda. Så egentligen låtsades jag bara vara reformist. Sålunda var mitt andra religiösa substitut lika ihåligt som det första.

När det spanska inbördeskriget bröt ut, förenade jag mig med mina vänner och med de flesta engelska författare i stöd för den republikanska regeringen. Det föreföll oss som om regeringen hade den absoluta rätten på sin sida och dess fiender hade helt fel. Därför ansåg vi att regeringen med rätt kunde använda alla medel som stod till dess förfogande

för att besegra fienden. Men alltefter- som kriget fortsatte, blev det mer och mer tydligt att situationen var mer komplicerad än vi i vår politiska oskuld inbillat oss. Vissa partier inom regeringen kämpade för makt. De olika regeringspartierna stod för olika politiska ideal, och för att nå dessa drog de sig inte för att baktala och döda varandra och lägga hinder för den republikanska segern. Därigenom främjade de sina ovänners sak. Jag började nu inse att dåliga medel aldrig utan fara kan användas ens för goda ändamål. Och när jag år 1938 som krigskorrespondent i Kina såg bombardemanget av civila och hur t o m barn inkallades för att tjäna vid frontlinjens skyttegravar, insåg jag att mitt accepterande av väpnad styrka som godtagbart medel för sociala reformer berodde på brist i känslö- och inlevelseförmåga. Jag

skulle alltid hylla dem som kämpade för det de ansåg vara rätt, men för egen del måste jag framgent vara bekännande pacifist.

Det var därför i en mycket störd och förvirrad sinnesstämning som jag i början av år 1939 kom till USA. Jag ville fortsätta att vara yrkesförfattare, men jag kunde inte längre försona mig med en tillvaro som renodlad, självtillräcklig konstnär. Jag trodde fortfarande på sociala reformer men inte på att de rättfärdigade falsk propaganda och fysiskt våld. Jag hade ett desperat behov att finna något slags mening med livet, men jag hade funnit mina två tidigare övertygelser otillräckliga, och jag hade fortfarande en stark motvilja mot vad jag kallade "religion". Och min nyfunna pacifism var för begränsad och negativ för att utgöra en livsgrund. Den gick inte längre än till beslutet att vägra slåss i händelse av krig. Det var vid denna tidpunkt av förvirring som jag först kom i kontakt med Vedantas läror.

Tror man att jag accepterade Vedantafilosofin endast emedan den övertygade mig intellektuellt, skulle det vara detsamma som att påstå att jag är en ren förnuftsvarelse. Och jag är förstås allt annat än det. Ingen av oss är det. De betydelsefulla övertygelserna i vårt liv nås aldrig endast genom argumentering. Man måste finna rätt lärare på rätt plats vid rätt tidpunkt, och lärjungen måste vara i rätt sinnesstämning för att acceptera läran. Men att beskriva hur dessa olika faktorer i mitt eget fall föll på plats så att de influerade mig skulle bli för långt och komplicerat. Det skulle följande bli självbiografiskt för att passa in i denna artikel. Allt jag kan göra är att redovisa de skäl som gjorde att Vedanta tilltalade mig. Samtidigt vill jag påminna läsaren om att dessa skäl endast är skäl — de förklarar ingenting.

1) Vedanta är icke-dualistisk. Ur psykologisk synpunkt var detta av största betydelse för mig till följd av min rädsla, ja, mitt hat mot Gud som fadersfiguren. Jag tror inte jag kunnat smälta en filosofi som börjat med dualism. Vedanta började med att säga att jag var Atman och att Atman var Brahman, att Gudomen var min egen verkliga natur, liksom den är den verkliga naturen hos allt jag upplevde som min omvärld. Då jag lärt mig detta, kunde Vedanta fortsätta att förklara att denna enda immanenta och transcendent Gudom kunde framkalla alla slags gudomliga former och inkarnationer, vilka, som Bhagavad Gita säger, är dess "miljö-

ner ansikten". I världens ögon förefaller denna Enda som många. Denna förklaring gjorde att dualismen inte längre föreföll avskräckande. Jag kunde nu tänka på gudarna som speglar i vilka människan vagt kunde se det som annars är helt förborgat, sin egen strålände odödliga gestalt. Genom att djupt och koncentrerat skåda in i dessa speglar kommer man så småningom att känna sin egen verkliga natur, Atman. När man helt känner och har förenats med denna, behövs inte längre spegelgudarna, då ju betraktaren helt sammansmält med sin spegelbild. Detta slags närmande till dualismen via icke-dualismen tilltalade mig starkt, och snart sågs jag ivrigt ta del i Sri Ramakrishna-kulten. Och råkade jag passera en kristen kyrka, gick jag in och knäböjde inför altaret. Jag hade uppenbarligen i årtal längtat efter att få göra det. Jag var en frustrerad tillbedjare.

2) Genom Vedantas icke-dualism fick jag en bättre förståelse för böns tre funktioner. Om jag verkligen är Atman, Gudomen, så är det ju naturligt att min djupaste bön bör gälla självkänedom. Jag måste be om att bli befriad från förvillelsen att jag är denne Christopher Isherwood, denna lilla tillfälliga, förgängliga ego-personlighet. Jag måste be att få lära känna mig själv. "O, mitt verkliga Själv, uppenbara dig inför mig", hur skulle jag kunna begära mer eller mindre?

Detta var en ny, helt inspirerande idé, ty jag hade alltid trott att religiösa människor begränsade sina böner till jordiska ting. Man bad för världsliga förmåner och ägodelar för sig själv, grannen eller nationen. Denna giv-mig-attityd föreföll mig tragiskt förmäten och dum, och det gör den än idag. Hur kan vi inbilla oss att vi — begränsade ego-intelligenser — vet vad vi verkligen behöver. Det var naturligtvis fullkomligt fel att tro att alla kristna bad på detta vis, men min felbedömning var åtminstone delvis förlåtlig, ty det finns många människor — en del av dem präster och predikanter — som ber om gudomligt ingripande i sina egna angelägenheter, såsom när det gäller affärer och politik. Ja, ibland glömmes det om Kristi ödmjuka slutord "Men icke min vilja, utan Din".

3) Vedanta ger oss en kosmologi, en förklaring av naturens och universums natur, som förefaller mycket rimlig och i det stora hela stämmer med den moderna vetenskapens upptäckter och hypoteser. Vedantas kosmologi påstår sig inte förklara det Absoluta, men den drar en klar linje

kring vår okunnighet. Och dess teori om karma och reinkarnation är till stor hjälp och förklarar helt osentimentalt våra mänskliga problem. Om man antar att vi haft tidigare liv och att följden av våra handlingar bestämmer villkoren för vår nuvarande existens, då hjälper detta oss från faran att klandra Gud för det vi är och från tron att vi alla är hjälplösa marionetter.

4) Vedanta ger denna kosmologi endast som intellektuell hjälp för andlig övning, inte som en nödvändig trosartikel. Vedanta är inte dogmatisk. Tidigare hade jag alltid tänkt på religion i form av dogmer, budord och förklaringar. Läraren utlade de dogmatiska grundprinciperna om sanningen; man själv, lärjungen, hade endast att acceptera dem i sin helhet. (Enda alternativet var att helt och hållet förkasta dem.) Men genom Vedanta insåg jag för första gången att en praktisk, verksam religion är experimentell och empirisk. Man står alltid allena och upptäcker själv saker och förhållanden. Vedanta börjar med ett enda påstående, vilket inte är mer än en arbetshypotes: "Atman kan bli känd! Detta säger vi på grundval av andra människors erfarenheter. Men vi ber dig inte tro på det. Vi vill inte att du skall tro någonting. Allt vi begär är att du allvarligt anstränger dig för att själv, med hjälp av meditation, uppnå andlig erfarenhet. Tekniken skall vi undervisa dig om. Om du efter tillräckligt lång tid inte har funnit någonting, så bry dig inte om Sri Ramakrishna, Kristus eller någon. Du har rätt att modigt förklara att vår lära är falsk, och vi respekterar dig för detta. Vi vill inte ha blinda troende." Vem kan motsäga en sådan utmaning? "Detta", sade jag till mig själv, "är vad religion verkligen handlar om. Religion är inte en kurs för passiv indoktrinering. Det är ett aktivt sökande efter insikt. Varför talar ingen om detta för mig tidigare?" Frågan var naturligtvis absurd och orättvis. Otaliga gånger hade man sagt mig detta. Varje ögonblick av mitt medvetna liv hade inneburit denna gåta "Varför lever vi?" — och dess svar "För att få veta vad livet gäller". Varje händelse, varje möte, varje person jag mött hade på samma sätt upprepat frågan och svaret. Men jag hade inte varit beredd att lyssna. Nu när jag började lära mig någonting om praktisk mysticism, blev jag högeligen förvånad att upptäcka de stora överensstämmelserna mellan de nedskrivna vittnesbörden om upplevelserna inom hinduisk och kristen mystik (för att inte tala om buddhis-

tisk, taoistisk, sufisk och judisk mystik). Och så likviderades, tillsammans med min okunnighet, ännu en av mina anti-kristna fördomar.

5) Vedanta betonar inte människans dödlighet och hennes stora syndabörda. Snarare sysslar den med människans stora, eviga natur och nekar att betona synden och därigenom ge den för stort, dramatiskt värde. Vivekananda varnar oss för att tänka på oss själva som syndare; en dylik synbar ödmjukhet kan lätt urarta till masochism. Det är bättre att vi ständigt påminner oss om det som är gudalikt i människan och försöker bli det värdiga. Och vad beträffar våra synder, så skall vi inte sona dem med sentimental ånger och klagovisor. Vad vi bör inse är helt enkelt detta: varje handling har sina följder, goda, onda eller en blandning av båda. Vi får betalt för allt vi tänker och säger med en absolut, automatisk rättvisa — varken för mycket eller för litet. Om vi fortsätter med handlingar som stärker vårt ego (t ex synder) finner vi att vi blir allt mer och mer främmande för Atman inom oss. Kanske vi inbillar oss att vi föredrar sådana handlingar — att vi hellre lever i okunnighet om Atman. Okej! Vi får göra detta. Viljan är fri. Återfödelsehjulets rotering slutar inte — ber vi om ännu tusen eller tiotusen mänskliga livserfarenheter, så får vi dem. Till sist får vi större insikt, vi får veta vad vi verkligen önskar, och när vi vet, när vi vänder oss till Atman, finner vi den alltid närvarande. Och vi har endast oss själva att klandra.

Detta är Vedantas budskap enligt Vivekananda. Som många före mig hörde jag det med nästan obeskrivlig glädje. Här fanns till sist den man som trodde på Gud och ändå vågade fördöma de syndanfäktade puritanernas föraktliga underdånighet, som jag, i min ungdom, så fördömt. Jag älskade honom genast, hans starka självförtroende, hans humor och hans mod. Jag tyckte om honom som den fullkomliga antipuritanske hjälten, fienden till söndagsreligionen, som chockerade de pryda, bröt traditioner och gjorde narr av konventionen; ko-medianten, som undervisade om de djupaste sanningar genom skämt och vitser. Humorn hade sin plats i religionen; att den t o m kunde bli ett medel för själv-uttryck var en uppenbarelse för mig. Som varje liten gosse med puritansk uppfostran hade jag alltid önskat att få skratta högt och göra otillbörligt buller i kyrkan. Då visste jag inte att också humorn hade sina representanter inom den kristna

traditionen. Jag visste t ex ingenting om St. Philip Neri.

På tal om Vivekananda vill jag nämna ännu tre mer eller mindre tillfälliga omständigheter, som spelade en betydelsefull roll i mitt anammande av Vedanta. De kan förefalla triviala för den intelligenta läsaren, men jag måste påminna om att min inställning till religionen vid denna tidpunkt var inte bara dum utan också naiv.

För det första fann jag Vedanta mer tillförlitlig emedan dess senaste företrädare Ramakrishna själv, Vivekananda, Brahmananda och deras broderlärjungar levte så nyligen. De flesta kristna helgon, för att inte nämna den historiske Jesus av Nasaret, har alla något fördunklats av tidens gång. Men Ramakrishna dog endast arton år före min födelse. Jag har träffat tre personer som kände Vivekananda, och Brahmananda var min egen gurus guru. De är inte avlägsna människor från en annan epok, utan fortfarande starkt närvarande i minnet. Vi äger fotografier och beskrivningar av dem, och deras tal, göranden och låtanden är detaljerat upptecknade och helt pålitliga. Man kan lätt föreställa sig hur det skulle vara att möta dem personligen som människor. Och enbart detta skäl, dessa livsgarantier för Vedantas sanning, är ju oerhört imponerande. Föreställ er hur det skulle kännas för en kristen att veta lika mycket om, låt oss säga, den helige Franciscus av Assisi.

För det andra drogs jag till Vedanta, eller snarare till det amerikanska Vedantasällskapet, emedan det var en liten förening utan rikedomar och utan minsta anspråk på att få politiskt inflytande. Jag avskydde och föraktade de ledande kristna kyrkornas politiska manövrer vid denna tidpunkt, och de har inte minskat sedan dess. Inga som helst argument kan någonsin övertyga mig om att religiösa församlingars inblandning i politik är något annat än ont. Om Vedantasällskapet någon gång i framtiden blir indraget i politiken, kommer det att förråda Sri Ramakrishna, på samma sätt som kyrkorna gjort det visavi Kristus. "Mitt rike är icke av denna världen" har sagts eller antytts av alla stora, andliga profeter. Ett hoppfullt tecken för den indiska Ramakrishnaordens framtida politik är att den — trots sina sympatier — vägrade delta i Gandhis icke-samarbetsrörelse. Och orden är inte fattig eller i avsaknad av inflytande.

För det tredje tyckte jag om Vedanta, emedan sanskrit var dess språk. Detta betyder inte att jag äls-

kar det exotiska och okända. Tvärtom. Men jag led vid denna första period av min bekantskap med Vedanta av en semantisk ordblockering, som hängde samman med min kristna härkomst och uppfostran: Gud, frälsare, tröstare, själ, himmel, försoning, kärlek, frälsning m m. Ja, på några av dessa ord var min reaktion så stark att jag grinade och knöt nävarna närhelst de yttrades. Endast genom en helt ny vokabulär kunde jag närma mig ämnet religiös mystik. Sanskrit gav mig denna. Här fann jag många nya ord, exakta, antiseptiska, obesmittade av bruk i biskoparnas predikningar, lärarnas lektioner, politikernas tal. Att gå tillbaka den långa utvecklingsvägen och ta upp de gamla fraserna och rengöra dem från associationer — det arbetet hade varit för olustigt för en nybörjare. Men nu var det inte nödvändigt. Varje idé kunde omstruktureras och ges på ett nytt språk. Och återupprepning behövde jag både som mental disciplin och som alibi. Det var ju generande att medge — även för mig själv — att jag varit så intolerant.

Jag har skrivit allt detta och ändå har jag inte sagt någonting. Jag har misslyckats med att säga vad Vedanta betyder för mig. Det är kanske oundvikligt. Som redan framgått är religion ingenting som ett intellekt lär ett annat. Nej, religion tillägnas genom en människas inflytande på en annan. Och hur skall man beskriva denna process? Jag kan inte ens själv förklara det. Jag vet bara att när det gäller mig själv är guru-lärjunge-ordningen centrum för allt vad religion betyder för mig. Det är den enda verklighet jag aldrig betvivlar, den enda garantin för att jag en gång skall övervinna alla mina svagheter och finna den eviga kunskapens frid och glädje. Om jag, efter att ha känt denna samhörighet, på något förskräckligt sätt åter skulle gå miste om det, då skulle mitt liv bli en mar- dröm av skuld, leda och självförakt. Men för egen del är jag inte ängslig för detta, ty jag tror inte att en guru någonsin överger sin lärjunge, villigt eller o villigt. Jag tror att deras relation överlever död, olycksfall, för- råderi och alla andra faror. Ingen kan förstås bevisa att jag har rätt eller fel. Och jag måste medge att jag har en ytterst optimistisk natur!

Översättning INGA HEIKEL.

Artikeln har 1951 varit publicerad i tidskriften Vedanta and the West, utgiven av Vedanta Center i Hollywood, USA.

Det väsentliga om Vedanta

Av Christopher Isherwood

Vedanta är ett sanskritord, som betyder "slutet av Veda". Veda är de skrifter som ligger till grund för Indiens religion, hinduismen. Det finns fyra skrifter: Rik, Sama, Yajur och Atharva. Traditionellt tror hinduerna att de nedskrivits av siare i början av mänsklighetens historia. Hur det än förhåller sig därmed, så är ursprunget obekant och uråldrigt.

Hinduerna betraktar Vedaböckerna som gudomlig sanning — en sanning som människan känner till genom erfarenheten av det gudomliga inom henne själv. Men hinduernas inställning till Vedaböckerna liknar inte den som andra religioners anhängare har till sina heliga böcker. Hinduerna fordrar inte ett okritiskt acceptande. Tvärtom, de begär att varje individ genom egna ansträngningar och övningar prövar Vedaböckernas påstådda sanning.

Vedaböckernas innehåll varierar, och de lärda har uppdelat det i två kategorier, som de benämner arbetsdelen och kunskapsdelen. Arbetsdelen omfattar böner, hymner, anvisningar om heliga riter och religiösa plikter. Kunskapsdelen består av Upanishaderna.

Ordet *upanishad* betyder att "i vördnad och tillgivenhet sitta i närheten av sin andliga lärare". Det betyder också "den hemliga läran", d v s den lära som kan ges enbart till de lärjungar vilka är redo och mogna att motta den.

Det finns etthundraåtta upanishader i Vedaböckerna. Av dem anses tio ha stor betydelse. En del beskriver andliga sanningar direkt, andra ger sanningar i form av dialoger mellan lärare och en eller flera lärjungar. Läran kan ges i form av en berättelse, t ex pojken Nachiketas besök hos Dödens Konung i Katha-upanishaden. Eller också kan den ges i poetisk form, som då åskans dunder, DA, i Brihadaaranyaka tolkas av tre elevgrupper i tre olika betydelser: *damayata*: självbehärskning, *datta*: barmhärtighet, *dayadhwam*: medlidande. (Jämför "Vad åskan sade" i T. S. Eliots "The Waste Land"!)

Vedanta betyder, som sagt, "slutet av Veda" och innehåller en kunskapsdel och en arbetsdel. I varje Vedabok kommer arbetsdelen före kunskapsdelen. Anta betyder slutmål, avsikt. Kunskapsdelen av Vedanta förklarar således Vedas mål, d v s läran. Eftersom Vedas lära upprepats, förklarats och kommenteras i flera böcker, kan ordet Vedanta också användas för att beskriva den omfattande litteratur som än idag skapas.

Vedanta används ibland som synonym till hinduismen, men det är felaktigt. I en bemärkelse är hinduismen någonting mer än Vedanta, eftersom den inkluderar tillbedjan av många gudsaspekter och gudomliga inkarnationer — Rama, Krishna, Durga, Kali, Vishnu, Shiva, Ramakrishna för att nämna bara ett fåtal. Vedanta är något mer än hinduism, eftersom det inte är en kult utan en filosofi och som sådan kan användas för att beskriva och förklara alla världsreligionerna. Man kan t ex samtidigt vara kristen och vedantist, under förutsättning förstås att man är villig medge att Jesus av Nasaret inte är den enda gudomliga inkarnationen. (Detta är naturligtvis ett stort Om. Vedanta måste i enlighet med sin egen filosofi vara universell.)

Vedantas tre påståenden

1. Vedanta börjar med påståendet att det finns en evig allt genomträngande Verklighet utan egenheter eller attribut, som förblir konstant mitt i universums växlande företeelser. När denna Verklighet omtalas som extern eller transcendent, kallas den Brahman; talar man om den som intern eller immanent, heter den Atman. Men eftersom denna verklighet är både extern och intern, innebär dessa namn, förutom i vår subjektiva uppfattning, ingen verklig skillnad. Det beror enbart på vår subjektiva uppfattning var skillnaden ligger. Brahman omkring oss är Atman inom oss.

Brahman-Atman beskrivs som *sat-*

chit-ananda, absolut tillvaro, absolut medvetande, absolut salighet. Men dessa uppfattas ej som attribut — Brahman *är* tillvaro, *är* medvetande, *är* salighet. Den är tillvaron genom vilken allting existerar, medvetandet som innehåller all kunskap, saligheten som står utanför alla önskningar och all fruktan och därför är absolut frid.

En del människor påstår att Vedanta är panteistisk. Det är fel. (Panteism är doktrinen att universum som helhet är Gud.) Vedanta gör klar skillnad mellan Brahman och universum, även om de betraktas som intimt förbundna. Universum beskrivs som en effekt (följd) av Brahman på samma sätt som hettan är en effekt av elden och oskiljaktig från denna. Men hettan är inte detsamma som elden, och Brahman är inte identisk med universum. Universum förändras, Brahman förändras ej.

I Upanishaderna finner man ingenting som kan beskrivas som panteism. Men det finns två tolkningar av Brahman och universums inbördes förhållande, som först verkar motsägelsefulla. På en del ställen står det att ingenting annat än Brahman existerar, i andra heter det att Brahman och universum samexisterar för evigt. Denna skenbara motsättning uppstår emedan man beskriver två olika plan av mystisk upplevelse. Siaren, som upplevt Brahmanens verklighet och sedan återvänt till normalt medvetande, förklarar kanske att det universum han ser omkring sig inte har någon substans och att det verkliga inte finns något annat än Brahman. Men då denna samma siare befinner sig på den mystiska upplevelsens nivå, som ligger mellan den normala och den supernormala nivån, förklarar han kanske att han ser både Brahman och universum — både det inre och det yttre — samtidigt. Vedanta-filosofin kan därför kallas icke-dualistisk och dualistisk; ingendera av förklaringarna är helt felaktig eller helt riktig.

2. Vedantas andra påstående är att människan kan lära känna Brahman-

Atman, eftersom hon och alla andra varelser är av samma natur. Att känna sig själv är enligt Vedanta att känna Atman inom sig — icke ego-personligheten, herr Smith eller fru Brown, som man vanligtvis identifierar sig med. Denna ego-personlighet kan man aldrig helt lära känna, eftersom den hela tiden förändras, den är som en lök, av vilken ingenting finns kvar, då den befriats från alla sina höljen. För att man skall kunna lära känna Atman måste därför identifieringen med ego-personligheten upphöra. Egot påstår att det är något annat — att det skiljer sig från sina grannar och sin omgivning. Men siaren, som upplever Atman inom sig själv, vet i och med detta att han i grunden är ett med sina grannar och sin omgivning, eftersom deras sanna natur också är Brahman-Atman.

3. Vedantas tredje påstående är att meningen och avsikten med varje individs liv här på jorden är att lära känna Brahman-Atman och att all verksamhet bör inriktas på detta mål. Om vi accepterar Vedantas första två påståenden, förefaller det som om vi vore tvungna att acceptera också det sista, åtminstone teoretiskt. Det är ju självklart att om Brahman är sat-chit-ananda, då önskar varje människa finna sin trygghet i denna förening. Ja, om Brahman är Livets Sanning, innebär då inte vägran att acceptera detta att man vänder ryggen åt förnuftet och föredrar att leva i en vanvetig värld? Det är detta som alla tidens, alla rasers och livsåskådningars mystiker tagit för självklart, och därför har de ägnat sitt liv åt sökandet av det Eviga inom sig själva. Varför följer då inte flertalet av jordens folk deras exempel? Ja, det är till följd av *mayas* kraft.

Även om vi accepterat Vedantas första två påståenden, följer vi troligtvis inte det tredje, eftersom vi är förvillade av maya. Sinnets och materiens grund är maya, universums stoff, skapat av Brahman. Som individer existerar, uppfattar, tänker och handlar vi inom maya. Inom maya är vi herr Smith och fru Brown. Så länge vi förlitar oss på våra sinnen och tror att den absoluta verkligheten finns inom maya, kan vi ej känna Atman. Maya är mångfald, Atman är en.

Om maya gör oss okunniga om vår sanna natur och om maya är förorsakad av Brahman, är inte då Brahman ond? Vedanta säger att man inte kan uttrycka sig så, ty ont och gott är bara relativa föreställningar inom maya. Frågan "Varför tillåter Gud det onda?", är i sann betydelse lika meningslös som "Varför tillåter Gud det

goda?", eftersom det är vi som definierar vad som är gott och vad som är ont. Detta universum är en plats av blandade och varierande värden i växelverkan och utveckling. De stora mystikerna, t ex Ramakrishna, har liknat det vid en lek och skrattat åt det, inte emedan de var kallsinniga för mänsklighetens lidanden, utan emedan de såg Verkligheten bakom skuggspelet. När vi frågar oss "Varför existerar denna okunnighet, varför har vi förlorat uppfattningen om vår sanna natur?", kan vi inte finna något svar, eftersom frågan ställs från en utgångspunkt inom maya och svaret ligger utanför maya. De mystiker som överskridit maya, försäkrar oss att allt är gott, att varje individ sist och slutligen kommer att befrias från maya och känna sin identitet med Atman. Då individen gör detta, kommer han att erfara att dessa tröttsamma villovägar var illusioner och en nödvändig del av spelet. Vi måste ta deras ord på tro, men vi kan inte lita på dem fullkomligt förrän vi själva följt deras exempel.

Hur skall man lära känna Brahman-Atman? Detta har varit Vedantalitteraturens huvudtema. Huvudprinciperna i Vedaböckerna har bearbetats av hundratals senare författare. Bland Vedantas klassiker kan nämnas *Bhagavad-Gita*, Patanjalis *Yoga Aforismer*, Shankaras *Crest — Jewel of Discrimination*, The Gospel of Sri Ramakrishna. Det är omöjligt att diskutera dessa fyra böcker enskilt inom ramen för denna artikel. Det som följer är ett utdrag grundat på alla dessa böcker och flera andra.

Fyra yogavägar

Det finns fyra olika metoder eller discipliner för att nå förening med Atman. Yoga är sanskrit-ursprunget till det engelska ordet "yoke" och det svenska "ok". Det har betydelsen förena och anger också sättet för föreningen. En man som utövar yoga, benämns *yogi* eller *yogin*, en kvinna är en *yogini*. (Det är ett vanligt misstag att förväxla betydelsen av orden yoga och yogi.) De främsta fyra yogavägarna är *bhakti yoga*, *jnana yoga*, *karma yoga* och *raja yoga*.

Bhakti yoga är den metod genom vilken man når förening med Atman genom hängivenhet. Denna väg innebär rituellt tillbedjan, bön och japam. (Japam är ett ständigt upprepande av Guds namn, vanligtvis det egna mantarat, som gurun givit vid initiationen. Man använder ofta radband för att räkna det föreskrivna antalet upprep-

Författaren Christopher Isherwood föddes i England 1904, men var bosatt i Kalifornien sedan 1939. Den 4 januari i år avled han i sitt hem i Santa Monica, 81 år gammal. Hans mest berömda bok var "Farväl till Berlin", som utkom 1939. Isherwood blev också känd för sin bekännelse till hinduisk filosofi. I boken "My Guru and his Disciple" berättade han om sin tro.

ningar av namnet.) Föremålet för denna hängivna tillbedjan är generellt talat en av Guds många aspekter med attribut, en gudomlig person eller en gudomlig inkarnation (avatar). Detta slags andliga övning påstås vara lättare än något annat, eftersom den endast innebär att den tillbedjande sublimerar sitt naturliga behov att älska och fäster det vid det Gudomliga. Inom alla religioner är de flesta troende i grund och botten bhaktiyogier.

Bhakti yoga leder till slutlig förening med Atman, men det sker indirekt så att säga, i det att man uppnår icke-dualism på dualistisk väg. Lärjungen kan teoretiskt acceptera idén att han i grund och botten är Atman och ändå i början finna att tron på detta är omöjlig. Då han granskar sitt inre, ser han enbart sin egen ego-personlighet och dess fel. Bhakti yoga uppmanar honom därför att se sig omkring och välja en annan personlighet som är märkbart mer gudalik än hans egen. (Betydelsen av ett definitivt val och att hålla sig till detta betonas, ty känslorna måste ha en fast punkt. Att tillbedja vid varje altare innebär att man splittrar sina känslor.)

Allteftersom den tillbedjandes kärlek ökar, börjar han förstå att hans tillbedjan riktas till hans egen Atman, vilken är ett med Brahman; och så, genom denna yogas fullkomnande, blir den tillbedjande och den tillbedda slutligen förenade i ett.

Bhaktiyogin (som också kallas en bhakta) kan inte enbart välja föremålet för sin tillbedjan och det speciella förhållande han önskar ha. Han kan t ex också föreställa sig att han är Mästarens tjänare, Faderns eller Moderns barn, en förälder till ett barn, en vän till en vän eller en älskare till en älskad. Representerar för alla dessa förhållanden kan man också finna i den kristna traditionen.

Jnana yoga

Jnana yoga är vägen till förening med Gud genom intellektuell förståelse.

Den benämns ofta kunskapens väg. Jnanin är icke-dualist. Han försöker nå Brahman-Atman genom ständig och skarp analys av alla fenomen. I stället för att använda sig av dualismens tillvägagångssätt inom maya för att på så vis komma förbi maya, förnekar han från början mayas verklighet. Hans lösen är "inte detta, inte detta", och han fortsätter att påminna sig själv om att det skenbara universum är något annat än Brahman-Atman. Jnanin hoppas finna Verkligheten genom eliminering. Han använder sitt intellekt såsom bhaktan använder känslorna. Detta är förklaringen till att bhakti yoga är för de många och jnana yoga för de få. Att fullfölja jnana yoga innebär kolossal viljestyrka och mental klarhet. Genom att utesluta hängiven kärlek som ett ideal blir jnanins väg mycket svårare. Men det finns människor vars temperament och läggning lämpar sig för jnana och vilka annars inte lätt skulle kunna omfatta religion i någon form. Jnana tilltalar den intellektuella agnostikern.

Det osjälviska arbetets väg

Karma yoga är metoden för förening med Gud genom osjälviskt arbete, intellektuellt arbete eller kroppsarbete, vars följder och verkan kallas karma. Under tidens gång betyder detta summan, eller följderna, av alla handlingar som en människa gjort i detta eller tidigare liv. Människans karma består av hennes samskaras, d v s de tendenser och möjligheter som hennes tankar och handlingar skapat. På så vis framkallas en karma av en annan karma och medför lycka eller olycka eller en blandning av båda. Samskara formar människans karaktär, men ingen är dess hjälplösa offer. När som helst kan vi ta itu med att förändra vår karma genom att omforma våra tankar och ändra våra handlingar. Människans karma kan således förändras till det bättre eller till det sämre.

Enligt Vedanta är det karma som efter döden driver den individuella själen att söka återfödelse i en ny kropp. Men individen kan befria sig från detta hjul av födelse och återfödelse genom att uppleva sin enhet med Atman. När man upplevt Atman, slutar Karmas lag att verka.

Att arbeta osjälviskt är detsamma som att arbeta sakramentalt, d v s andligt, i det man erbjuder Gud resultatet av sina handlingar. I praktiken betyder detta att varje handling ut-

förs så bra som man någonsin förmår, då den ju är en gåva till Gud, och att man inte har någon som helst önskan att bli berömd eller få materiella fördelar. Inte heller skall man vara rädd för tråkiga följder. Människan arbetar, som Bhagavad-Gita säger, "endast för arbetets skull och icke för dess frukter" utan rädsla och utan önskemål.

Rätt uttryckt bör varje karmayogi alltid handla i enlighet med denna princip, även om hans handlingar utförs i ensamhet, utan att beröra andra människor. En karmayogi måste nämligen betrakta sig själv som ett vittne till sina handlingar och inte som den verksamme. Han identifierar sig själv med Atman och inte med de fysiska eller psykiska drifter som förorsakar handlingarna.

Men i allmänhet består en karmayogis väg av att tjäna mänskligheten genom uppföstran, hälsovård eller något annat socialt arbete. Men karmayogin blir påmind om att han egentligen inte gör mänskligheten någon nytta genom sina tjänster — om han tror detta, hamnar han i illusioner och fåfänglighet. Alla handlingar är egentligen symboliska, ty hur kan Brahman-Atman hjälpa, hela eller skada Brahman-Atman? Den yogi som synbarligen hjälper andra, hjälper i själva verket sig själv, ty hans ansträngningar för honom närmare föreningen med Atman. Därför uppmanas han att visa tacksamhet mot dem som accepterar hans tjänster.

Att säga att en handling skapar "god" eller "dålig" karma är att ställa frågan: "Hur förhåller sig karmas lag till etiken?" Man kan säga att den kristna uppfattningen om synd vanligtvis är dualistisk. Den kristna människan tänker på sig själv i relation till en personlig Gud-Fader. Synd är handlingar av olydnad och otacksamhet mot Fadern. Om Fadern straffar honom, är det inte mer än rätt. Då ber syndaren om förlåtelse och försöker känna uppriktig ånger. Vedantisten, som är icke-dualist, undervisar att se på synd som hinder för sin egen upplysning, vilka han själv placerat ut. Han har inte sårat den gudomliga Fadern, utan han har skadat sig själv. Det fordras inte att han ångrar sig eller ber om förlåtelse, men att han beslutar sig för att inte göra samma misstag än en gång. Faran med den kristna inställningen är att den kan leda till överdrivet självförakt och därmed till svaghet och hopplöshet. Faran med Vedantas inställning är att den kan leda till att man lätttsinnigt har överseende med sig själv.

Var och en av oss har som individ inom maya olika goda och dåliga egenskaper och olika plikter, enligt det liv vi valt. Den naturliga plikten benämns *dharma*. Gita varnar människan för att åta sig en annans dharma — hellre dö utträttande sin eget dharma. En individs dharma bestämmer det som är "rätt" eller "fel" vid varje tidpunkt av hans inre växt. Det som är rätt för honom vid ett tillfälle i livet, kan vara orätt vid ett annat. Handlingar som motiverats av begär och rädsla, är skadliga, ty de försätter människan i bojor. Problem som har att göra med människans uppförande, är sällan lätta. Ingen handling kan under alla förhållanden i och för sig betraktas som helt riktig eller helt felaktig. Endast sambandet med sökandet efter förening med Atman avgör vilket värde en handling har.

Meditationens väg

Raja yoga, som bokstavligen betyder "kunglig yoga", är den metod genom vilken man når Gudsforening genom meditation.

För att nå fullkomlig tankekoncentration på Atman och därigenom införlivas med denna, tillämpas systematisk sinneskontroll.

Raja yoga sysselsätter sig också med att studera kroppen som ett instrument för andlig energi. Enligt Patanjali, vars aforismer är yogans klassiska textbok, finns det en oändligt stor reserv av denna energi lagrad vid ryggradsslutet. Den benämns "kundalini", vilket betyder "det som är ihoprullat" och kallas därför ibland "ormkraften". Hos icke-förändligade människor är kundalini sällan, eller bara delvis, väckt. Raja yogas syfte är att väcka den fullkomligt. Ramakrishna förklarar i "The Gospel of Sri Ramakrishna", vilken är ett vittnesbörd om hans lära, att sinnet dväls i medvetandets lägre centrum, så länge som det är fäst vid världsliga föremål. När kundalini väcks genom yogaövningar och genom ryggraden stigit upp till hjärtats centrum, upplever människan sin första väckelse. Om kundalini förmår att stiga högre till strupens, pannas och huvudskålens topp vinner man upplysning och insikt.

Det bör nämnas att raja yoga främst är avsett för människor som önskar ägna sig åt ett kontemplativt liv. Dess teknik är för exakt och grundlig för att tillämpas under ett världsligt livs många distraktioner. Men beskrivningen av människans fysiologi är av stor betydelse för oss alla. Den lär oss att det inte finns nå-

gon skarp gräns mellan kropp och själ (materia och sinne) och att de båda är besläktade. Man kan föreställa sig detta tillstånd som ett antal varandra täckande lager, det yttersta grovt, som mot det inre alltmer förfinas och förändligas.

Dessutom, och detta är en betydande läxa för den puritanskt sinnade, finns det inte någon skarp åtskillnad mellan rent och orent, mellan ande och kött. Det är samma energi, kundalinis kraft, som tar sig uttryck i kroppslig lusta, konstskapande, medlidande, Gudslängtan och slutligen i den högsta andliga upplevelsen.

De "åtta lemmarna"

De dygder som vanligen kallas raja yogas "åtta lemmar" är: *Yama*, sanningssägande, återhållsamhet, avståndstagande från snikenhet och utnyttjande av andra för egen vinnings skull; *niyama*, mental och kroppslig renlighet, nöjesamhet med sin lott i världen, fullgörande av rituell gudstjänst, utövning av japam, gudsfruktan, studier av skrifter; *asana*, val av lämplig plats och rätt kroppsställning för meditation; *pranayama*, kontroll av den vitala energin genom andningsövningar; *pratyahara*, medvetandets avståndstagande från sinnesföremål; *dharana*, fasthållande av sinnet i ett i kroppen befintligt medvetandecentrum eller dess fixering på en gudomlig skepnad; *dyana*, ett obrutet tankeflöde mot koncentrationsobjektet (detta jämföres ofta med en oavbruten rinnande oljeström från ett kärl till ett annat) och *samadhi*, det översinnliga tillståndet, då människan upplever sin identitet med Atman.

Samadhi är Vedantas och varje praktiserande mystikers målsättning. Buddhisterna benämner det nirvana, de kristna "den mystiska föreningen". Det finns olika grader av samadhi. I det lägre samadhi har man fortfarande en känsla av dualitet, men samadhi är alltid ett tillstånd av övermedvetande i vilket, för att citera Patanjali, "objektets verkliga natur, oförvrängt av den iakttagandes sinne, lyser fram".

För att underlätta utläggningen har jag beskrivit de olika yogavägarna var för sig, men naturligtvis bör man inte tänka på dem som särstående. Nej, sannerligen, ingen kan tillämpa någon yoga och därvid helt utesluta någon av de övriga. Att kalla sig en bhakta-, jnani-, karma- eller en rajayogi innebär bara att man uppger den yoga man själv har störst fallen-

het för. Men en intellektuell förståelse utan hängivenhet är sist och slutligen steril, och hängivenhet utan intellektuell förståelse urartar otvivelsaktigt till känslsvammel. Även den mest aktiva människan bör meditera, och ingen människa kan ju undvika att handla. En klassisk jämförelse liknar människans karaktär vid en fågel i flykt; kärlek och kunskap är hennes två vingar, meditationen är stjärten.

Och nu till slut ett par ord direkt till läsaren. Då ovanstående beskrivning av Vedanta skrivits som helt objektiva upplysningar med definitioner och psykologisk terminologi från ett dött språk och med referenser till flera tusentals år gamla skrifter, så tror vi kanske att den enbart har akademiskt intresse. Inget misstag kunde vara farligare. Vedantas san-

ningar är inte för ett fåtal, de gäller inte för någon särskild sekt, ras eller epok. Nej, de angår varje människa i vår värld idag. Det står er naturligtvis fritt att avgöra om Vedantas påståenden är falska. Om ni anser det, så kanske ni känner att ni slösat bort några minuter genom att läsa denna artikel. Men om ni misstänker att dessa påståenden kan vara sanna och ni ändå inte gör någonting för att själva pröva deras sanning, då kommer ni kanske förr eller senare att tvingas medge att ni kastat bort ert liv.

Översättning INGA HEIKEL.

Artikeln har 1951 varit publicerad i tidskriften *Vedanta and the West*, utgiven av Vedanta Center i Hollywood, USA.

Anders Apelqvist

Till förnuftet

Sprid över mig ditt ljus, förnuft,
jag, din blinde son.
Begjut mina kamrars mörker,
fyll med vetandets vin det tomma kärl.

Tala till mig om den sanning
varav du består, den insikt
som är din lekamen,
du mitt fält, min världs gränser.

Upplys om vägen,
du som själv är en väg.
Viska till den stumme
gåtan som ryms i dig.

Tala till mig, förnuft,
som tungan för det orörliga örat,
om den rätt,
som är din närvaro.

Ur "Det bortvända ansiktet" (Tiden 1964).

Störtade tefat — nej!

Av David M. Jacobs

De UFO-forskare som intresserar sig för frågan om något UFO har störtat på jorden, har varit benägna att ge sig i kast med detta problem som om det vore ett klassiskt UFO-problem. De har samlat vittnesutsagor, edliga intyg, fotografier och andra slags belägg för att ett UFO har kraschat. Men detta är inget UFO-problem, utan något helt annat. Ett störtat UFO utgör ett entydigt och klart avgränsat problem. En kraschad och omhändertagen farkost är något "bevisbart". Visa fram UFOt eller fragment av det — inget mindre än det duger! Inget slags anekdotiskt bevismaterial kan accepteras. För det spektakulära påståendet att ett UFO har störtat på jorden fordras extraordinära bevis. Eftersom det är möjligt att visa upp farkosten, är det rimligt att i detta fall kräva hårda bevis.

Låt oss, trots ovanstående argument, anta att ett UFO verkligen störtade någonstans i de sydvästra delarna av Amerika år 1948 och att militären tog hand om det, löste problemen med att transportera det till en militärbas och lyckades lägga en tät slöja av tystnad över hela händelsen! Om detta skedde, tror jag att följande automatiskt skulle ha hänt.

Även om UFOt inte visat öppen fiendtlighet, så hade det ändå kränkt amerikanskt luftrum, och avsikterna hos dem som förde farkosten var inte kända av oss. Eftersom det är militärens och regeringens uppgift enligt konstitutionen att skydda Förenta staterna, så måste regeringen räkna med att den främmande farkosten kan ha haft fiendliga avsikter. Att inte ta detta med i beräkningen skulle innebära att man hänsynslöst satte Förenta staternas säkerhet på spel. Alla följande beslut och åtgärder från regeringens sida måste grundas på antagandet att det störtade UFOt kunde utgöra ett hot mot landets säkerhet.

För att få veta så mycket som möjligt om farkosten och dess besättning skulle regeringen ge order om undersökning i stor skala. Den kunskap

man sålunda skulle vinna kunde ge såväl vetenskapen som militären i Amerika möjlighet att ta enorma kliv framåt. Denna otroligt unika situation kunde ge vetenskapsmännen möjlighet att inte bara kika in i framtiden, utan rentav få erfarenhet av framtiden. Aldrig tidigare i historien har vetenskapen haft tillfälle att gå genvägar vid sidan om de vanliga arbets-samma och tidskrävande vägarna till framgång.

Att förbise möjligheten att studera den främmande farkosten, att helt enkelt gömma undan den i någon mörk källare, det skulle få viktiga konsekvenser för landets säkerhet: det skulle beröva oss betydelsefull kunskap om 1) hur vi kan försvara oss mot invasion från rymden, och 2) hur vi kan distansera ryssarna på vetenskapens område. Vår regering skulle säkerligen inte försumma en möjlighet att studera en farkost från rymden och försöka använda sig av den på det sättet vunna kunskapen.

Vilka skulle göra undersökningen? Fastän regeringen har många första klassens vetenskapsmän i sin tjänst (även om man bara räknar med "lola" amerikaner) vore det nödvändigt att rekrytera toppbegåvningar utanför administrationen för att utföra forskning av så utomordentligt stor betydelse. Dessa människor skulle tvingas svära att hålla tyst om sitt uppdrag och göra sina UFO-undersökningar i största hemlighet, borta från all offentlig granskning.

Vetenskapliga undersökningar av farkosten skulle bli något ofattbart komplicerat och kräva insatser av hundratals, ja tusentals människor. Studiet av en främmande farkost med avancerad teknologi skulle bli en av de största utmaningarna i vetenskapens historia. Fysiker, kemister, metallurger, ingenjörer, elektroniks-specialister (troligen), experter på framdrivning, flygspecialister, astronomer — kort sagt representanter för alla de "hårda" vetenskaperna — skulle behöva arbeta tillsammans för

att säkerställa den kunskap som studiet av den främmande farkosten kunde ge oss.

För att vinna klarhet om besättningens biologiska natur skulle det krävas en grundlig undersökning utförd av de bästa begåvningarna på det medicinska området. Rykten om läkare som utfört obduktioner på UFO-besättningar har det vimlat av i årtal. Men en enkel obduktion, som fastställer dödsorsaken, vore den minst angelägna undersökningen. Av större vikt vore att ta reda på hur främlingarna levde. Ledande zoologer, fysiologer, anatomer, histologer, biofysiker, biokemister — och praktiskt taget hela raden av de biologiska och medicinska vetenskaperna — skulle behöva engageras i ett studium av den främmande besättningen. Det har tagit hundratals år för oss att börja förstå vår egen mycket sammansatta biologi, och studiet av en UFO-besättning skulle bli lika invecklad och tidskrävande. Detta resonemang grundas på antagandet att främlingarna verkligen är biologiska varelser; vi måste anta detta, eftersom vi inte har några bevis för motsatsen, och de flesta rapporter om varelser i störtade farkoster antyder mycket starkt att det rör sig om biologiska väsen.

Förutom den biologiska undersökningen skulle undersökningar av kultur och samhälle behöva göras. Regeringen skulle vilja veta från vilken typ av samhälle dessa främlingar kommer: är deras samhälle fiendligt, dominerande, passivt, stabilt, expansionistiskt? För att finna svaren på sådana frågor skulle arkeologerna och antropologerna behöva studera artefakterna ombord på farkosten; sociologer skulle behöva undersöka lämningarna för att få kunskap om strukturer och institutioner i det främmande samhället; och lingvister, grafologer, underrättelseexperter m fl skulle behöva undersöka allt som berättade om hur de meddelar sig med varandra.

På grund av oro över läckor vore det dessutom nästan oundvikligt att regeringen ville kontrollera vad allmänheten fick veta. Eftersom panik, förvirring, förtvivlan och våld helt klart kunde uppkomma, ville regeringen säkert inhämta råd från sociologer, antropologer, statsvetare, historiker och andra inom samhällsvetenskaperna för att kunna planera vad man skulle göra i händelse att hemligheten röjdes.

Detta scenario leder fram till att praktiskt taget hela raden av vetenskaper skulle dras in i undersökningarna. Ett sådant engagemang skulle krävas för att regeringen skulle kunna vidmakthålla vår nationella säkerhet. Det vore obegripligt om regeringen inte vidtog sådana åtgärder och ignorerade en farkost från rymden.

Det utbyte av informationer som krävdes mellan alla experter som arbetade på projektet, skulle skapa en långt mer komplicerad situation än i Manhattan-projektet, där regeringen sammanförde grupper av vetenskapsmän, så att de kunde arbeta fram idéer och utföra experiment. Ett omhändertaget UFO skulle, det vågar jag påstå, vara den viktigaste vetenskapliga händelsen hittills i mänsklighetens historia. Det saknas motstycke till den. Ett mycket stort antal vetenskapsmän skulle arbeta på detta projekt — många fler än på Manhattan-projektet. Dessa vetenskapsmän skulle skriva ett enormt antal vetenskapliga dokument, vilket skulle ta år, förmodligen årtionden, att göra. Det skulle krävas generationer av forskare. I och med att vår egen teknologi utvecklades, skulle nya experiment göras, nya teorier lanseras, nya upptäckter följa, nya konferenser hållas, nya argument laggas fram och nya frågor ställas. Processen skulle vara dynamisk och evolutionär.

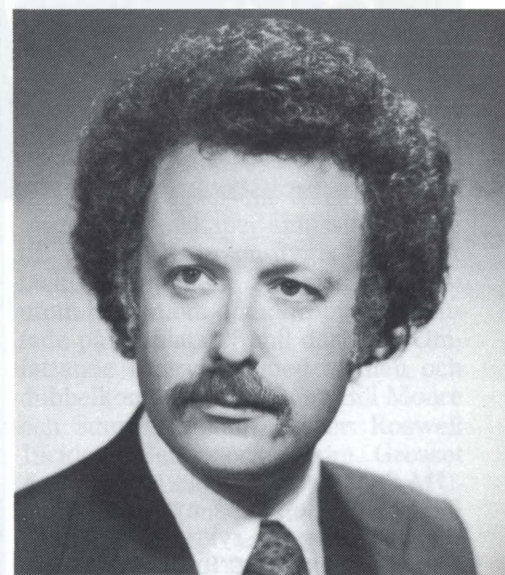
Det stora antalet involverade vetenskapsmän skulle behöva ha en stark enighet om syftet med undersökningarna. De skulle alla vara tvungna att acceptera (eller åtminstone leva med) kravet på sekretess, kravet att undanhålla allmänheten upplysningar och kravet att inte ge allmänheten någon möjlighet att bilda sig en egen uppfattning om vårt lands policy gentemot utomjordingarna. Fastän Manhattan-projektet var ett företag i krigstid och atombomben otvetydigt hade med den nationella säkerheten att göra, började vetenskapsmännen diskutera hur bomben skulle komma att användas, sedan den väl hade framställts. När det gäller undersökningar av ett störtat UFO (som för-

olyckats för nära fyrtio år sedan) skulle Förenta staternas regering vända sig till långt fler av landets vetenskapsmän. Etiska diskussioner skulle säkert föras i denna stora och heterogena grupp av fritt tänkande människor. Läckor skulle med all sannolikhet inträffa; dokument, fotografier och, viktigast av allt, delar av det undersökta, skulle komma ut.

Allteftersom åren gick, skulle det bli allt svårare att hålla saken hemlig. Allt fler människor skulle få veta om det kraschade UFOt. Först och främst behövde varje president (Truman, Eisenhower, Kennedy, Johnson, Nixon, Ford, Carter och Reagan) känna till fakta, liksom några av deras betrodda rådgivare och många militärer. (Fast några forskare har framkastat att militären kunde dölja sanningen om ett omhändertaget UFO för presidenten och på så sätt inkräkta på dennes maktsfär; detta skulle, om det blev upptäckt, kunna framkalla en konstitutionell kris.) Presidenten är överbefälhavare för de väpnade styrkorna och måste nödvändigtvis bestämma hur man skall göra med undersökningarna av det störtade UFOt. Argumentet att han inget skulle få veta är orimligt.

Dessutom: om regeringen hade omhändertagit ett UFO, så skulle den därefter vilja ha kontroll över andra UFO:n, som rapporteras. Den skulle vilja hålla ett vakande öga på de vågor av UFO-iakttagelser som förekommer och på alla andra aspekter av det oerhört komplexa UFO-fenomenet. Den skulle behöva en stor personal för att spåra upp rapporter och en byråkratisk ordning för att behandla de uppgifter som samlades in. Regeringen skulle vara mycket intresserad av rapporter som samlas in av UFO-grupper och enskilda individer. I stället för antagonism mellan regeringen och UFO-grupperna skulle man vänta sig samarbete.

För att sammanfatta: om Förenta staternas regering hade tagit hand om ett störtat UFO, så skulle UFO-fejdens hela historia ha sett annorlunda ut. Det står klart från vad som hänt sedan 1948 att ingen del av det ovan beskrivna scenariot har varit verklighet. De avslöjanden som nyligen gjorts genom dokument som släppts fria på grund av informationsfrihetslagen, tyder inte på att det förekommer någon sofistikerad bevakning av UFO-fenomenet eller på att någon amerikansk myndighet håller på med UFO-forskning. Så har det varit ända sedan 1953, när Robertsonpanelen nästan fick flygvapnets UFO-undersökningsprogram att upphöra. Sedan 1969 har regeringen inte un-

David M. Jacobs

dersökt UFO-fall som rapporterats av allmänheten. UFO-vittnen uppger inte att de kontaktats av representanter för myndigheterna eller av några andra utanför UFO-forskarnas led (fastän fall som får stor publicitet ofta drar till sig en del "fantaster" som intresserar sig för dem).

Därtill kan sägas att om regeringen hade tagit hand om ett störtat UFO, så skulle vår teknologiska förmåga ha tagit stora kliv framåt, inte bara förbi våra medtävlare, utan också förbi all tidigare teknologi. Även om det är möjligt att människor som studerat en främmande farkost inte lärt sig något sedan 1948, så är detta osannolikt. Den kunskap som undersökningar av en sådan farkost skulle ge oss, kunde förändra det vetenskapliga tänkandets innehåll, så som vi är bekanta med det, förändra vår syn på materiens och universums natur. Det finns inte en tillstymmelse till bevis för att detta har skett.

Ingen betydande vetenskapsman har trätt fram och sagt att han gjort undersökningar av ett omhändertaget UFO. Inga väsentliga dokument som bekräftar studium av ett kraschat UFO, har någonsin avslöjats. Inga otvetydigt autentiska fotografier har kommit i dagen. Och, allra viktigast, inga fragment från någon farkost eller dess besättning har någonsin visats upp för allmänheten.

Därför är det rimligt att anta att det inte finns något störtat och omhändertaget UFO.

Översatt från tidskriften International UFO Reporter, juli-augusti 1985.

Artikelförfattaren är historiker.

Störtade tefat — kanske

Av Richard Hall

Tiden är inne att på nytt ta upp det nära 40 år gamla ryktet att flygande tefat har störtat på jorden och främmande döda kroppar omhändertagits av amerikanska myndigheter. Tror vi på denna "löjliga" idé med allt det sensationella den innebär, då är vi naturligtvis paranoidea och orediga. Då måste vi godta fantastiska historier och rykten precis som de är — historier som i stor utsträckning sprids av sjaskiga sensationstidningar och stämplas som nonsens av nästan alla, på båda sidor i UFO-fejden.

Ingen idé har blivit så allmänt impopulär genom hela UFO-historien som omhändertagna och förvarade främmande kroppar — utom i sensationstidningarna förstås. Men illa omtyckta idéer visar sig ibland till sist vara sanna. I alla händelser, det är här inte fråga om någon popularitetstävling, utan om ett sökande efter sanningen.

Liksom de flesta av mina kamrater som var med på Scully-Keyhoe-Adamski-tiden (1950-talet) blev jag starkt influerad av den så kallade Scullybluffen (hans vittnen till berättelserna om störtade tefat och främmande kroppar, som han 1950 publicerade i sin bok "Behind the Flying Saucers", avslöjades som bluffmakare) och jag hade en nedlåtande inställning till senare påståenden av liknande slag. Ännu idag blir en del av mina kolleger vita i ansiktet vid blotta omnämnandet av ämnet och uttalar sig i uppläxande ordalag om de ledande forskarna på området. Men det finns ingen vetenskaplig princip som är viktigare än villigheten att ifrågasätta egna förutfattade meningar och överväga att ändra uppfattning på grundval av nya belägg.

Nya belägg finns faktiskt i form av ett litet med ökande antal trovärdiga rapporter samt en del ytterligare data och viss dokumentation. Detta hotar att gå emot den bedömning som jag (vi) tidigare gjorde. Uppgifterna är av sådan kvalitet att de inte utan vidare

kan avfärdas. Såvida vi inte väljer samma mentalitet som bortförklara, *måste* vi ge dessa nya uppgifter en rättvis behandling. Det är bäst att medge att man tidigare kan ha missat sig och fortsätta att arbeta på problemet. Låt oss göra en noggrann utvärdering av de nya beläggen och hypotesen kraschade tefat!

Först behövs några filosofiska synpunkter för att placera in frågan i sitt sammanhang. De "flygande tefaten" störtade in på den amerikanska scenen 1947, och den vanliga teorin hos folk (den omfattades även av högt uppsatta personer) var att det kunde röra sig om rymdskepp. Det fåtal vetenskapsmän som man visste på myndigheternas uppdrag hade utfört påstått vetenskapliga UFO-undersökningar, förlöjligade den utomjordiska hypotesen. Sporadiska undersökningar öven en tidsrymd av cirka 35 år har lett till sådana "resultat" (eller fördomar) som dessa:

"De skulle inte kunna ta sig hit." — "Och om de gjort det, så skulle de ändå inte bete sig så som har rapporterats."

Trots de uppenbara fördomarna och den skrämmande logiken hos dessa vetenskapsmän har den skeptiska inställningen levt vidare ända till den dag som är. Det har inte funnits många tecken på det slag av opartisk prövning som antas vara vetenskapens kännemärke, och UFO har avfärdats som en folklig myt. Vetenskapssamfundet i stort anser att UFO-myten får näring av människors "vilja att tro", av opportunisterna som har eget intresse av saken, av stollar samt av anhängare till anti-vetenskapliga mystiska trosföreställningar. Denna övertygelse är så djupt rotad att verkligt objektiva undersökningar av UFO-rapporter anses obehövliga; sådana skulle bara ge visst anseende åt en "självklart" folklig fantasi.

Nu kommer påståendet att flygande tefat har kraschat på jorden och att både farkost och döda kroppar

i hemlighet har tillvaratagits och bevarats av myndigheterna, historier som 1950 var vanliga rykten i nyhetsmedia. Det är lätt att föreställa sig den hetsiga reaktionen från skeptiska vetenskapsmän. Dessa farkoster skulle ju först och främst inte kunna krascha, om de inte verkligen vore här! Avslöjandet av Scullys historia som en skapelse av bondfångare med bakomliggande skumma motiv gjorde utan tvivel skeptikerna belåtna. Men ännu viktigare: det skapade en långvarig negativ inställning hos ufologerna till rapporter om kraschade tefat. Hela idén med tefat som störtat kändes besvärande för de ufologer som försökte övertyga vetenskapsmän att ta UFO på allvar.

Omprövning

När jag blev funktionär i National Investigations Committee on Aerial Phenomena (NICAP) 1958, fick jag veta att flera historier om störtade tefat hade rapporterats till major Donald E. Keyhoe, innan NICAP bildats. Det fanns i arkivet brev som var ställda till honom c/o hans förläggare. Rapporter av detta slag fortsatte att droppa in till NICAP under de följande tio åren. Även om inte de uppgiftslämnare som lät mest trovärdiga ignorerades, så mottogs de inte precis med öppna armar.

Många år senare, när både major Keyhoe och jag hade lämnat NICAP, lyckades jag rädda arkivet med "kraschade tefat" och "rykten", när det höll på att slängas bort från ett magasin. Arkivet innehöll originalbrev och karbonkopior av mina svar. Att återigen läsa detta var för mig en undervisning efter brottets begående. Det var typiskt att jag hade uttryckt stark skepsis grundad på Scully och mer eller mindre hänlett åt det faktum att sådana historier alltid var berättade i andra eller tredje hand och (helt riktigt) hade krävt att få komma

i kontakt med förstahandsvittnen. Tönen i mina brev uppmuntrade inte till samarbete (ifall rapportören verkligen kommit på något) och inga förstahandsvittnen hörde av sig under dessa år.

Ironiskt nog var ett av de räddade breven från forskaren Todd Zechel, som då var anställd av arméns säkerhetstjänst. Han hade samlat rykten om kraschade tefat från som det syntes trovärdiga källor inom armén. För att i någon mån gottgöra min tidigare uraktlåtenhet att ägna mig mer energiskt åt dessa fall, överlämnade jag senare materialet till Zechel (en skicklig undersökare, vad han än har för anseende i andra sammanhang) och uppmuntrade honom att ta itu med det. Med ledning av det gamla NICAP-materialet kunde Zechel spåra upp och intervjua två förstahandsvittnen. Jag blev erbjuden att delta i en av intervjuerna, som ägde rum på ett motell i Washington, D.C.,-området.

Mannen som vi träffade hade varit helikopterpilot och överstelöjtnant vid arméflyget samt adjutant till en general; han uppgav att han i den senare befattningen hade sett en farkost och främmande döda kroppar vid Langley-flygbasen i Virginia. Han fick veta att det var fråga om rester från en krasch i New Mexico 1953. När vi träffade honom hade han övergått till reserven och ägnade sig åt kyrkligt arbete; han deltog just i en kyrklig konferens. Hans militära anknytning hade kollats och bekräftats. Den här erfarenheten gick tvärt emot min dittillsvarande uppfattning att sådana rapporter aldrig kom från trovärdiga förstahandsvittnen. Det verkar ytterligt osannolikt att det kan ha rört sig om en bluff. Han hade inte sökt upp oss; vår första ledtråd till honom hade inte följts upp på 13 år.

Dessutom var officeren inte något villigt vittne. Han menade att allmänheten inte hade rätt att få veta något om sådana saker och bekräftade endast motvilligt den historia som först hade berättats för NICAP av en av hans tidigare elver. Han uppträdde lågmält och försiktigt.

Min hägkomst är att Zechel senare spårade upp generalen men inte kunde få någon bekräftelse av denne. Idag tycks detta fall ha hamnat i en återvändsgränd, men de inblandade personerna skulle kunna kallas att vittna inför en kongresskommitté, om en eller flera villiga vittnen skulle få sätta bollen i rullning. Åtminstone två andra vittnen har rapporterat att en främmande rymdfarkost förvarats vid Langley-flygbasen (Stringfield, 1980 MUFON UFO Symposium Proceedings, fall A-3 och B-6).

Trovärdighets-kriterier

Kriterierna för vad som är en trovärdig rapport om störtat tefat är ganska enkla och omkomplicerade: 1) Uppgiftslämnaren måste ha haft ett arbete eller ett uppdrag som gör att det synes rimligt att han varit på en plats där ett tefat störtat eller magasinrats. 2) Han måste klara vanliga test av karaktär och tillförlitlighet. 3) Han måste ha papper från det militära eller kunna ge sådana upplysningar att hans uppgifter om sig själv kan kontrolleras.

Ett ökande antal fall svarar helt eller delvis mot dessa kriterier. En del aspekter av hittills trovärdiga rapporter återstår att undersöka, men detta hindras ofta av att vittnet inte gärna vill berätta allt av fruktan för represalier från myndigheterna (i allmänhet på grund av att vittnet har tystnadsplikt och/eller en pension med säkerhet på alderdomen, som står på spel).

De mer trovärdiga rapporterna kommer från militär underrättelse- och säkerhetspersonal som har träning i hemligt arbete med tystnadsplikt. Trovärdigheten beror på den utbildning som vittnet har. Militära vittnen som genomgående är trovärdiga har mycket försiktigt berättat för endast en eller två personer och krävt fullständig anonymitet. Ibland har de talat för att "lätta sitt hjärta" eller för att allmänheten borde få veta. Någon gång kommer sådana här uppgifter från någon som inför nära vänner skryter med att vara en av dem "som vet". Villigheten att berätta för undersökare varierar beroende på omständigheterna och på vittnets personlighet, men nästan alltid begränsas vittnets villighet att "ge offentlighet" åt vad han vet av fruktan för följderna av att gå för långt.

Trovärdiga fall

Ett av de mest kompletta fallen, och som starkast kräver undersökning, är A-3 (Stringfield, 1985 MUFON UFO Symposium Proceedings) där vittnet är en förutvarande polis inom flygvapnets säkerhetstjänst, vilken gått med på längre intervjuer, svarat på viktiga frågor, visat upp ett betydelsefullt dokument och gett alla detaljer om sin bakgrund och livshistoria. Efter detta har han blivit utsatt för en del trakasserier och är oroad över följderna av vad han berättat. Men han är en stabil person, som inte vill låta sig hunsas.

Hans rapport sammanfattas nedan

tillsammans med andra redogörelser från hittills trovärdiga förstahandsvittnen, där fallen befinner sig i olika stadier av utforskning.

2 juli, 1947: Roswell, New Mexico: Vittnen är militära underrättelseofficerare, ranchfolk och andra. Skivformat UFO, explosion; fragment med ovanliga egenskaper smusslades iväg till Wright-Patterson-flygbasen under täckbeteckningen "ballong". Dessutom rykten om döda kroppar påträffade på en plats 25 mil därifrån. Omfattande intervjuer med vittnen och dubbelkontroller gjorda av Bill Moore och Stan Friedman. (Källor: Roswell Incident, Berlitz och Moore, Grosset & Dunlap, 1980; 1981 och 1982 MUFON UFO Symposium Proceedings; sammanfattning och uppdatering i 1985 MUFON UFO Symposium Proceedings.)

1953: I närheten av White Sands, Mexico: Vittnet har varit överstelöjtnant i armén, helikopterpilot, adjutant till en flygvapengeneral. Såg främmande döda kroppar och en farkost från en krasch i New Mexico förvarade vid Langley-flygbasen i Virginia. Intervjuad av Todd Zechel och Richard Hall. Vittnets militära bakgrund bekräftad. (Källa: Stringfield, 1982, monografi, fall B-5; författarens egna anteckningar.)

1953: Arizona: Vittnet är affärsman och pilot, förutvarande underrättelseofficer vid flottan. Såg döda kroppar i lårar, som lastades av vid Wright-Patterson-flygbasen; de kom från Arizona, där en krasch ägt rum. Intervju med vittnet, vars bakgrund kontrollerades av Len Stringfield. Vittnet avböjde att ge ytterligare informationer med hänvisning till sin tystnadsd. Rapporten sammanfaller i alla viktigare delar med följande fall och kan mycket väl ses som en oberoende bekräftelse av detta. (Källa: Stringfield, 1980 monografi, fall A-1.)

21 maj, 1953 i närheten av Kingman, Arizona: Vittnet är projektingenjör på flygvapenkontrakt med atomenergikommissionen. Deltog i specialistgrupp som togs till en nedstörtningsplats av undersökare från flygvapnet i en buss med mörklägda fönster. Exakt plats inte känd. Såg och gjorde mätningar av märken efter en 10 meter lång oval farkost, som var nedbäddad på sned i sanden; såg en glimt av 1,20 m lång människoliknande kropp, som vaktades i ett tält i närheten. Vittnet intervjuat, edligt intyg. Raymond E. Fowler har gjort noggrann koll av vittnets bakgrund och karaktär. (Casebook of a UFO Investigator, Prentice-Hall, 1981.)

1966: *Wright-Patterson-flygbasen, Ohio*: Vittnet är affärsman, förutvarande underrättelseofficer inom armén. Såg främmande döda kroppar som förvarades i magasinet. Intervju med vittnet och noggrann koll av hans bakgrund har gjorts av Len Stringfield. (Stringfield, 1980 monografi, fall A-3.)

18 januari 1978: *McGuire-flygbasen, New Jersey*: Vittnet är säkerhetspolis vid flygvapnet ("blå baskrarna"). UFO:n iakttaga över Fort Dix-McGuire-komplexet: skottlossning rapporterad av armépolis. Såg död kropp tas om hand av flygvapnets avdelning för speciella undersökningar och såg den inpackad och lastad på ett specialflygplan från Wright-Patterson-flygbasen av ett särskilt lag blå baskrar. Vittnen intervjuades av Len Stringfield och Richard Hall; noggrann kontroll av deras bakgrund och livshistoria. Flygvapenrapport om händelsen bekräftad, liksom vittnenas militära bakgrund. (Källor: första rapport, Stringfield 1982, monografi, fall A-3; fullständig rapport 1985 MUFON UFO Symposium Proceedings; författarens egna anteckningar.)

Delvis stödjande vittnesmål

Alla dessa vittnen har kollats och befunnits vara pålitliga, vederhäftiga personer som kan ha haft möjlighet att se vad de säger sig ha sett. I samtliga fall befann de sig antingen i undersökningens periferi eller iakttog en del av den. Om deras rapporter är sanna (och det finns för närvarande inget annat skäl än a priori-skepsis att betvivla dem) så representerar de små delar av ett mycket större pussel som kan läggas endast om de som mer direkt fått kännedom om kraschade tefat är villiga att berätta, eller har möjlighet till det.

Vad kan vi dra för slutsatser av dessa uppgifter? Det är uppenbart att de i sin nuvarande fragmentariska form inte bevisar någonting. Men de manar till försiktighet med att avfärda uppgifter om störtade tefat utan att göra en mer noggrann bedömning av det nya bevismaterialet.

Vittnesmål som utgör visst stöd för att tefat störtat på jorden har börjat droppa in i en stadig ström under senare år. Jag skall nämna endast två av de mest betydelsefulla exemplen. Som Stringfield har rapporterat (1980, monografi, fall A-7) har han fått en del upplysningar från en läkare som sagt att han obducerat främmande kroppar på 1950-talet.

Stolle? Bluff? Medvetet utspridd vilseledande historia? Vad som förbises är att Stringfield besökte läkaren på hans arbetsplats — ett större sjukhus i mellanvästern — och således fick bekräftat vem mannen var, och hans anseende; det framstod som ytterst osannolikt att han var en bluffmakare. Varför skulle en läkare i ansvarsfull ställning riskera sitt rykte och sin karriär genom att ta del i ett bedrägeri som antagligen bara gör intryck på ett litet kotteri UFO-entusiaster?

En framstående natur- och ingenjörsvetenskapsman, dr Robert I. Sarbacher, har också nyligen framträtt som vittne. Han har intervjuats av Bill Moore, Stan Friedman och Jerry Clark. Kontentan av vad Sarbacher säger är att han känner till uppgifter från kolleger, som själva deltagit i undersökningar av kraschade farkoster och omhändertagande av dessa. Han har också nämnt namnet på andra framstående vetenskapsmän som varit delaktiga i sådana undersökningar. Sarbacher säger också att han personligen har undersökt fysiska spår på UFO-landningsplatser.

På grundval av de mer trovärdiga förstahandsvittnen som finns och detta slag av stödjande vittnesmål kan man säga att det börjar se ut som om tefat verkligen kan ha störtat på jorden. Detta bör noga övervägas på basis av det bästa bevismaterialet som finns.

Sammanfattning och slutsatser

Vad vi ställs inför i de bättre rapporterna om störtade tefat är ett litet antal högst trovärdiga vittnen (som sådana får de i allmänhet bedömas på grund av sin speciella utbildning och känsliga position) som berättar om något högst otroligt. Enligt Hyneks mall är detta rapporter med "hög trovärdighet/stor sällsamhet". Under rådande förhållanden är det svåra problem med "bevis", eftersom extraordinära påståenden kräver extraordinära bevis. Men om detta verkligen har hänt, då måste vittnena vara mycket återhållsamma med att trovärdigt berätta vad de vet; de skulle inte kunna göra något annat än i förtroende berätta huvuddragen av händelserna för en eller flera UFO-forskare, och sedan fortsätta att hålla tyst.

Sedan jag intervjuat flera av vittnena ansikte mot ansikte och andra per telefon (och kollat deras bakgrund och psykologiska läggning) samt undersökt många fall i String-

fields arkiv, vilka han i förtroende låtit mig ta del av, skulle jag vilja råda mina skeptiska kolleger att inte riskera att slänga ut barnet med badvattnet. Jag skulle föreslå att de tar upp sina grundade meningar till förnyad prövning och noggrant går igenom rapporterna om störtade tefat, förkastar dem som saknar bevisvärde eller härrör från tivelaktiga källor. Därefter bör de på nytt se på de mer trovärdiga och bättre konstaterade fallen och med öppet sinne leta efter nya bevis. Varje annan inställning är ovetenskaplig och potentiellt dumdristig.

Inom den större UFO-frågan är detta den faktor som gör att man kan skilja signalen från bruset.

Kanske finns det någon annan förklaring till det som rapporterats här, men om så är fallet, kommer det an på andra att visa upp ett troligt scenario. Eftersom detta inte är långt ifrån ett bysantiskt bedrägeri som sträcker sig över år och generationer, medan det skett förändringar i landets administration och omorganisering av personal (av skäl som inte synes uppenbara) känner jag en hård press att lägga fram en alternativ hypotes som förklaring till bevismaterialet. Kanske har bruset kring rapporterna om störtade tefat gjort oss döva eller förvirrade. Allra sist måste vi beakta den möjligheten.

När allt kommer omkring är signal/brus-problemet grundläggande för hela UFO-frågan.

Ett urval litteratur om störtade tefat

Berlitz, Charles, and Moore, William L. *The Roswell Incident*, Grosset & Dunlap, 1980.

Cahn, J. P. "The Flying Saucers and the Mysterious Little Men," *True*, September 1952.

Cahn, J. P. "Flying Saucer Swindlers," *True*, June 1955.

Clark, Jerome. "Crashed Saucers: Another View," *UFO Report*, Februari 1980.

Clark, Jerome "UFO Update," *Omni*, August 1985.

Early, George W. "Crashed Saucers and Pickled Aliens," *Fate*, March and April 1981.

Fowler, Raymond E. *Casebook of a UFO Investigator*, Chapter 17 ("Retrievals of the Third Kind"), Prentice-Hall, 1981.

Friedman, Stanton, T., and Moore, William L. "Roswell Incident Beginning of

the Cosmic Watergate," 1981 MUFON UFO Symposium Proceedings.

Maccabee, Bruce. "Revised UFO History," Fund for UFO Research, 1982.

Moore, William L. "Roswell Investigation: New Evidence in the Search for a Crashed UFO," 1982 MUFON UFO Symposium Proceedings.

Moore, William L. "Crashed Saucers: Evidence in Search of Proof," 1985 MUFON UFO Symposium Proceedings.

Newsweek, April 17, 1950. Article about crashed saucers and alien body with oversized head.

Scully, Frank. *Behind the Flying Saucers*, Henry Holt, 1950.

Stringfield, Leonard H. *UFO Crash/Retrieval Syndrome. Status Report II: New Sources, New Data*, Mutual UFO Network, 1980.

Stringfield, Leonard H. "Fatal Encounter at Fort Dix-McGuire: A Case Study: Status Report IV," 1985 MUFON UFO Symposium Proceedings.

Time, January 9, 1950. Reported rumors or crashed and small humanoid bodies in New Mexico.

Översatt från tidskriften International UFO Reporter, juli-augusti, 1985.

Jerome Clark reflekterar

Jerome Clark är redaktör för International UFO Reporter (professor Hyneks tidskrift) och han ingår i redaktionen för populärtidskriften Fate. I Fate, december 1985, skriver han att under en stor del av den tid UFO-problemet har existerat, så har ufologerna — med några få hedervärda undantag — varit sina egna värsta fiender! En cyniker skulle kunna säga — vilket inte vore helt oberättigt — att ufologerna var det värsta som kunde hända UFO-fenomenet.

Den genomsnittliga UFO-entusiasten är ingen fantast, anser Clark, men han är ofta intellektuellt osofistikerad och okritisk. En del ufologer är knappast mer än mysteriemakare med en naiv önskan att tro på häpnadsväckande fenomen. Fast en del ufologer har mognat. De har utvecklat goda undersökningsmetoder, lärt sig en hälsosam skepsis och gett upp känslolengagemang i någon speciell UFO-teori. Det finns idag, skriver Clark, ufologer som inte är så intresserade av någon slutlig "lösning" av UFO-gåtan, utan endast är angelägna om att

WÄXTHUSET KAPRIFOL människoplantan

24-29 juni	YOGA, MEDITATION OCH BILD med Mikael Lammgård och Gunnel Darning. Vi går inåt genom meditation och utåt genom bilden. Med yogan ökar du ditt naturliga välbefinnande och upptäcker dina resurser. Det ger lugn och styrka i allt du gör.
5 juli	NY SYN PÅ DÖDEN OCH LIVET med Göran Grip, överläkare på Lidköpings lasarett. Kommer forskningen kring nära-döden-upplevelser att ge oss en ny syn på döden och därmed förändra vår uppfattning om livet? Inträde 40:-. Kl. 17.00.
7-10 juli	REINKARNATION OCH REGRESSIONSTERAPI med Jan Erik Sigdell. Du får lära dig en icke-hypnotisk metod att föra en människa in i och genom upplevelsen av tidigare inkarnationer.
11 juli	MÖJLIGHET TILL PERSONLIGA REINKARNATIONSSSESSIONER
12-15 juli	AYURVEDA - INDIENS TRADITIONELLA MEDICIN-FILOSOFI med Jan Erik Sigdell.
16 juli	ÖRTER — I LIVETS TJÄNST med hushållslärare Ilene Stensson. Kurskostnad 200:-.
19-20 juli	DRÖMSEMINARIUM med Obrad Doncic, psykolog och drömanalytiker, författare.
7-10 augusti	YOGA, MEDITATION OCH BILD Fortsättningskurs.
11-17 augusti	WÄXTHUSRÖRELSENS KRAFTSAMLINGSVECKA på Wäxthuset i Åhs utanför Varberg samt helgen på Wäxthuset Kaprifol i Fjällbacka.
18-22 augusti	FRIGÖRANDE ANDNING OCH POSITIVT TÄNKANDE med Lena Kristina Tuulse, psykolog, gymnastikdirektör och företagskonsult. Grundträning steg 1 för utbildning till andningspedagog och/eller självfarenhet.
23-26 augusti	KROPP, KÄNSLOR, SJÄL OCH ANDE med Lars Lagerstedt. Kursen vill ge ökad medvetenhet om ditt sätt att förhålla dig till dig själv, andra och livet i sin helhet. Frigörande andning och gestaltterapi är några av hjälpmedlen.

WÄXTHUSET KAPRIFOL
Branneby, 450 61 Fjällbacka
Tel. 0524-700 75

det görs kompetenta undersökningar och dras rimliga slutsatser. Det finns också ufologer som undersöker möjligheten att en del UFO:n, eller kanske alla, är okända naturliga fenomen. Allt fler ufologer anlitar expertkunskaper hos utomstående vetenskapsmän och psykologer som börjat inse att något mycket märkligt pågår.

I International UFO Reporter, september-oktober 1985, skriver Clark att önskan att tro på UFO, som finns hos många, är svår att begripa. Det finns en del saker i denna värld som det är lätt att förstå att folk vill tro på, till exempel liv efter döden, men ufologin tecknar möjligheten att vi har besök av främmande varelser som har en teknologi långt mer avancerad än vår och vars motiv vi bara kan gissa. Om de är här, så är det inget vi

kan göra åt den saken. Vi existerar endast, om de låter oss göra det. Även om de inte angriper oss militärt eller på annat sätt ingriper i vårt liv, så kan blotta medvetandet om deras närvaro vara nog för att sända chockvågor genom vårt politiska, ekonomiska och religiösa liv. Detta är knappast någon paranoid vision. Det har hänt åtskilliga gånger i mänsklig- hetens historia att när en teknologiskt överlägsen civilisation hemsökt en "primitiv" kultur, så har den senare, ibland oavsiktligt, förintats.

Clark menar att de som vill tro på UFO lurar sig själva. Närvaro av främlingar från världsrymden vore inget positivt för oss. Så låt oss hoppas, skriver han, att när våra UFO-undersökningar till sist är avslutade, så har vi inte funnit några främmande varelser att tro på!

Conspirare necesse est

Den allra första tefatsboken som publicerades, den amerikanske journalisten Frank Scullys klassiska "Behind the flying saucers" 1950, blev också upprinnelsen till ett av de mest seglivade ryktena inom ufologin.

Scully påstod att åtminstone tre tefat hade kraschat på amerikansk mark och att farkosterna och de döda piloterna hade undersökts av USAs främsta vetenskapsmän. Både tefaten och de småväxta humanoiderna förvarades sedan vid en amerikansk flygbas.

Några andra journalister följde upp Scullys källor och fann att de forskare han hänvisat till var mycket tveksamma källor. Följden blev att hela historien med de kraschade tefaten i fortsättningen kallades "the Scully hoax" — Scullybluffen — bland seriösa UFO-forskare.

Visserligen fortsatte då och då uppgifter om kraschade tefat att dyka upp i populärpressen och inom UFO-kretsar, men ingen tog egentligen ryktena på allvar. Det blev snarast pinsamt och generande för seriösa ufologer att behöva konfronteras med denna fråga, eftersom den hade drag av både science fiction och fantastisk konspirationsteori.

Men att någon form av hemlighållande av sanningen om tefaten verkligen pågick vann efterhand spridning bland ufologer. I fem böcker publicerade mellan 1950 och 1973 argumenterade major Donald Keyhoe för att det fanns en "tystnadsgrupp" inom försvarshögkvarteret Pentagon, som effektivt blockerade all het information om tefatens existens.

I slutet på 1960-talet hade dock de flesta ledande ufologer tröttnat på konspirationsteorier, och många hade börjat tvivla på att tefaten verkligen var fysiska farkoster från andra planeter.

Därför blev det åtskilliga höjda ögonbryn och tappade hakor när en av USAs mest respekterade veterarer bland UFO-forskarna, Leonard Stringfield, vid en MUFON-konferens 1978 gav nytt liv åt Scullys

gamla påståenden. (1)

Stringfield hade intervjuat ett flertal förstahandsvittnen, både militärer och vetenskapsmän, som intygat att de deltagit i undersökningar av störtade tefat med döda humanoider. Tyvärr ville de flesta inte ställa upp med namn, och därför blev kritiken av Stringfields dokumentation tämligen hård från det mera konservativa ufologlägret.

Men nu var ändå dörren öppnad. Flera ledande amerikanska ufologer började en intensiv dokumentation av alla källor till kraschade tefat. Bäst undersökt blev det s k Roswellfallet, ett tefat som störtade i New Mexico i juli 1947. William L. Moore och Stanton Friedman hade i juni 1985 lyckats intervjua inte mindre än 91 personer som kände till händelsen. Av dessa var 30 förstahandsvittnen. De flesta av personerna har också tillåtit att deras namn publicerats, vilket gör fallet synnerligen beviskraftigt. (2)

I sin "Casebook of a UFO investigator" presenterar den amerikanske ufologen Raymond E. Fowler ett beedigt intyg från en person som påstår sig ha tillhört den speciella undersökningsgrupp som först fick hand om ett störtat tefat i Arizona:

"Jag, Fritz Werner (pseud.-HB) intygat härmed att under ett specialuppdrag vid U.S. Air Force, 21 maj 1953, assisterade jag i undersökningen av ett störtat okänt föremål i närheten av Kingman, Arizona.

Föremålet var konstruerat av en okänd metall som påminde om aluminium. Det hade trängt ner en halv meter i sanden utan några tecken på yttre skador. Föremålet var ovalt och cirka åtta meter i diameter.

... I ett tält nära föremålet förvarades kvarlevorna av den enda piloten från farkosten. Varelser var cirka 1,20 m lång med mörkbrun hy, 2 ögon, 2 näsborrar, 2 öron och en liten rund mun. Den var klädd i en silverliknande, metallisk dräkt med en huva av samma typ av material. Den hade inget ansiktsskydd och ingen hjälm." (3)

Mängder av liknande berättelser och intyg har samlats av flera ufologer men svagheten har varit att nästan samtliga vittnen velat vara anonyma. Men 1985 skedde ett verkligt genombrott i tystnadsmuren. Jerome Clark, William L. Moore och Stanton Friedman presenterade en intervju med dr Robert Sarbacher, som för närvarande är chef för Washington Institute of Technology. Sarbacher är en välkänd forskare i USA, utbildad bl a vid Harvard och Princeton. Hans meriter i "Who's who" är synnerligen imponerande.

Sarbacher bekräftar att han personligen varit involverad i undersökningar av kraschade tefat, och han namnger också flera kolleger som deltog, bl a dr Vannevar Bush och den kände matematikern John von Neumann.

Dr Sarbacher förklarade att farkosterna "var konstruerade av ett extremt lätt och hårt material, tydligen för att kunna tåla oerhörda accelerationer och hastighetsminskningar". (4)

Det skall bli intressant att följa den vidare utvecklingen av dessa avslöjanden. Om flera forskare i nobelklass ställer sig upp och bekräftar vad Sarbacher säger kan den amerikanska regeringen knappast hålla loket på. Vilken väg kommer man då att välja? Blir det någon ny form av "lögnpropaganda", som K. Gösta Rehn brukar uttrycka saken?

Richard Hall, som var vice ordförande i NICAP mellan 1958 och 1967, berättar att Keyhoes organisation då och då fick brev från personer som hade kännedom om störtade tefat. Men informationen togs inte precis emot med öppna armar utan det konservativa NICAP arkiverade helt enkelt breven utan att bry sig om vittnena. Det var allt för fantastiskt för att vara sant, resonerade man.

När Stringfield åter tog upp frågan, letade Hall upp de gamla breven. Han förvånades nu över sin ton i svarsbrevet där han för det mesta bara avfärdade vittnesuppgifterna utan att följa

upp källorna. Delvis för att råda bot på sitt dåliga samvete började han spåra några av de gamla vittnena.

Tillsammans med Todd Zechel lyckades han spåra upp två förstahandsvittnen. En av männen hade varit helikopterpilot och medhjälpare till en general i armén. Under sin tid i det militära hade mannen sett en farkost och främmande kroppar vid Langley Air Force Base i Virginia. Farkosten hade kraschat i New Mexico 1953.

Mannens militära bakgrund kollades av Hall och kunde verifieras. "Denna erfarenhet", skriver Hall, "gick tvärt emot min tidigare uppfattning att sådana berättelser aldrig kom från förstahandsvittnen eller trovärdiga personer. Det verkar otroligt att det skulle röra sig om en bluff. Han hade inte sökt upp oss; det var tretton år mellan brevet och sammanträffandet." (5)

Genom kontakter med läkare som deltagit i obduktion av de okända varelserna har Stringfield kunnat fastställa bl a följande biologiska data: (6)

1. Längden varierar mellan 1 m och 1,40 m.
2. Två runda ögon utan pupiller, långt åtskilda, avlånga, något sneda eller orientaliska.
3. Huvudet oproportionerligt stort jämfört med kroppen. Jämförelse med 5-månaders foster.
4. Mun endast smal öppning utan läppar. Verkar ej fungera för kommunikation eller intagande av föda.
5. Kroppen hårlös.
6. En typ av hand med fyra fingrar utan tumme. Några varelser med fler eller färre fingrar.
7. Hud beige, brun eller grå, elastisk eller reptillik.
8. Inga könsorgan och ingen navel.
9. Inget ämnesomsättningssystem och ingen ändtarmsöppning.

Beskrivningen av varelserna stämmer väl överens med rapporterade iakttagelser av landningar och kontakter. Det är mycket troligt att det här rör sig om någon form av biologiska robotar. Vid flera tillfällen har man observerat dessa "robotar" tillsammans med mer eller mindre helt mänskliga varelser.

Flera av USAs ledande UFO-forskare anser nu att den mängd data som samlats om kraschade tefat är så beviskraftig att man tvingas konstatera att myndigheterna eller en liten grupp inom militären känt till hemligheten bakom UFO-fenomenet ända sedan juli 1947 — helt enkelt därför att de kunnat tillvarata kraschade farkoster och varelser.

Men det innebär i så fall att UFO-historiken måste, mer eller mindre, skrivas om och alla officiella uttalanden och aktiviteter bedömas i ljuset av nya fakta. Dr Bruce Maccabee, USA, har utgivit just en "Revised UFO history" publicerad av Fund for

UFO Research 1982. (7)

Maccabee skriver: "Den reviderade historiken utgår från antagandet att flygvapnet från mitten av juli (1947-HB) visste att tefaten var verkliga och inte tillverkade av någon jordisk nation."

Flygvapnet blev snabbt på det klara med att tefatens teknologi var överlägsen vår egen och att det förmodligen skulle ta flera år av forskning att förstå den. Dessutom, den som hade tefatens teknologi skulle få en oslagbar militär styrka. Det gjorde det nödvändigt att all information hölls inom en mycket liten cirkel.

"Resultatet av denna typ av resonerang blir att så fort information om störtade tefat når myndigheterna tar en högt specialiserad 'above top secret'-grupp inom underrättelsetjänsten hand om alla operationer och all information. Militära och civila vittnen åläggs tystnadsplikt."

Denna hemliga grupp tar bara hand om mycket speciella fall där fysiska bevis är inblandade. De rapporterar till en inre cirkel av underrättelsechefer som över sig endast har de förenade försvarsgrenscheferna, presidenten och försvarsministern.

Detta förslag till en reviderad UFO-historik är inte bara spekulation från dr Maccabees sida. Den stämmer väl överens med det material som erhållits från myndigheterna genom den s k freedom of information act. Även dr Sarbacher har bekräftat att en sådan specialiserad underrättelsegrupp existerar.

Teorin stämmer också väl överens med mina egna erfarenheter från svenska förhållanden. Flera svenska UFO-vittnen och kontaktpersoner jag talat med har berättat att de också haft besök av representanter från olika underrättelseorganisationer som frågat dem om upplevelserna. "Pollenkungen" Gösta Carlson t ex har meddelat att han haft besök från både öst och väst.

Men varför måste allt detta hållas så hemligt? är väl den naturliga reaktionen från mannen på gatan. Enligt Stringfields militära källor är man helt enkelt rädd för panik om sanningen släpptes ut. Och kanske är den bedömningen riktig?

För ett medgivande kan bli som att öppna Pandoras ask för myndigheterna. Det kommer förmodligen att föra med sig en stormflod av förfrågningar och kritik från allmänheten. Varje undersökande journalist med självaktning kommer att kasta sig in i leken. I förlängningen tvingas sannolikt myndigheterna medge att vi är bevakade av främmande varelser men är oförmögna att göra någonting åt situationen.

Eftersom väldokumenterade fall också beskriver helt mänskliga humanoider kommer man att diskutera

Leonard Stringfield

möjligheten av femtekolonnare i samhället. Religiösa ledare kommer att proklamera främlingarna antingen som frälsare eller demoner. Den politiska situationen blir ohållbar.

Ett alltför pessimistiskt scenario? Kanske. Ingen kan egentligen förutse hur mänskligheten reagerar i extrema situationer. Men jag glömmar aldrig en diskussion om UFO-frågan med en välutbildad, intelligent svensk kvinna vars far tillhör den svenska diplomatkåren. När jag hade presenterat några ufologiska basfakta och en del intressanta observationer utbrast kvinnan plötsligt: "Nej, jag vill inte höra mer. Jag vågar inte tänka på sådana här saker. Vi kan väl prata om mat istället."

Hennes reaktion fick mig att erinra mig författaren T.S. Eliots klassiska uttalande: "Mänskligheten orkar inte med allt för mycket verklighet."

Noter

1. Leonard Stringfield: Retrievals of the third kind. 1978 MUFON UFO symposium proceedings, July 29, 30, 1978. Dayton, Ohio.
2. Jerome Clark: Behind the cover-up. Fate, vol. 38:10, okt. 1985, s. 97-98.
3. Raymond Fowler: Casebook of a UFO investigator. Prentice Hall, New Jersey, 1981, s. 199.
4. Gordon Creighton: Top U.S. scientist admits crashed UFOs. Flying saucer review, vol. 31:1, 1985, s. 2-3.
5. Richard Hall: Crashed discs — maybe. International UFO reporter, vol. 10:4, juli-aug. 1985, s. 5.
6. Leonard Stringfield: The UFO crash/retrieval syndrome. Status report 2: New sources, new data. MUFON, Inc., Seguin, Texas, 1980, s. 10-11.
7. Bruce Maccabee: Revised UFO-history. Fund for UFO Research. Mount Rainier, Maryland, 1983.

Sökarguiden

Sri Chinmoy

17 juli Uppsala-Stockholm

Ett unikt tillfälle att
se och höra denna
vislutslärare!
Mer information, ring
018-102953

Torsdag 17/7, Humanistcenter
Kyrkogårdsg. 10, Uppsala kl. 15.00
Stockholm kl. 20.00 (lokal meddelas senare)
Se även annons i detta nr

Partner

WORKSHOP med Claus Bülow & Hanne Røschke

Lär känna dig själv & din partner
MOSEGÅRDEN 23-27 juli Danmark
Øvej 30, Uddløse, 4340 Tølløse
Tel. Danmark 01-85 2304

Dessutom
CLEARING med ART READE
6-11/6 (kontakta Mosegården)

Nyheter!
Nu kan du
"flyta" i
Stockholm!
"Float to relax" tankar
finns på Atlasgatan 8
Gå dit & prova!

08-341184

UIPASSANA MEDITATION = INTENSIV!

med Joseph Goldstein och
Sharon Salzberg
20-30 juli
nära Säter i Dalarna.
Kontakta
Els Mari Källman, Tallidsv 8C
13137 Nacka 08-7460357

KREATIVT tänkande & personlig UTVECKLING

med
Vasilis Bakolas
på Korfu
24/6-8/7
Ring eller skriv till
Vasilis Bakolas, GPI
Box 5024, 12305 Farsta

Korfu

08-936363

Du läser väl Energivågen

Nytt stort nummer ute nu! Gratis
i New Age bokhandeln
Prenumerera, sätt in 60,- Pg 351637-4

21-27 juli Forsfärd på Vindelälven

(med gratis syre) och
"Lev och Lär kärlek."

Sacred Dance LEVANDE FÖDA

med
Arnie Jacobsson
6-8 Juni

Massage Lomi Lomi

direkt från
HAWAII 28/7-6/8
Kontakta WÄXTHUSET på VÄDDÖ
Pl. 318A 760 40 Vaddö 0175-31485

ÖPPET

hela sommaren
har Cafe PAN

och
VATTUMANNENS
bokhandel

Drottninggatan 83
Vard. 17.00-18.00 Lörd 11.30-14.00
08-109615

ORD OCH TONER

Om musik av den indisk-amerikanske
vishetsläraren Sri Chinmoy har jag
skrivit flera gånger, senast i nr 3/85.
Gruppen Akasha, dessa hängivna tol-
kare av Sri Chinmoys musik, har gett
ut tre nya kassetter. Den första heter
In my Aspiration-Heart och är deras
allra första, från början privata in-
spelning som nu ges ut. *Sky-Wings* är
från 1985, liksom den rent vokala *50
Bengali Songs*. De tre kassetterna för-
medlar en likartad atmosfär. Musi-
kens själsfrändskap med gregoriansk
sång framträder emellanåt tydligt,
särskilt när sångerna framförs utan
ackompanjemang. Det är sånger av
hängivenhet till livets källa, enkla och
innerliga.

Musiken förmedlas från Heart-Mu-
sic, Frodegatan 24, Uppsala, tel. 018-
15 15 41.

Innerliga sånger finns också på en
kassett med namnet *Earth Mother
Lullabies, Vol. 1*. Den innehåller
vaggvisor från olika länder, med tex-
ter på engelska. De framförs mjukt
och känsligt av en sångerska som
ackompanjeras av harpa, flöjt och gi-
tarr eller mandolin. Kassetten visar
hur olika karaktär och uttryck vagg-
visor kan ha, och sångerskan Pamala
Ballingham kommenterar: "Som
barn upplevde jag vaggvisornas
närmande och rogivande kvaliteter. De
ger mig samma reaktion när jag
sjunger dem idag, men ofta också en
känsla av mystik. Det är inte förvä-
nande, eftersom de kärleksfulla
vuxna som komponerade dem i de
tysta, ibland ensamma timmarna
oundgängligen funderade över den
långa och ovissa väg som låg framför
den lilla. Detta stråk av mänskligt
hopp och längtan finns inom oss alla,
vilken kultur och tid vi än kommer
från. Vaggvisor är inte så enkla i sitt
uttryck som vi lätt tror eftersom de
uttrycker våra djupaste hopp och

Mike Rowland kopierar själv sina kassetter.

drömmar. Vaggvisornas stilla vind
förbinder oss med oräkneliga genera-
tioner och kulturer världen över. Låt
den bära dig till vår gemensamma ar-
vedel, sköna och fridfulla drömmar!"

Kassetten kommer från *The Cross-
Cultural Studies Program*, P.O. Box
43218, Tucson, Arizona 85733, USA.

The Fairy Ring av engelsmannen
Mike Rowland har blivit en av de
verkliga storsäljarna inom "New
Age-Music" i Sverige. Nu har han
gett ut sin andra kassett, *Silver wings*.
Den har en likartad karaktär som den
första men är mer meditativ. Bak-
grunden av sakta flytande elektronisk
strängmusik är långa stunder nästan
stillastående, och enstaka piano-
klanger eller en stillsam flöjt rör sig
framför. Det är musik att "flyta bort"
med. En nackdel kan vara att den stil-

lastående bakgrunden kräver en
bandspelare av god kvalitet för att
inte musiken ska störas av svaj.

Kassetten distribueras från Mike
Rowlands firma *Elfinstone Cassettes*,
94 Longley Road, Harrow, Middx,
England, och kan förmodligen köpas
eller beställas hos Vattumannen, East
& West eller Näckrosen.

Det vore roligt att kunna skriva
mer om svensk musik på dessa sidor.
Förmodligen produceras åtskilligt
mer än vad som finner vägen till Sö-
karens brevlåda. Jag är intresserad
av att skriva om flera svenska kasset-
ter, både ord och toner! Även skapel-
ser från de övriga nordiska länderna
är mycket välkomna.

Nils-Olof Jacobson
(Pl 3888
290 34 Fjälkinge)

Kurser i INTEGRATIV PRIMALTERAPI

Kurserna är indelade i två faser:

1. REGRESSIONSFAS baserad på Stan Grofs "Sensory overloading"-metoden som snabbt ger upphov till primalkänslor, utrensning av tidiga biologiska stressupplevelser, kontakt med emotionellt laddade, arketypiska symboler.
2. RE-INTEGRATIONSFAS baserad på Pessos psykomotor-terapi, en *kroppsinriktad psykodramamethod* som utkristalliserar deltagarens barndomsprogrammerade "livsmanuskript" och samtidigt ger möjlighet till "reframing", d v s ersättning av felaktiga inställningar och värderingar med mer effektiva sådana.

Psykoterapeuter GUNNEL och LEO BERLIPS

Leg. psyk., godkänd grupptherapeut och mångårigt utbildad psykoteraapeut är kursledare

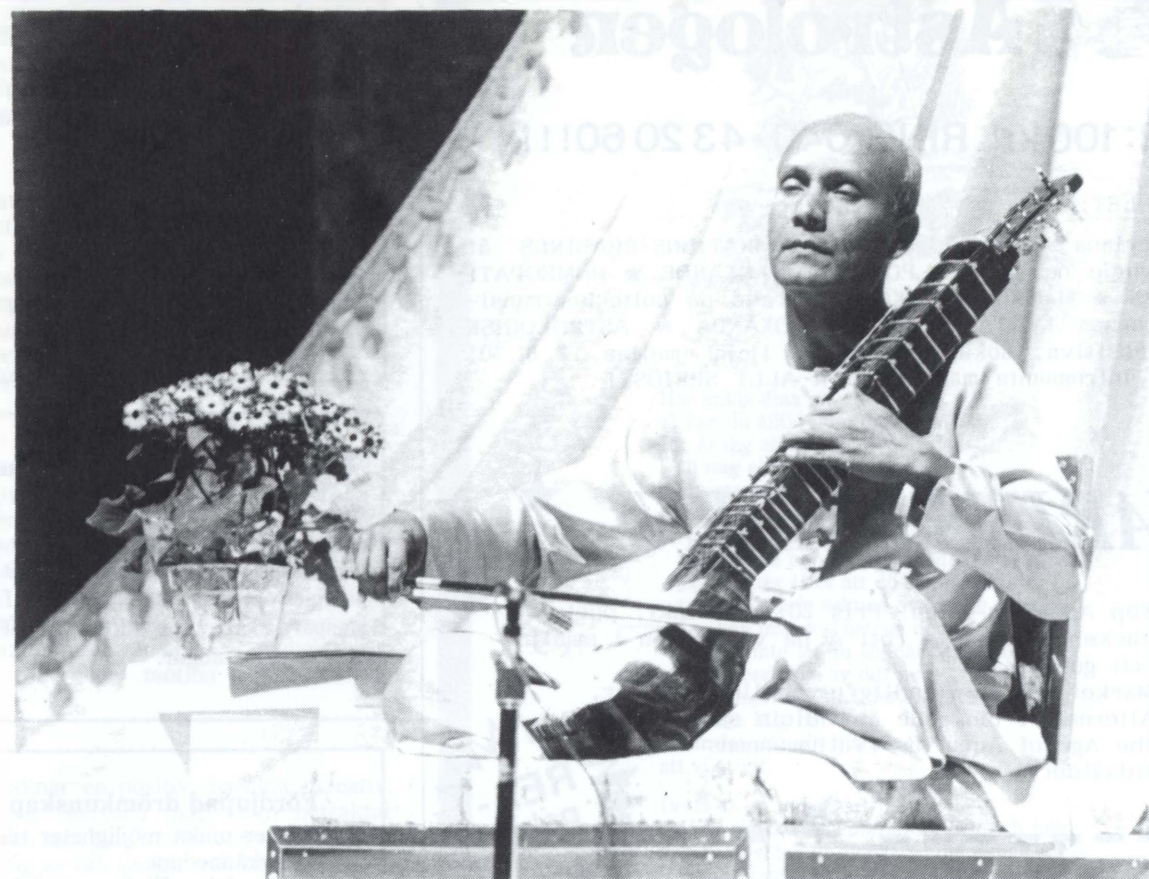
Kurserna är planerade att äga rum på kursgård i Småland

12-19 juni -86	Kursavgift: 3.500:- inkl. logi
17-24 okt. -86	exkl. självhushållning
2-9 jan. -87	

Deltagande förutsätter att Du har möjlighet till uppföljning av kursen på Din hemort. Välkommen med förfrågningar liksom med skriftlig anmälan (som är bindande) till:

Institutet för Psykoterapi och Psykodrama, Skårsgratan 12, 412 69 Göteborg.
Tel. 031-83 10 33

FREDSKONSERT

"DET ÄR BARA GENOM INRE FRID SOM VI KAN UPPNÅ SANN YTTRE FRIHET." Sri Chinmoy

TORSD. 17 juli

UPPSALA 15⁰⁰

Humanistcentrum, Kyrkogårdsg. 10

STOCKHOLM 20⁰⁰

Plats ännu ej fastställd.
För vidare inform. v.g.
ring 018-15 15 41

FRITT
INTRÄDE

"Det är inte något västerländskt polerat över hans framträdande, snarare ett slags urkraft. Jag upplever stämningen starkast när han spelar cello och esraj. Han får fram förbluffande klanger ur stråkarna, förefaller pressa instrumenten till bristningsgränsen medan den långsamma melodin hela tiden rör sig uppåt i en spiral. Den tycks ha samma strävan att överskrida alla gränser som ger kraft åt hans dikter, som denna i "Visionens öga":

O mitt hjärta, kan du inte bli en stigande sol?
O mitt liv, kan du inte bli en expanderande rymd?"

Ur recension i Sökaren 3/85 av Nils-Olof Jacobson

Sri Chinmoy är en indisk vishetslärare, född 1931 och sedan 1964 bosatt i New York, där han lever ett aktivt och dynamiskt liv. Han är bl a verksam som författare, konstnär och musiker och har även engagerat sig i frågor som rör världsfreden. Sedan 1970 leder han regelbundet meditationer på FN. På senare år har han vidgat sitt fredsenngagemang genom att resa runt i olika delar av världen och ge fredskonserter. Vid dessa fredskonserter framför han musik som han själv har komponerat, och skapar en atmosfär av frid och harmoni. På detta sätt försöker han att inspirera åhörarna att söka djupare kontakt med sitt inre väsen.

Sedan prof. Dunnes bok *Experiment med tiden* utkom år 1945 har det inte publicerats någon seriös litteratur om sanndrömmar. Men nu finns:

Dénis Lindbohms bok

Siaren Som Sover

En detaljerad redogörelse för experiment med sanndrömmar, teorier om flerdimensionell tid och feed-back från framtiden till det förflutna, samt instruktion i hur man aktiverar och uppövar sin egen latenta förmåga till precognition under sömntillstånd. Dunne hävdade att alla har denna förmåga. Lindbohms experiment pekar i samma riktning.

Vid köp direkt från förlaget kostar boken bara 47:-. Beloppet sänds till postgiro 63 46 41 - 5, betalningsmottagare Dénis Lindbohm. Glöm inte eget namn och adress! Boken kommer per post efter ca en vecka.

Om båda böckerna beställs samtidigt är priset tillhopa 100:-

Psi-Cirkelns förlag; Dénis Lindbohm

Fosievägen 29 A VI, 214 31 MALMÖ

Telefon 040 / 824 53 (alternativt 44 71 62)

Med varje beställning sänds lista över tidigare utgivna böcker

Det har publicerats många böcker om reinkarnation. År 1971 utkom via Sökarens Förlag en bok som numera kan ses som något av klassiker, slutsåld sedan länge:

Jagets Eld

Många har under senare år vänt sig till bokens författare och sagt att de förgäves letat efter exemplar på antikvariat. Det är med hänsyn till dessa som författaren i år utger en ny upplaga i begränsad mängd. Den är nu inbunden, men i övrigt som originalupplagan.

Boken kostar 60:- och beställning göres på samma sätt som för vidstående; genom betaltning till postgiro 63 46 41 - 5, varefter leverans sker inom cirka en vecka.

PRENUMERERA på

Astrologen

6 NR: 100 kr! RING 040-43 20 60!!!

UR INNEHÅLLET:

MEDIET Mariana Stjerna gör REINKARNATIONS-READINGS åt läsarna i varje nummer! ★ POSITIVT TÄNKANDE ★ HOMEOPATI I PRAKTIKEN ★ MÅNADSHOROSKOP baserade på solteckentransiter ★ Läsarnas KONTAKT med det OKÄNDA ★ ASTROLOGISK KONTAKT: Positiva, sökande killar & tjejer mellan 17 & 70! Porträtt av intressanta människor! ★ ALLT SERIÖST!

AQUARIUS-NÅLEN

Köp Aquarius-nålen! Pris 20:-/st. inkl. porto!
Vacker, gedigen - rött A på vit botten i emalj och guldmetall.
Märket står för Andlig utveckling, Ansvar, Alternativt tänkande & medicin samt the Age of Aquarius (Vattumannens tidsålder)!

Jag vill ha:

- ☐ 3 äldre nr av Astrologen
☐ 10 äldre nr av Astrologen
☐ Aquarius-nålen. Antal: _____

Namn: _____

Adress: _____

Postnr & ort: _____

3 olika äldre nummer:
20:- inkl. porto!

10 olika äldre nummer:
50:- inkl. porto!

Sänd kupong och pengar till: Astrologen, Runristargatan 2, 253 68 Helsingborg. Pg 483 94 17-5.

Edith Nicolaisen 1911-1986

Grundaren av bokförlaget Parthenon, Edith Nicolaisen, avled den 28 februari 1986. Parthenons verksamhet i Helsingborg startades 1957 och var under många år det enda bokförlag i Sverige som publicerade UFO-litteratur. Förlaget blev framför allt känt genom utgivningen av UFO-kontaktlitteratur, tex George Adamskis "Ombord på rymdskepp" och Daniels Frys "Resa med flygande tefat".

Parthenons boksamlingar har donerats till Riksorganisationen UFO-Sverige och förlagsverksamheten fortsättes av Nyköpings Tvärvetenskapliga Bokförening under ledning av Carl-Anton Mattsson.

Håkan Blomqvist

BUDDHASASANAFÖRLAGET Box 5158, 102 44 Stockholm

Skrifter ur den buddhistiska palikanon:

Buddhas stora meditationstal
40 sidor, ca 20:-

Buddhas tal till Sigala
24 sidor, ca 16:-

Övrigt:

Buddhismen i ett nötskal
av Narada Maha Thera
80 sidor, ca 15:-

Buddhistisk meditation

av Francis Story
32 sidor, ca 7:-

I bokhandeln eller direkt från förlaget

DRÖMKURS på BISPBERGS HERRGÅRD 5-12 juli eller 9-15 aug.

Självkännedom och personl. växt genom DRÖMTOLKNING och helande övningar i herrgårdsmiljö, kulturskyddat område med vacker natur i Säter.

Louise Minerva Ayari
tel. 08-710 55 78

Kostnad 900:- + logi 100:-/dygn
Max 12 deltagare

Till ljus framtid med livslagarna

Nu måste vi börja dela med oss i vidare bemärkelse av de kunskaper som givit oss så mycket välsignelse. 50:- på postgiro 44 19 69-3, Nyandliga Livslagspartiet med Din adress, så får Du papper och stadgar.

Fördjupad drömkunskap

Kursen ger unika möjligheter till utökad självkännedom.
Kursledare: Johan Wretman och Lilian Shaffer.
Kurstid: 13-19 juli.

Lär dig tyda kroppens signaler!

Kursledare: Erik Rolf, Tapesh.
Kurstid: 3-7 juli.
Anmälan och information: Eva Söderberg, tel. 0930-270 29 efter kl. 19.00

Allt du läst om här har vi böcker om! Böcker som kan bidra till att du blir en helare människa! Hos oss hittar du också vacker, mjuk New Age-musik, avslappnings- och meditationskassetter och skivor.

Vi gör även ditt personliga horoskop på vår data!
Välkommen till vår butik på Drottninggatan 83
(vid Strindbergsmuseet, T Rådmanngatan)
Postadr.: Box 45096, S-104 30 Stockholm
Telefon butik 08-10 96 15, kontor 08-10 69 15

Namn _____

Adress _____

Postadress _____

- ☐ Jag vill vara med i Vattumannens kundregister
☐ Jag är speciellt intresserad av _____
Talongen sändes till
Vattumannens Bokhandel, Box 45096, 104 30 Stockholm

Kontakt

Killkompis & brevvänner sökes. Jag är en tjej på 28 år, bor i Stockholm. Gillar att vara ute i naturen, resa, sång & musik, bild, yoga & meditation m m. Svar till "Delad glädje", Sökaren f.v.b.

Mamma 39 år och Belinda 4 år vill ha vänner att träffa och göra utflykter tillsammans med. Vi är vegetarianer och bor i Landskrona. Mamma är intresserad av det mesta som rör vår hälsa, musik och litteratur, djur och natur, miljövard, fotografering, religion och filosofi m m. Svar till "Västra Skåne", Sökaren f.v.b.

Sommar och cykling hör ihop. Planerar en cykelsemester och söker på detta sätt en tjejkamrat som vill följa med. Tycker om allt som är meningsfullt. Stort naturintresse; skönlitteratur, kreativitet, konst i alla dess former, att sjunga (gärna utanför badrummet). Humor, entusiasm, humanitet m m. Även kortare helgturer. Svar till "Slow motion tjej", Sökaren f.v.b.

Jag saknar en positiv, barnkär, kreativ, praktisk, sensuell man, som betraktar kvinnan som sin jämlike och som kan dela med sig av tid, tankar och känslor. Är du intresserad av konst, litteratur, musik, mystik, psykologi, andra kulturer, resor i fantasi och verklighet, dans? Vill du ha ömhet, närhet och ärlighet? Tycker du det andliga är viktigare än det materiella? Är du rörlig i huvudet och kroppen? Inser du att du också ständigt måste arbeta på din utveckling? Tar du ansvar för det du gör? Då tror jag att vi har mycket gemensamt! Jag är ensam mor, 41 år, mörk, slank, rökfri, som saknar och längtar efter en djup relation. Är i grunden positiv, men full av motsättningar. Söker även brevvänner av båda könen, i olika åldrar. Helst fotosvar till "Flyttbar sökare", Sökaren f.v.b.

INDIANSK SHAMANISM 13-21 sept.

med fyra av Harley Swiftdeers medarbetare från Native American Lodge of Ceremonial Medicine. För utförligare information skriv till:
V. Lammers, Törn. 2, 171 66 Solna

"SUNRISE"

är en Engelskspråkig tidskrift från TEOSOFISKA SAMFUNDET - PASADENA

Pris 60:- för 6 nr/år. Skriv gärna och begär ett gratis ex. till Anne Eek, Eriksbergsgatan 18, 114 30 Stockholm.

Hur enkla dina sysslor än är så kan du alltid göra dem med Mig. Jag är dig alltid nära.
Håll mig aldrig på avstånd, tänk inte att det du gör måste du göra på egen hand, för att det är för mycket begärt att Jag ska befatta Mig med dina sysslor. Jag längtar efter att du ska låta Mig ta del av varje sekund av ditt liv. Jag kan inte nog betona detta. Jag vill inte att du lämnar Mig utanför någon enda del av ditt liv. Du kommer att finna det allt lättare att låta Mig närvara när det står allt klarare för dig att vi är ett.

Detta är ett underbart faktum. När du väl har accepterat det helt och fullt, när du är ständigt medveten om denna enhet kan du inte längre leva skild från Mig. Allting du gör, gör du med Mig för Mig för att prisa och ära Mig.

Ibland är du mycket medveten om denna enhet. Men, som ett barn som vill gå på egen upptäcktsfärd förrirrar du dig och glömmar helt bort Mig. Du tycker livet är härligt, du trivs med att vara ute på egen hand, du undrar varför du inte gör det här oftare, allt går ju så bra - Då, utan förvarning, faller du och sjunker ner i ett bottenlöst träsk. Sakta dras du djupare ner i dyn. Du försöker ta dig upp, men ju mer du kämpar desto djupare sjunker du ner. Du ropar på hjälp och ju mer du fylls av förtvivlan desto starkare ljuder dina nödrop.

Då upplever du hur du lyfts upp ur den klibbiga gyttjan du ligger utsträckt på fast mark nersölad utmattad mycket ångerfull och fast besluten att inte irra iväg på egen hand igen.

Detta inträffar då och då, men gångerna blir allt färre tills du en dag inser hur utsiktslöst det är att försöka leva utan Mig. Du behöver Mig alltid.

Ur "Footprints on the Path" av Eileen Caddy
Övers. Maria Adkinson. Ill. Charles Adkinson
Reprinted by permission of the Findhorn Foundation

UFO, Uri Geller m m

I detta nummer behandlas bl a frågan om flygande tefat (= farkoster från rymden) kan ha störtat på jorden. Jag måste erkänna att jag hittills har sett med stor skepsis på sådana uppgifter, på samma sätt som David Jacobs nu och Richard Hall tidigare. Och även om det nog är bäst om vi slipper konfronteras med varelser från andra delar av universum, så är frågan om på jorden kraschade tefat och tillvaratagna kroppar spännande. Hur starkt Stringfields m fl material är, det är svårt att säga. (Jag har inte läst böckerna.) Kanske har vittnena misstolkat händelser som omgetts med sekretess; kanske har deras fantasi skenat iväg med dem. Men möjligheten finns väl att främmande farkoster verkligen har kraschat på jorden. Det är nog lämpligt att ha en viss öppenhet för att även det fantastiska kan vara sant.

Numret innehåller en lång artikel om Uri Geller. Man hör inte så mycket talas om honom numera. Kanske har hans psi-förmåga minskat. Men hans namn nämns ibland i debatten om parapsykologin. Därför har jag velat sammanställa en översikt över "gåtan Geller", referera det viktiga för att ge en så riktig bild som möjligt. För min del känner jag mig övertygad om att han visat upp äkta psi-fenomen. Men hans intresse för att ställa upp som försöksperson åt parapsykologerna har tyvärr varit dåligt. Han har inte gjort parapsykologin någon tjänst.

Vedantafilosofin, som Christopher Isherwood skrev om, tycker jag hör till de mest subtila förklaringarna av människan och universum. Jag tror att de idéerna kan ligga verkligheten nära.

SM

På sista sidan i nr 4-5 nämndes en artikel om systrarna Fox' andekommunikation. Den har av utrymmesskäl fått stå över; kommer till hösten. I slutet av Torben Blonds artikel om Bhagwan-rörelsen i nr 2 uppgavs att det kommer ytterligare en artikel av samme författare. Men det gör det inte. Jag ber om ursäkt för den bristfälliga korrekturgranskningen.

SM

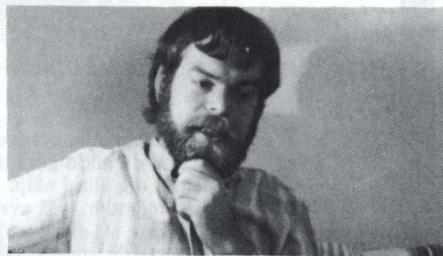
Nr 6, 1986

SM:

Gåtan Uri Geller
Gamle Uri, gammal skåpmat . . .
Men nog var det roligt "på Uris tid", medge det!

Göran Brusewitz och Jens Tellefsen:

Parapsykologin är ingen ovetenskap!
Sven Ove tar till sig de informationer han gillar, inga andra, menar Göran och Jens. Därför är han som han är.

Sven Ove

Mikael W. Gejel:

Kritik av Steiner med tron som motivering
Rulle Steiner försvaras av Micke Gejel.

Eva Jagrell:

Dikt
Sökarpoetissa i Laholm

Gunnar Larson:

Steffens hänvisningar prövade
Blattans apologet Gunnar L. återkommer

Christopher Isherwood:

Vad Vedanta betyder för mig

Christopher Isherwood:

Det väsentliga om Vedanta
Med urgammal indisk filosofi mot tillvarons medelpunkt

Anders Apelqvist:

Till förnuftet
En funderare på Reimers holme

David M. Jacobs:

Störtade tefat — nej!
David Tråkmåns gillar ej kraschade UFO:n

Richard Hall:

Störtade tefat —kanske
Dicks nick: kanske ändå. Oj, va' spännande!

En broder från rymden?

Håkan Blomqvist:

Conspirare necesse est
Om höjda ögonbryn, tappade hakor m m

Nils-Olof Jacobson:

Ord och toner
Nisses nya upptäckter i tonernas värld.

Eileen Caddy:

Footprints on the path
Eileen knallar vidare på livets stig och strör visdom omkring sig.

SM:

UFO, Uri Geller m m
SM:s sistasidesbladder igen — ibland av läsare felaktigt karakteriserat som "ledare".

Vart har Profeten tagit vägen? Efterlysning har gått ut i paradiset. Ett *elakt* rykte gör gällande att han schappat till helvetet.

Oberoende tidskrift för livssynsfrågor.

Redaktör och ansvarig utgivare:

Sven Magnusson

Adress: Östra Kanalgatan 18,
652 20 Karlstad

Telefon: 054-11 16 89

Prenumerationspris:

Helår (10 nr) 140:-
Halvår 80:-

Postgiro: 70 60 47-8

Bankgiro: 372-8128

Annonsspriser: (moms tillkommer):

Helsida 1.000:-, halvsida 600:-,
småannonser 20:- per spalt-cm, men
minst 60:-.

Värmlandstryck i Karlstad AB,
Karlstad 1986

ISSN 0038-0504